

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)

ปริญญา

วิจัยและประเมินผลการศึกษา

การศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต2

Teachers' Behaviors in Childhood Development Assessment at Anuban Bophoi School

Under the Kanchanaburi Educational Service Area Office 2

นามผู้วิจัย นางสาวนพมล บัวซ้อน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ยวสันต์ ทองไทย, กศ.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส, ก.ด.)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์สุภารัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต2

Teachers' Behaviors in Childhood Development Assessment at Anuban Bophoi School
Under the Kanchanaburi Educational Service Area Office 2

โดย

นางสาวนพมล บัวซ้อย

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)

พ.ศ. 2551

นพมล บัวซ้อน 2551: พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน
โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) สาขาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา ภาควิชาการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ยั่วสันต์ ทองไทย,
กศ.ด. 133 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน
โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2 ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูล
โดยการสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์
ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครอง และสำรวจเอกสารการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของ
ครูผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนทุกคนแสดงถึง
การมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กในเรื่องเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตร
การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พัฒนาการเด็กแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการและการประเมิน
พัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนทุกคนเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กในด้านการเตรียมหาความรู้
เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งความรู้อื่นเพิ่มเติม เตรียมตัวในด้านวิธีการและเครื่องมือ
ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนทุกคนมีการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กคือ
การวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก
การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กและการนำผล การประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ พฤติกรรม
การประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนที่เป็นไปตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตร
การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ประกอบด้วย พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กในด้านร่างกาย
อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา พฤติกรรมการจัดสภาพการประเมิน ให้มีลักษณะเช่นเดียวกับการจัด
กิจกรรมประจำวัน พฤติกรรมการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน การเลือกใช้เครื่องมือ และ
พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล
หลายด้านประกอบกัน พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ไม่เป็นไปตามหลักการประเมิน
พัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ประกอบด้วย พฤติกรรมการนำผลการ
ประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ พฤติกรรมการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอเนื่องตลอดทั้งปี
และพฤติกรรมการจดบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน

Noppamon Buason 2008: Teachers' Behaviors in Childhood Development Assessment at Anuban Bophoi School Under the Kanchanaburi Educational Service Area Office 2. Master of Education (Educational Research and Evaluation), Major Field: Educational Research and Evaluation, Department of Education. Thesis Advisor: Mr. Wasan Thongthai, Ed.D. 133 pages.

The purpose of this research was to study teachers' behaviors in childhood development assessment. The methods were participant observation, teachers interviewing, school administrator interviewing, parents interviewing and used of documents at childhood development assessment. The data were analyzed by content analysis and metaphor.

The results of the study were as the following, teachers' behaviors in childhood development assessment, the teachers knew and understood well about the content of childhood development assessment Curriculum B.E 2546 in each duration of the development with the childhood development assessment, the preparation of the teachers before the assessment of the childhood development. Every teachers prepared the knowledge concerning the childhood development assessment from the additional sources, preparing the procedure and instrument of childhood development assessment. The teachers' behaviors in childhood development assessment as follows, the planning and assessment of childhood development, the preparation of the teachers before the assessment of the childhood development, the childhood development assessment operation and the application of assessment. Teachers' behaviors in childhood development assessment depend on the principle of childhood development assessment Curriculum B.E 2546. All of childhood development assessment aspects were physical, emotional, psychic, social and intelligence. The teachers provided the environment for assessment as the present activities. Systemic assessment behavior consisted of planning. The equipment was selected to the childhood development and behavioral situation for assessment provided the various procedures including the various data application. Teachers' behaviors in childhood development assessment was not accordance to childhood development assessment of childhood development assessment Curriculum B.E 2546. The following topics were their behaviors, some teachers did not used the assessment for childhood development, some childhood did not developed or amended the suitable behavior, and the writing in the notebook had no acting every time for assessment.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.วสันต์ ทองไทย ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร. พรทิพย์ ไชยโส กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก รศ.ดร. บุญเรียง ขจรศิลป์ ประธานกรรมการในการสอบ และพันตรีหญิง ดร. วรรณรัตน์ ใจซื่อกุล ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาชี้แนะแนวทาง ให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์และการนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย คณะครูโดยเฉพาะคุณครู ปฐมวัยทุกท่าน ผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ที่กรุณาให้การต้อนรับและความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย ขอขอบคุณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณแม่ ปราณี และคุณพ่อ วุฒิชัย บัวซ้อนและพี่สาว ผู้เป็นที่รักยิ่งของผู้วิจัย ที่ได้ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนการศึกษาและการวิจัยของผู้วิจัย มาโดยตลอด ขอขอบคุณ คุณอิมรอน สุทธิกาญจน์และเพื่อน ๆ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาตลอด

ประโยชน์อันพึงได้รับจากการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แด่บุพการีและครูอาจารย์ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาให้ผู้วิจัย

นพมล บัวซ้อน

สิงหาคม 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	14
การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	14
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	37
การเลือกกรณีศึกษา	37
การกำหนดกรอบแนวคิดและการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	52
การเริ่มต้นเข้าสู่สนามวิจัย	52
ขั้นการติดต่อ	52
ขั้นการแนะนำตัว	53
การสร้างความสัมพันธ์	54
การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต	56
การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจเอกสาร	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	61
ผลการวิจัย	62
ข้อวิจารณ์	85
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	93
สรุปผลการวิจัย	95
ข้อเสนอแนะ	97
 เอกสารและสิ่งอ้างอิง	 100
 ภาคผนวก	 104
ภาคผนวก ก เครื่องมือสำหรับการวิจัย	105
ภาคผนวก ข ตัวอย่างบันทึกภาคสนาม	118
ภาคผนวก ค ภาพประกอบการวิจัย	125
 ประวัติการศึกษา และการทำงาน	 133

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	คุณลักษณะหรือความสามารถด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ	15
2	คุณลักษณะหรือความสามารถด้านอารมณ์ และจิตใจของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ	16
3	คุณลักษณะหรือความสามารถด้านสังคมของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ	18
4	คุณลักษณะหรือความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ	19
5	ข้อมูลด้านบุคลากร	31
6	ข้อมูลด้านนักเรียน	31
7	กรอบแนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน	38
8	การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน	71

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่ทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย	30
2	แผนผังความคิด (Concept Mapping) เพื่อแสดงการจัดกลุ่มของข้อมูล	59
ภาพผนวกที่		
1	บันทึกภาคสนาม ก่อนการเข้าสู่สนามวิจัย (ขั้นการคิดต่อ)	119
2	บันทึกภาคสนาม แผนที่ทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย	120
3	บันทึกภาคสนาม แผนที่ทางสังคมของระดับปฐมวัย	121
4	บันทึกภาคสนาม กำหนดการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	122
5	บันทึกภาคสนาม	123
6	ครูผู้สอนให้เด็กนั่งสมาธิเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจที่ดี และเหมาะสมกับวัย	126
7	ครูผู้สอนร่วมทำกิจกรรมเคลื่อนไหว จังหวะกับเด็ก	126
8	ครูผู้สอนสาธิตการไหว้ให้เด็กนักเรียนดูเป็นตัวอย่าง	127
9	ครูผู้สอนกำลังเล่านิทานให้เด็กฟังเพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และพัฒนาการด้านสติปัญญา	127

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
10	เด็กกำลังปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ	128
11	ครูผู้สอนประเมินกล้ามเนื้อมัดใหญ่	128
12	ครูผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของแบบฝึกทักษะให้เด็กฟัง	129
13	ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและพัฒนาการ ด้านอารมณ์ จิตใจของเด็กด้วยการให้ทำแบบฝึกทักษะที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น	129
14	ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กในด้านการช่วยเหลือตนเอง (พัฒนาการด้านสังคม)	130
15	ผู้อำนวยการโรงเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ที่เชิญผู้ปกครองมาประชุม	130
16	ครูผู้สอนชี้แจงเกณฑ์การประเมินพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบ	131
17	ครูผู้สอนชี้แจงการประเมินเพิ่มคะแนนเด็กให้ผู้ปกครองทราบ	131
18	ผู้ปกครองดูเพิ่มคะแนนเด็กและประเมินพัฒนาการเด็ก	132

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษาที่พัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน โดยการศึกษาปฐมวัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย เหมาะสมกับความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล การศึกษาปฐมวัยจึงเปรียบเสมือนการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้กับเด็ก เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนระดับประถมศึกษา และเพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ, 2546) ดังที่พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้ให้คำขวัญวันเด็กปี 2521 ที่ว่า “...เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ...” (เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์, 2521 อ้างถึงใน กิตติ ธนิกกุล, 2541) จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาปฐมวัยมีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กในวัยต่อไป

การที่จะรู้ว่าเด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ หรือไม่และพัฒนาการด้านต่าง ๆ เหมาะสมกับวัยเหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือไม่ ต้องมีการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งการประเมินพัฒนาการเด็คนั้น เป็นพฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกให้เห็นถึงการกำหนดสิ่งที่จะประเมิน วิธีการที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ขั้นตอนการประเมิน การสรุปผลการประเมิน การรายงานผลการประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้ โดยจะประเมินพัฒนาการเด็กขณะที่เด็กทำกิจกรรม แล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้น (กรมวิชาการ, 2546; นกนเทร ธรรมบวร, 2549 และ นันทิยา น้อยจันทร์, 2548) ซึ่งพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยนี้จะช่วยครูผู้สอนในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็ก (นันทิยา น้อยจันทร์, 2548) และยังช่วยชี้ให้เด็กได้

ตระหนักถึงพัฒนาการการเรียนรู้และความก้าวหน้าของตน เพื่อจะได้เกิดความภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยนี้ ยังช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครองทราบและเข้าใจถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็กอีกทางหนึ่งด้วย (นภเนตร ธรรมบวร, 2549) และที่สำคัญก็คือการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนนี้ เป็นเครื่องมือที่ช่วยครูผู้สอนตรวจสอบทบทวนว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนนั้น ได้รับการพัฒนาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ (The Learning Disabilities Association of Canada, 2005) พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน จึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาปฐมวัย เพราะพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กที่ดีย่อมมีปฏิริยาผลักดันให้ครูผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ตรงตามความต้องการ ความสนใจและศักยภาพของเด็กได้อย่างเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนจึงถือเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน (Hills, 1993)

การประเมินพัฒนาการเด็กที่มีคุณภาพนั้น ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กวัย 3-5 ปี เป็นอย่างดี เข้าใจเนื้อหา โครงสร้างของหลักสูตรและการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างละเอียดว่า จะประเมินเมื่อไร และอย่างไร ต้องมีความสามารถในการเลือกเครื่องมือและวิธีการที่จะใช้ได้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ผลของการประเมินนั้นเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ดังนั้นการที่เด็กจะพัฒนาได้ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัยหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและพฤติกรรมของครูที่จะนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้กับเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม (Horton and Bowman, 2002) เพราะครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพของเด็ก ซึ่งบทบาทสำคัญของครูผู้สอน คือ การพัฒนา อบรม เลี้ยงดู สั่งสอน ปลูกฝังและปูพื้นฐานให้เด็กมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีทักษะในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ บรรลุได้ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หากครูผู้สอนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กที่ดีมีประสิทธิภาพ ย่อมสามารถดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ได้อย่างดีไปด้วย ครูผู้สอนจึงเป็นกำลังสำคัญในการศึกษาปฐมวัย (ฉัตรชуда เรียบปรึกษา, 2548) จึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ซึ่งพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546; นภเนตร ธรรมบวร, 2549; นันทิยา น้อยจันทร์, 2549; Horton and Bowman, 2002 และ The Learning Disabilities Association of Canada, 2005)

1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ประกอบด้วย

- 1.1 ความเข้าใจเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546
- 1.2 ความเข้าใจพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุก ๆ พัฒนาการ
- 1.3 ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2. การเตรียมตัวในการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ประกอบด้วย

- 2.1 การหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม
- 2.2 การเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก
- 2.3 การเตรียมแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็ก

3. การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ประกอบด้วย

- 3.1 ความสอดคล้องของสิ่งที่ประเมิน
- 3.2 การนำผลการประเมินไปใช้

พฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนที่กล่าวมาเป็นพฤติกรรมที่ครูผู้สอนพึงมีในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย และที่สำคัญครูผู้สอนควรทำความเข้าใจหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งหลักการประเมินพัฒนาการเด็กมีดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546)

1. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการดำเนินการประเมินพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่แยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้และแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กเพื่อวางแผนช่วยเหลือเด็กได้ตรงตามความสนใจและความต้องการของเด็กได้ตลอดเวลา

2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กทุกคนเป็นรายคนโดยมีการประเมิน

พัฒนาการเด็กตลอดช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี การศึกษา

3. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการตัดสินใจ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ที่คล้ายจริงเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปกติ เป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก เช่น ช่วงที่เด็กทำกิจกรรมกลุ่ม ช่วงที่เด็กเล่นกับเพื่อน รวมทั้งพฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการดำเนินการกำหนดวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ตามลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน พัฒนาการแต่ละด้าน วัตถุประสงค์ของการประเมินและวิธีการ ประเมินพัฒนาการเด็ก การสรุปผลการประเมินมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง บุคคลใกล้ชิดกับเด็ก เพื่อนนักเรียน ตัวเด็กเอง ร่วมกับการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน เพื่อให้ผลการประเมินที่ได้มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ และเป็นข้อมูลที่เกิดมาจากสภาพที่แท้จริงของเด็ก

4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการดำเนินการวางแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าในแต่ละปีการศึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับแผนงานการประเมินที่กำหนดไว้ และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็ก

จากความสำคัญของพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน ผู้วิจัยจึงศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพราะโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองในด้านการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยการเข้ารับการอบรมของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอจนครูผู้สอนได้รับรางวัลครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น รางวัลบุคลากรต้นแบบการปฏิบัติกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2544) และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนนี้ เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์ประสานงานให้บริการทางวิชาการ เป็นแหล่งศึกษา วิจัย

ทดลอง พัฒนาการศึกษาปฐมวัยของการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอื่น ๆ และด้วยเหตุที่ผู้วิจัยเคยเข้าช่วยเหลืองานครูผู้สอนระดับปฐมวัยในหน้าที่ผู้แนะนำกิจกรรมให้กับผู้ปกครอง ในโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี และเป็นผู้ฝึกซ้อมการแสดงให้กับเด็กอนุบาล 2 ในงานครบรอบ 80 ปี ของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย ผู้วิจัยจึงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับสถานที่และและบุคลากรในโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นกรณีศึกษา เพื่อศึกษาว่า พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนเป็นอย่างไร และเป็นไปตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หรือไม่ อย่างไร ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัย ใช้ในการพัฒนาการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของตนเองให้สามารถตอบสนองความต้องการ ความสนใจและความสามารถ ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เหมาะสมกับวัย เหมาะสมกับความสามารถ และเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2

ประโยชน์ของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานและแนวทางสำคัญให้ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยที่สนใจสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการปฐมวัยได้ใช้ข้อค้นพบจากการวิจัยส่งเสริมหรือพัฒนาให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย 2 ระดับชั้น คือ ระดับชั้นอนุบาล 1 และ อนุบาล 2 และการศึกษาาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้รับรางวัลครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นและบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.1 พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน ประกอบด้วย

2.1.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน

2.1.2 การเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน

2.1.3 กระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน

2.2 หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้แก่

2.2.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

2.2.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

2.2.3 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน

2.2.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม 2551

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน ตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หมายถึง การกระทำ วิธีการหรือการปฏิบัติของครูผู้สอนที่แสดงออกให้เห็นถึงความรู้ ความคิด การกระทำ ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ที่นำหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กประกอบด้วย

1.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยให้ความสำคัญกับพัฒนาการทุกด้าน และนำผลการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็ก นำมาใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กเพื่อวางแผนช่วยเหลือเด็กได้ตรงตามความสนใจและความต้องการของเด็ก รวมทั้งนำผลการประเมินรายงานไปยังผู้บริหารและผู้ปกครอง เพื่อรับทราบความก้าวหน้าและร่วมกันส่งเสริมพัฒนา แก้ไขปัญหาของเด็กแต่ละคนได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ไม่ได้มุ่งประเมินพัฒนาการเด็กด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กครบทุกคนและรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหารและผู้ปกครอง จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านและนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็ก ในระดับดีมาก

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ไม่ได้มุ่งประเมินพัฒนาการเด็กด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กครบทุกคนแต่ไม่ได้รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหารหรือผู้ปกครอง จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านและนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็ก ในระดับปานกลาง

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ไม่ได้มุ่งประเมินพัฒนาการเด็กด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ แต่ไม่ได้มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กครบทุกคน

แต่รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหารหรือผู้ปกครอง หรือ ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กไม่ครบทุกด้าน มุ่งประเมินพัฒนาการเด็กด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กครบทุกคน และไม่มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหารหรือผู้ปกครองจะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน และนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กในระดับน้อย

1.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กในลักษณะของการประเมินเด็กเป็นรายคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ ลักษณะการประเมินพัฒนาการเด็กจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดช่วงเวลาของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเมินเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรม การประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายคน ตลอดช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยประเมินพัฒนาการเด็กเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี ในระดับดีมาก

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายคน ในช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แต่ไม่ได้ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี ในระดับปานกลาง

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายคน แต่ไม่ได้ประเมินพัฒนาการเด็กในช่วงเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีการจัดช่วงเวลาในการประเมินพัฒนาการเด็กโดยเฉพาะ แต่ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี ในระดับน้อย

1.3 ประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมของการประเมินพัฒนาการเด็กที่มีลักษณะ

การประเมินที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ที่คล้ายจริงเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปกติ เป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีความเหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมินและมีหลายชนิด เพื่อบรรวบรวมชิ้นงานที่จำเป็นและนำมายืนยันผลการประเมินที่ได้ รวมทั้งมีการพิจารณาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้านประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรม การประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับชีวิตจริงเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปกติ วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีความเหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมินและมีหลายชนิด และมีการพิจารณาจากข้อมูลของเด็กจาก หลายแหล่งข้อมูลประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล หลาย ๆ ด้าน ในระดับดีมาก

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับชีวิตจริงเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปกติ วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีความเหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมินแต่วิธีการที่ใช้มีเพียง 1-2 วิธี และไม่ได้มีการพิจารณาจากข้อมูลของเด็กจากหลายแหล่งข้อมูลประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้านในระดับปานกลาง

- หากครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้เหตุการณ์ สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับชีวิตจริงเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปกติ วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีความเหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมินและมีหลายชนิด แต่ไม่ได้มีการพิจารณาจากข้อมูลของเด็กจากหลายแหล่งข้อมูลประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก หรือประเมินพัฒนาการเด็กโดยจัดเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมให้เป็นการประเมินพัฒนาการเด็กโดยเฉพาะ วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีความเหมาะสมกับสิ่งที่จะประเมินและมีหลายชนิด และ ไม่ได้มีการพิจารณาจากข้อมูลของเด็กจากหลายแหล่งข้อมูลประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการ

เด็ก จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ในระดับน้อย

1.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้า มีการเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมินและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- หากครูผู้สอนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้ามีการเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมินและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งมีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ในระดับดีมาก

- หากครูผู้สอนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้า มีการเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมินและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก แต่ไม่ได้มีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก จะสรุปว่า ครูผู้สอนประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ในระดับปานกลาง

- หากครูผู้สอนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้า มีการเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็ก แต่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมินและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก มีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก หรือครูผู้สอนไม่มีการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นขั้นตอนไว้ล่วงหน้า มีการเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมินและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ไม่มีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก จะสรุปว่า ครูผู้สอน

ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานในระดับน้อย

2. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน หมายถึง การกระทำ วิธีการ หรือการปฏิบัติของครูผู้สอนที่แสดงออกให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก และการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก ที่จะประเมินพัฒนาการเด็ก ขณะที่เด็กทำกิจกรรมซึ่งพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนประกอบด้วย

2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน หมายถึง คำตอบ พฤติกรรมหรือผลงานของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการอธิบายและยกตัวอย่างในเรื่องหลักการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก การนำหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาใช้เนื้อหา โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการ และการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- หากครูผู้สอนสามารถอธิบายและยกตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินได้อย่างถูกต้อง ตรงตามเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สามารถอธิบายและยกตัวอย่างการนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กของตนได้ จะสรุปว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กในระดับดีมาก

- หากครูผู้สอนสามารถอธิบายและยกตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินได้อย่างถูกต้อง ตรงตามเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สามารถอธิบายการนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กแต่ไม่สามารถยกตัวอย่างการนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กของตนได้ หรือสามารถยกตัวอย่างการนำความรู้ไปใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กแต่ไม่สามารถอธิบายถึงการนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กของตนได้ จะสรุปว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กในระดับปานกลาง

- หากครูผู้สอนสามารถอธิบายและยกตัวอย่างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินได้อย่างถูกต้อง ตรงตามเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แต่ไม่สามารถอธิบายและยกตัวอย่างการนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กของตนได้จะสรุปว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กในระดับน้อย

2.2 การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน หมายถึง คำตอบ พฤติกรรมหรือผลงานของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการอธิบายและยกตัวอย่างในเรื่องการเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าในแต่ละครั้งก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยสามารถอธิบายและยกตัวอย่างในการหาความรู้เพิ่มเติมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- หากครูผู้สอนมีการหาความรู้เพิ่มเติมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าด้วยตัวเองมีการเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กได้ครบทุกพัฒนาการไว้ล่วงหน้าด้วยตัวเอง และการเตรียมแผนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบด้วยตัวเอง จะสรุปว่า ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก ในระดับดีมาก

- หากครูผู้สอนมีการหาความรู้เพิ่มเติมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าด้วยตนเองมีการเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กได้ครบทุกพัฒนาการไว้ล่วงหน้าด้วยตัวเอง แต่หน่วยงานเป็นผู้เตรียมแผนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบให้ครูผู้สอน จะสรุปว่า ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก ในระดับปานกลาง

- หากหน่วยงานเป็นผู้เตรียมหาแหล่งความรู้เพิ่มเติมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าให้ครูผู้สอน เตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกพัฒนาการให้ครูผู้สอน เตรียมแผนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบให้ครูผู้สอนหรือหน่วยงานเป็นผู้เตรียมความพร้อมก่อนการประเมิน 2 ใน 3 เรื่องของการเตรียม

ความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กให้ครูผู้สอน จะสรุปว่า ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก ในระดับน้อย

2.3 การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน หมายถึง คำตอบ พฤติกรรม หรือผลงานของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงการอธิบายและยกตัวอย่างในเรื่องความสอดคล้องของสิ่งที่ประเมินกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง การสังเกตพฤติกรรมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- หากครูผู้สอนสามารถใช้วิธีการและเครื่องมือได้สอดคล้องกับสิ่งที่ประเมิน และมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กครบทุกคน และรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหาร ผู้ปกครอง จะสรุปว่า ครูผู้สอนดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กในระดับดีมาก

- หากครูผู้สอนสามารถใช้วิธีการและเครื่องมือได้สอดคล้องกับสิ่งที่ประเมิน และมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กครบทุกคน แต่ไม่มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหาร ผู้ปกครอง จะสรุปว่า ครูผู้สอนดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กในระดับปานกลาง

- หากครูผู้สอนสามารถใช้วิธีการและเครื่องมือได้สอดคล้องกับสิ่งที่ประเมิน และมี การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กแต่ไม่ครบทุกคน ไม่มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหาร ผู้ปกครอง หรือมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กแต่ไม่ครบทุกคน แต่มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปยังผู้บริหาร ผู้ปกครอง จะสรุปว่า ครูผู้สอนดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก ในระดับน้อย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ประเภทของพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 1.3 หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ประเภทของพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นการเปลี่ยนแปลงในการทำหน้าที่และพฤติกรรมของอวัยวะต่างๆ ในด้านโครงสร้างและการจัดระเบียบของร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกโดยมีลักษณะเป็นลำดับต่อเนื่อง พัฒนาจากด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่ง ซึ่งจะกระตุ้นให้บุคคลสามารถทำสิ่งที่ยากสลับซับซ้อนได้มากขึ้น รวมทั้งสามารถเพิ่มทักษะใหม่ ๆ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม

ประเภทของพัฒนาการเด็กประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน มีดังนี้

พัฒนาการทางด้านร่างกาย หมายถึง ความสามารถในการทำงานของร่างกายในส่วนของการควบคุมกล้ามเนื้อมัดใหญ่ มัดเล็ก การทรงตัวในอิริยาบถต่าง ๆ การประสานสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะต่าง ๆ การเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งในเรื่องของการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เช่น การหยิบของ การขีดเขียน การพับกระดาษ (กรมวิชาการ, 2546; ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 2544; สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2545; สมปอง สีนวน, 2546 และ นันทิยา น้อยจันทร์, 2548) ซึ่งสามารถเสนอในรูปแบบของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 คุณลักษณะหรือความสามารถด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ

พัฒนาการ	คุณลักษณะหรือความสามารถตามวัย
- กล้ามเนื้อมัดใหญ่	- อายุ 3 ปี เด็กยืนขาเดียวได้ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ ก้าวขึ้นบันไดสลับเท้าได้ ถีบจักรยานสามล้อได้ วิ่งตามลำพังโดยไม่ค่อยหกล้ม รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ด้วยสองแขน และโยนลูกบอลให้ผู้อื่นรับได้ - อายุ 4 ปี เด็กกระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ ลงบันไดสลับเท้าได้ วิ่งได้คล่องแคล่ว ควบคุมการวิ่ง หยุดวิ่งและเลี้ยวได้ดี รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองได้ - อายุ 5 ปี เด็กกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง กระโดดสลับเท้าได้ กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางเตี้ย ๆ ได้ เดินลงบันไดได้อย่างคล่องแคล่ว รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง วิ่งได้เร็ว หยุดได้ทันที หมุนตัวหลบหลีกได้อย่างคล่อง
- กล้ามเนื้อมัดเล็ก	- อายุ 3 ปี เด็กขีดเขียนเป็นวงกลมได้ ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ได้ ตัดกระดาษให้ขาดได้แต่ตัดกระดาษได้ไม่ตรง และจับกรรไกรไม่ถูกต้อง - อายุ 4 ปี เด็กเขียนรูปวงกลม สี่เหลี่ยมตามแบบได้ ร้อยลูกปัดขนาดเล็กได้ ตัดกระดาษได้เป็นเส้นตรงและเลี้ยวทำมุม 90 องศาได้ จับกรรไกรได้ถูกต้อง - อายุ 5 ปี เด็กเขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้ ใช้เชือกร้อยวัสดุตามแบบได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นโค้ง รูปทรงเรขาคณิตและภาพจากหนังสือได้และติดกระดาษเสีย ผูกเชือกทรงเท้าได้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พัฒนาการ	คุณลักษณะหรือความสามารถตามวัย
- ความสามารถด้านการจับถ่าย	- อายุ 3 ปี เด็กสามารถถูกไปถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะเองได้ โดยต้องช่วยเหลือทำความสะอาดในบางครั้ง - อายุ 4 ปี เด็กสามารถไปเข้าห้องส้วมได้ตามลำพัง เกือบไม่ต้องช่วยเหลือในการทำมาสะอาด - อายุ 5 ปี เด็กสามารถเข้าเข้าห้องส้วมได้ตามลำพังและไม่ต้องช่วยเหลือในการทำมาสะอาด
- ความสามารถด้านการแต่งกาย	- อายุ 3 ปี เด็กสามารถถอดและสวมเสื้อผ้าที่ผ่าหน้า กระโปรง กางเกงได้ด้วยตนเอง - อายุ 4 ปี เด็กสามารถถอดและสวมเสื้อผ้าที่ผ่านทางศีรษะได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องแนะนำ - อายุ 5 ปี เด็กสามารถถอดและสวมเสื้อผ้าเอง กลับตะเข็บเสื้อผ้าได้ และตรวจสอบความเรียบร้อยเมื่อแต่งตัวเสร็จได้โดยไม่ต้องเตือน

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง ความสามารถในการรู้สึกนึกคิด เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว สนใจ เป็นสุข การแสดงความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น การควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือต่อตนเอง ซึ่งเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมด้วย ซึ่งสามารถเสนอในรูปของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 คุณลักษณะหรือความสามารถด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ

พัฒนาการ	คุณลักษณะหรือความสามารถตามวัย
- การแสดงออกทางด้านอารมณ์	- อายุ 3 ปี เด็กบอกอารมณ์ตัวเองได้ เช่น ดีใจ เสียใจ ชอบที่จะทำให้อุ๊ยใหญ่พอใจ และชมเชย แสดงอารมณ์ตามความรู้สึกของตนเอง - อายุ 4 ปี เด็กชอบทำท่ายุ๊ยใหญ่ แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนอารมณ์ที่ซับซ้อนได้ เช่น อิจฉา ขำ ซาบซึ้งในความงาม อ่านอารมณ์ผู้อื่นได้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พัฒนาการ	คุณลักษณะหรือความสามารถตามวัย
	- อายุ 5 ปี เด็กชอบแสดงความรักต่อผู้ใหญ่ ครูผู้สอน เด็กรู้ว่าการแสดงความรู้สึกทางลบไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมจึงพยายามระงับคำพูดสีหน้า ท่าทางในทางลบ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น
- ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น	- อายุ 3 ปี เด็กเริ่มรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง เริ่มรู้จักเลือกเล่นสิ่งของที่ตัวเองชอบ - อายุ 4 ปี เด็กรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักเลือกเล่นสิ่งของที่ตัวเองชอบ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ ผลงานของตนเองและผู้อื่น - อายุ 5 ปี เด็กรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เล่น และทำงานตามที่ตัวเองชอบ รู้จักชื่นชมความสามารถ ผลงานของตนเองและผู้อื่น
- คุณธรรม จริยธรรม	- อายุ 3 ปี เด็กแสดงความรักต่อเพื่อน สิ่งของ ไม่ทำลายผู้อื่นหรือสิ่งของเมื่อตนเองไม่พอใจ รู้จักการรอคอย ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ได้ - อายุ 4 ปี เด็กไม่แย่งหรือหยิบของผู้อื่นมาเป็นของตน ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น - อายุ 5 ปี เด็กแสดงความรักเด็กที่เล็กกว่า สัตว์ต่าง ๆ ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจ รู้จักการรอคอยด้วยการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

พัฒนาการด้านสังคม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การตอบสนองทางสังคมต่าง ๆ เช่น มารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเข้าใจสถานการณ์ อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น การปรับตัวในสังคมตามบทบาทของตน ความเป็นตัวของตัวเอง และรู้กาลเทศะ การแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวันด้วย ซึ่งสามารถเสนอในรูปแบบของตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 คุณลักษณะหรือความสามารถด้านสังคมของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ

พัฒนาการ	คุณลักษณะหรือความสามารถตามวัย
- ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- อายุ 3 ปี เด็กเล่นคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนทางบวก และทางลบ ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ปฏิบัติตามกฎกติกาง่าย ๆ เรียนรู้บทบาทผู้นำและผู้ตาม - อายุ 4 ปี เด็กเล่นร่วมกับผู้อื่นได้ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนทางบวกมากขึ้น ได้ตอบสนองทนาได้ยาวนาน ปฏิบัติตามกฎที่มีข้อตกลงร่วมกัน เริ่มช่วยเหลือผู้อื่น - อายุ 5 ปี เด็กเล่นหรือทำงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้ รู้จักการให้และการรับรู้ความต้องการและอารมณ์ของผู้อื่น รู้สึกไม่อยากถูกทอดทิ้ง ปฏิบัติตามกฎของส่วนรวมได้
- การดูแลวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	- อายุ 3 ปี เด็กเริ่มรู้จักแสดงความเคารพ รู้จักการทิ้งขยะ ไม่ทำลายสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน - อายุ 4 ปี เด็กรู้จักแสดงความเคารพ ทิ้งขยะได้ถูกที่ รักษาสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน - อายุ 5 ปี เด็กแสดงความเคารพได้เหมาะสมกับโอกาส รู้จักการดูแลสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง	- อายุ 3 ปี เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ แต่ต้องมีผู้อื่นคอยเตือนและช่วยเหลือ เป็นบางครั้ง - อายุ 4 ปี เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ แต่ต้องเตือนเป็นบางครั้ง - อายุ 5 ปี เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องมีผู้อื่นคอยเตือน

พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ การใช้เหตุผล ผ่านทักษะและการจำ การคิด จินตนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับตนเอง การรับรู้

รู้จักสังเกต จดจำ วิเคราะห์ การรู้เหตุผล การแยกสิ่งประเภทสิ่งของการแก้ปัญหา การสื่อความหมายด้วยการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทางภาษา ทางตา การใช้ตาจับมือประสานงานกัน

ตารางที่ 4 คุณลักษณะหรือความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุต่าง ๆ

พัฒนาการ	คุณลักษณะหรือความสามารถตามวัย
- การอ่านหนังสือ	- อายุ 3 ปี เด็กหยิบหนังสือทำท่าอ่าน มองหน้ากระดาษและพลิกหน้าอ่าน เก็บใจความได้ด้วยการดูภาพ - อายุ 4 ปี เด็กอ่านภาพและเล่าเรื่องจากภาพ อ่านภาพและดูตัวหนังสือประกอบ อ่านชื่อตัวเองได้ สนใจและจำตัวอักษรบางคำได้ - อายุ 5 ปี เด็กมองตามตัวหนังสือบนกระดาษ โดยเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา และบนและล่าง อ่านจับใจความได้ด้วยการดูภาพ
- การเขียนหนังสือ	- อายุ 3 ปี เด็กขีดเขียนเป็นวง ๆ เป็นสัญลักษณ์ คล้ายตัวอักษรได้ - อายุ 4 ปี เด็กคัดลอกหรือเขียนข้อความที่จำได้ เช่น เขียนชื่อตัวเองคล้ายตัวอักษรบางตัว เขียนชื่อโดยลอกหรือจำมา - อายุ 5 ปี เด็กเขียนคำหรือข้อความโดยการลอก จำมาเขียนหรือสะกดเอง
- การวาด	- อายุ 3 ปี เด็กวาดรูปวงกลม กากบาท เริ่มวาดรูปคน อธิบายภาพได้ถามซ้ำตอบได้แต่ไม่เหมือนเดิม - อายุ 4 ปี เด็กวาดรูปสี่เหลี่ยม วาดรูปบ้านวาดรูปคนได้ 3 ส่วน คือ ตา แขนและขา มือ แต่ไม่มีนิ้ว - อายุ 5 ปี เด็กวาดรูปสามเหลี่ยม วาดเป็นภาพสามมิติ วาดรถ บ้าน เครื่องบิน มีการวางแผนก่อนวาด อธิบายภาพและแสดงออกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ได้
- รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5	- อายุ 3 ปี เด็กบอกคุณสมบัติของสิ่งที่มองเห็นได้ 2 อย่าง, บอกรสของสิ่งที่ชิมได้ 2 รส, บอกเสียงที่ได้ยินได้ 2 เสียง, บอกกลิ่นของสิ่งที่ดมได้ 2 กลิ่น และบอกความรู้สึกได้ 2 อย่าง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

พัฒนาการ	คุณลักษณะหรือความสามารถตามวัย
	- อายุ 4 ปี เด็กบอกคุณสมบัติของสิ่งที่มองเห็นได้ 3 อย่าง, บอกรสของสิ่งที่ชิมได้ 3 รส, บอกเสียงที่ได้ยินได้ 3 เสียง, บอกกลิ่นของสิ่งที่ดมได้ 3 กลิ่น และบอกความรู้สึกได้ 3 อย่าง - อายุ 5 ปี เด็กบอกคุณสมบัติของสิ่งที่มองเห็นได้ 4 อย่าง, บอกรสของสิ่งที่ชิมได้ 4 รส, บอกเสียงที่ได้ยินได้ 4 เสียง, บอกกลิ่นของสิ่งที่ดมได้ 4 กลิ่น และบอกความรู้สึกได้ 4 อย่าง
- เข้าใจตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง	- อายุ 3 ปี เด็กบอก แสดงตำแหน่ง ใน-นอกได้ - อายุ 4 ปี เด็กบอก แสดงตำแหน่ง บน-ล่าง, ทิศทาง เข้า-ออก ได้ - อายุ 5 ปี เด็กบอก แสดงตำแหน่ง หน้า-หลัง, ระยะ ใกล้-ไกล, ทิศทาง ตรง-ทางอ้อม

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ถือเป็นงานหลักและเป็นหัวใจในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า มีผู้กล่าวเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

Hills (1993) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ดังนี้

1. ช่วยครูในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรในชั้นเรียนของตนและเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. ช่วยครูในการสื่อสารกับผู้ปกครองถึงความสนใจ พัฒนาการ และศักยภาพของเด็ก

3. ช่วยครูให้ทราบถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. ช่วยครูในการประเมินการสอนของตน

Katz (1997 อ้างใน สมปอง สีนวน, 2546) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินพัฒนาการก็เพื่อพิจารณาถึงความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็ก ตัดสินใจในการวางแผนส่งเสริมเด็ก วินิจฉัยปัญหาการสอนและการเรียนรู้ ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรายงานผู้ปกครอง และช่วยในการประเมินความก้าวหน้าของเด็ก

McAfee and Leong (2002) ได้สรุปถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินพัฒนาการเด็กระดับอนุบาล ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการเด็ก เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการที่จะเข้าใจพัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็ก พัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็กในแต่ละช่วงเวลานั้น เด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในพัฒนาการด้านต่าง ๆ อาทิ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อ ภาษา สังคม สติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและการเจริญเติบโตที่แตกต่างกัน อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ดังนั้น ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องประเมินผลเด็กในชั้นเรียนของตนเพื่อที่จะได้ทราบว่าเด็กสามารถทำอะไรได้บ้าง มีนิสัย ทัศนคติเป็นอย่างไร รวมถึงการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายและความต้องการของเด็ก ข้อมูลที่ได้จะช่วยให้ครูวางแผนการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

2. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการเด็ก จะมีประโยชน์ในการวางแผนโปรแกรมการเรียนการสอนและการตัดสินใจต่างๆที่มีผลต่อเด็ก ข้อมูลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการเด็กสามารถช่วยครูในเรื่องการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน คือ ช่วยให้ครูตัดสินใจได้ว่าจะเริ่มบทเรียนใหม่เมื่อไรจะเริ่มอย่างไร ใช้เวลานานแค่ไหนรวมถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงบทเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก นอกจากนั้นการประเมินผลพัฒนาการเด็กยังช่วยครูในการวางแผนการเรียนรู้ในแต่ละวันได้อีกด้วย

3. การประเมินเด็ก ช่วยให้ครูทราบถึงเด็กในชั้นของตน ซึ่งอาจต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เช่น เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพูดหรือการได้ยิน อาจต้องมีการแนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครองให้นำเด็กไปปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยเฉพาะ เป็นต้น

4. การประเมินพัฒนาการเด็ก มีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับเด็กโดยมีการรายงานผลและการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความต้องการที่ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ได้ผลทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญานั้น ครูจำเป็นต้องทราบว่าเด็กมีพัฒนาการอยู่ระดับใดเพื่อที่จะได้จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ในการประเมินพัฒนาการของเด็ก สิ่งที่ครูเลือกประเมินควรเป็นสิ่งที่ผู้ปกครอง ตัวครู และโรงเรียนเต็มใจที่จะร่วมมือแก้ไขหรือเป็นผลดีสำหรับตัวเด็กเอง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ การศึกษาหรือการทำความเข้าใจพฤติกรรมของเด็ก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องตามลักษณะของพัฒนาการ ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล

หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กรมวิชาการ 2546) ระบุว่า การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2546; ศลิลักษณ์ ขันกิจ, 2544; ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549; สมปอง สีนวน, 2546; นันทิยา น้อยจันทร์, 2548 และ เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2546)

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยนั้น ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยให้ความสำคัญกับพัฒนาการทุกด้าน ไม่ได้มุ่งประเมินเฉพาะพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการทุกด้านจะประกอบกันขึ้นเป็นความพร้อมอันเป็นฐานสำหรับการพัฒนาในขั้นต่อไป และครูผู้สอนควรนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการเด็ก มาใช้ในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็ก เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย รวมทั้งนำข้อมูลมาประเมินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตน เพื่อวางแผน พัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนให้ตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคน รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารถึงพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็ก เพื่อรับทราบความก้าวหน้าและร่วมกันส่งเสริมพัฒนา แก้ไขปัญหาของเด็กแต่ละคนได้อย่างทันทั่วถึง ขณะเดียวกันข้อมูลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการเด็กยังช่วยประเมินประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยได้อีกด้วย

2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

การดำเนินประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน จะเป็นการประเมินพัฒนาการเด็กในลักษณะของการประเมินเด็กเป็นรายคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญซึ่งสิ่งที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเมื่อทำการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ ความแตกต่างของระดับของการเรียนรู้ของเด็ก ความแตกต่างของระดับพัฒนาการของเด็ก ความแตกต่างของความสามารถ ความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคน เพื่อที่จะทำการประเมินพัฒนาการได้ตรงตามความต้องการ ความสนใจและศักยภาพของเด็กแต่ละคน และนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และลักษณะการประเมินพัฒนาการเด็กจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดช่วงเวลาของการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การประเมินพัฒนาการเด็กนั้นไม่ควรประเมินผลเพียงครั้งเดียว ครูผู้สอนจะประเมินอย่างน้อย 2-3 ครั้ง ซึ่งเริ่มตั้งแต่เริ่มการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และเมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสรุปตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด

3. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน

การประเมินพัฒนาการเด็ก เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมปกติ ดังนั้น ครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดงานที่มีคุณค่า มีความสำคัญหรือมีความหมาย เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งสภาพแวดล้อมของการประเมินจะมีลักษณะที่ สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ที่คล้ายจริงเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ปกติ และเป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก เช่น ทำการประเมินพัฒนาการเด็กในช่วงที่เด็กทำกิจกรรม กลุ่ม ช่วงที่เด็กเล่นกับเพื่อน เพราะจะไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาถูกจับตามองหรือกำลังถูกประเมินจาก ครูผู้สอนอยู่สภาพการประเมินจึงควรเป็นธรรมชาติ เป็นสภาพแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคย ซึ่งเด็กก็จะ แสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดและแสดงความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของตน ออกมา การประเมินพัฒนาการเด็กจึงเป็นกระบวนการเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการจัดประสบการณ์หรือ กิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก โดยยึดพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกมาจริงเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญ ในการพัฒนาจุดเด่นของเด็กด้วยการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย มีการรวบรวมชิ้นงานที่จำเป็น ทั้งหมด เพื่อนำมายืนยันผลการประเมินที่ได้ วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ การให้ งานเพื่อให้เด็กลงมือปฏิบัติ ซึ่งครูผู้สอนจะทำการตรวจสอบด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรมจากการให้งานกลุ่ม งานเดี่ยวเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่สงสัย การทำแฟ้มสะสม งานเด็ก และการพิจารณาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้านประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการ เด็ก แหล่งข้อมูลประกอบด้วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อนของเด็ก ครูผู้สอน ซึ่งวิธีการประเมิน พัฒนาการเด็ก สามารถแบ่งได้ดังนี้

3.1 การสังเกตและการบันทึก การสังเกตสามารถทำได้ทั้งแบบเป็นระบบหรือแบบเป็น ทางการ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และการสังเกตแบบไม่เป็น ทางการ โดยทำการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะ เกิดขึ้นและครูจดบันทึกไว้

3.2 การสนทนา วิธีการนี้จะใช้ได้เป็นอย่างดีเมื่อเริ่มสอน กำลังสอนและหลังสอน สามารถ ใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือ บันทึกประจำวัน

3.3 การตรวจผลงาน วิธีนี้ได้จากการนำผลงานเด็ก เช่น สมุดการทำงาน ภาพเขียน สิ่งประดิษฐ์ มาตรวจโดยการจัดอันดับคุณภาพของงาน เช่น 3-5 อันดับ คือ ดี ปานกลาง อ่อน หรือ ดีมาก ดี ปานกลาง อ่อน อ่อนมาก หรืออาจจะรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมในแฟ้มสะสมผลงานเด็ก (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมาย

3.4 การใช้ข้อสอบปากเปล่า วิธีประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ข้อสอบปากเปล่านี้นั้น เหมาะกับเด็กที่ยังอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ ซึ่งข้อควรปฏิบัติของครูในการใช้ข้อสอบปากเปล่า เช่น สร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน น่าสนใจและเป็นกันเอง ควรเตรียมข้อสอบไว้ล่วงหน้าว่าจะถามอะไร อย่างไร ข้อสอบอาจเป็นรูปภาพหรือของจริง ทั้งนี้ เพื่อความยุติธรรม จะได้ถามเด็กในเนื้อหาเดียวกัน ควรลำดับเนื้อเรื่องให้เป็นที่น่าสนใจและต่อเนื่องกันด้วย

3.5 การทดสอบ เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ครูสะดวกในการรายงานผลต่อผู้ปกครอง และเป็นวิธีการประเมินผลที่ไม่ต้องใช้เวลามาก แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น แบบทดสอบควรเป็นรูปภาพเพราะเด็กวัยนี้ยังอ่านและเขียนไม่ได้ ครูต้องมั่นใจว่าเด็กทุกคนต้องสามารถเข้าใจเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่จะให้แสดงออกมา เช่น กากบาท (x) หรือ วงกลม (o) ครูต้องมั่นใจว่าเด็กทุกคนมีอุปกรณ์ครบพร้อมที่จะทำการสอบได้ ครูต้องอ่านข้อสอบทุกตอนและทุกข้อให้เด็กฟังอย่างชัดเจนและต้องให้เด็กได้ยินทั่วทั้งห้อง ในระหว่างการสอบครูต้องคอยอยู่ตลอดเวลาว่าเด็กทุกคนตอบคำถามข้อเดียวกับที่ครูดำเนินการสอบอยู่ ครูต้องระมัดระวังอย่างอ่านคำถามหลังข้อในการดำเนินการสอบแต่ละครั้งไม่ควรใช้ระยะเวลาานเพราะเด็กจะเบื่อหน่ายและเหนื่อย ซึ่งทำให้เด็กไม่ตอบข้อสอบตามความสามารถที่แท้จริงของเขา ด้วยเหตุนี้ ครูจึงควรศึกษาข้อจำกัดของการใช้การทดสอบอย่างละเอียดก่อน เพราะหากครูไม่ศึกษาข้อจำกัดอย่างดี อาจส่งผลให้การทดสอบนี้เป็นผลเสียต่อเด็กได้ วิธีการประเมินผลประเภทนี้ จึงไม่ควรใช้ในการประเมินผลพัฒนาการเด็ก

4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน กระบวนการประเมินพัฒนาการเด็ก จะมีต้องขั้นตอนการประเมินอย่างเป็นระบบ โดยครูผู้สอนจะต้องมีการวางแผน การเลือกวิธีการประเมิน การเลือกใช้เครื่องมือเพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน และสอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก ซึ่งกระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กที่ตินั้น จะมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 การวางแผน เป็นขั้นของการกำหนดสิ่งที่จะประเมิน โดยครูผู้สอนจะกำหนดอย่างชัดเจนว่าเมื่อจะประเมินพัฒนาการแต่ละด้าน จะเลือกใช้วิธีการและเครื่องมืออะไรที่จะเหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการในด้านนั้น ๆ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก เช่น แบบบันทึกพฤติกรรมเหมาะที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมเด็ก การบันทึกรายวันเหมาะกับการบันทึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน การบันทึกการเลือกของเด็กเหมาะสำหรับใช้บันทึกลักษณะเฉพาะหรือปฏิกิริยาที่เด็กมีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะวางแผนเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือประเมินพัฒนาการให้เหมาะสม เพื่อจะได้ผลของพัฒนาการที่ถูกต้องตามต้องการ

4.2 การดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการ หลังจากที่ได้วางแผนและเลือกวิธีการ เครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมินและบันทึกจะต้องอ่านคู่มือ หรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือ นั้น ๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนไม่หลงลืมข้อมูลที่สำคัญ เพราะการที่ครูผู้สอนไม่ได้มีการบันทึกข้อมูลเด็กอย่างต่อเนื่องนั้น อาจทำให้ข้อมูลที่ครูผู้สอนมีอยู่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้

4.3 การประเมินและการสรุป การประเมินและสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลายๆ ครั้ง มิใช่เพียงครั้งเดียว หรือเอาผลการประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุป ซึ่งอาจทำให้ผิดพลาดได้ ผลการประเมินดูได้จากผลที่ปรากฏในเครื่องมือและบันทึกพัฒนาการ เช่น ประเมินการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กอายุ 3 ปี ปรากฏว่ายังเดินขึ้นบันไดสลักเท้าไม่ได้ ก็ต้องมาตีความว่ากำลังขาของเด็กยังมีไม่พอที่จะเดินสลักเท้าขึ้นบันได อาจสรุปได้ว่าพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ยังไม่แข็งแรงเหมาะสมกับวัย ต้องจัดกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ต่อไป

4.4 รายงานผล เมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการเด็กแล้ว ผู้สอนจะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้รูปแบบใดสำหรับรายงาน ซึ่งการรายงานผลการประเมินนั้น จะเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการของเด็กไปเสนอต่อผู้บริหาร พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อรายงานความก้าวหน้าของเด็ก โดยมีหลักฐานหรือประจักษ์พยาน เช่น ผลงานเด็ก บันทึกต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็กมากขึ้น และการนำผลการประเมินไปใช้ เป็นการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็กได้ตลอดเวลา

4.5 นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก โดยนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนรู้และแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กเพื่อวางแผนช่วยเหลือเด็กได้ตรงตามความสนใจและความต้องการของเด็กได้ตลอดเวลาและการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผู้สอนต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกันผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการประเมินพัฒนาการเด็ก จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดีว่า จะประเมินเมื่อไรและอย่างไร รวมทั้งครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการเลือกเครื่องมือและวิธีการที่จะใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ผลของการประเมินนั้นเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งเมื่อครูผู้สอนมีความเข้าใจในหลักการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างดีแล้ว จะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กที่ดีเช่นกัน ซึ่งพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546; นกเนตร ธรรมบวร, 2549; นันทิยา น้อยจันทร์, 2549; Horton and Bowman, 2002 และ The Learning Disabilities Association of Canada, 2005)

1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ประกอบด้วย

1.1 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสิทธิภาพ การเขียนแผนการจัดประสิทธิภาพการเรียนรู้ สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การจัดสภาพแวดล้อม การให้ความช่วยเหลือเด็ก การเชื่อมต่อของการจัดการศึกษาปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1

1.2 ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุก ๆ พัฒนาการ

1.3 ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่ ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการเด็ก วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก

2. การเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ในด้าน

2.1 การหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม แหล่งความรู้ที่ครูผู้สอนใช้ในการหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้ารับการอบรม สัมมนา จากหน่วยงานภายนอก ทั้งส่วนของทางราชการและหน่วยงานของเอกชน การประชุมวิชาการ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน การศึกษาดูงานในโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียง

2.2 การเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก

2.3 การเตรียมแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็ก

3. กระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน เมื่อครูผู้สอนมีความเข้าใจในหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างดีแล้ว กระบวนการในการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนจะประกอบไปด้วย

3.1 ความสอดคล้องของสิ่งที่ประเมิน

3.2 การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยสรุปได้ว่า หลักการประเมินพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วย ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน และประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยนี้นำมาสู่การเกิดพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน การเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน และกระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยยึดหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากการศึกษางานของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาระดับ

ปฐมวัยเป็นเกณฑ์ในการศึกษาวิจัย เนื่องจากว่าเป็นหน่วยงานและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์โดยตรงกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และเป็นหน่วยงานที่จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในพฤติกรรมการณ์ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนในทุกพฤติกรรม

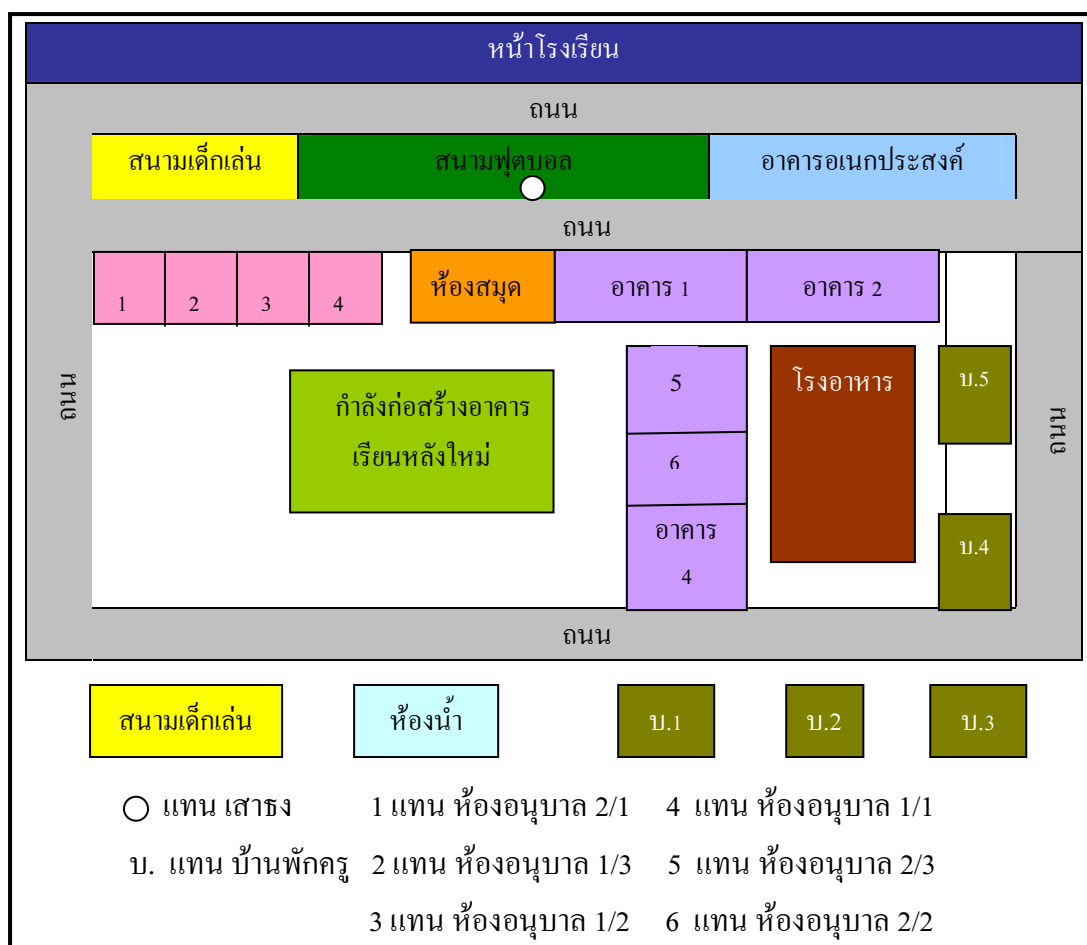
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย

โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย ตั้งอยู่เลขที่ 513 หมู่ 1 ตำบล บ่อพลอย อำเภอ บ่อพลอย จังหวัด กาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด เป็นระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร ที่ดินตามที่ดินราชพัสดุ รังวัด 103 ไร่ 2 งาน

โรงเรียนก่อตั้งเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2468 โดยความเห็นชอบของพระยาวิเศษฤาชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี เปิดเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มีนักเรียน 100 คน สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงธรรมการ ใช้ชื่อโรงเรียนบ้านบ่อพลอย เปิดทำการสอนเรื่อยมา จนกระทั่งวันที่ 22 เมษายน 2542 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ประกาศเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย

ข้อมูลด้านอาคารสถานที่

1. อาคารเรียนแบบ 017 จำนวน 3 หลัง
2. อาคารเรียนแบบสปช. 105/29 จำนวน 1 หลัง
3. อาคารอเนกประสงค์แบบแบบสปช. 206/26 จำนวน 1 หลัง
4. โรงอาหารแบบจังหวัด 1 หลัง
5. บ้านพักครูแบบกรมสามัญศึกษา 6 หลัง
6. ส้วมแบบจังหวัด 5 ที่นั่ง จำนวน 4 หลัง 4 ที่
7. ห้องสมุดสร้างเอง จำนวน 1 หลัง
8. สนามเด็กเล็กเล่น 1 ที่
9. ห้องปฏิบัติการ 3 ห้อง คือ ห้องชาวค์แลบ ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องวิทยาศาสตร์

ภาพที่ 1 แผนที่ทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย

ตารางที่ 5 ข้อมูลด้านบุคลากร

ประเภทบุคลากร	เพศ		ระดับการศึกษาสูงสุด			อายุเฉลี่ย	ประสบการณ์สอนเฉลี่ย
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี		
- ผู้อำนวยการ	1	-	-	-	1	-	-
- รองผู้อำนวยการ	1	1	-	-	1	-	-
- ครูประจำการ	4	31	-	35	-	-	-
- นักการ / ภารโรง	2	1	1	1	-	-	-
- อื่น ๆ	-	-	1	-	-	-	-
พนักงานราชการ							
รวม	8	33	2	37	2	48	25
	41						

ตารางที่ 6 ข้อมูลด้านนักเรียน

ชั้นเรียน	จำนวนนักเรียน			จำนวนห้องเรียน
	ชาย	หญิง	รวม	
อ. 1	55	64	119	3
อ. 2	53	43	96	3
รวมปฐมวัย	108	107	215	6
ป. 1	62	59	121	3
ป. 2	48	59	107	3
ป. 3	85	67	152	3
ป. 4	64	54	118	3
ป. 5	41	63	104	3
ป. 6	54	66	120	3
รวมประถมฯ	354	368	722	18
รวมทั้งสิ้น	462	475	937	24

โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย รับผิดชอบนักเรียนในเขตหมู่ 1 , 9 และหมู่ 12 และดำเนินการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ

1. ระดับอนุบาล เป็นเด็กที่มีอายุ 4 – 6 ปี ได้ดำเนินการจัดการศึกษาเป็น อนุบาล 1 และอนุบาล 2
2. ระดับประถมศึกษา เป็นเด็กที่มีอายุ 6 – 12 ปี ได้ดำเนินการจัดการศึกษา ตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1 -6

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่อายุ 4 – 5 ปี โดยการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเมตตาและให้ความเข้าใจเด็กทุกคนอย่างเต็มศักยภาพ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยมุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

พันธกิจ

1. ส่งเสริมสนับสนุน ความสามารถของนักเรียนเต็มศักยภาพตามมาตรฐานด้านพัฒนาการ
2. ส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา
4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การศึกษาปฐมวัย
3. ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กำหนดนโยบายและวางแผน ร่วมกันในการจัดการศึกษาปฐมวัย

4. จัดการดูแลให้บริการการศึกษาการเรียนรู้แก่เด็กที่มีลักษณะพิเศษเป็นการเฉพาะอย่างทั่วถึง

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

รางวัลที่โรงเรียนได้รับในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นและบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2544)

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สรุปได้ว่า โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย 2 ระดับชั้น คือ ระดับชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 และจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย มีจำนวน 6 คน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจะยึดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ข้อเป็นหลักในการจัดการศึกษาและการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย และครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้รับรางวัลครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นและบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้

ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544 และรางวัลครูระดับปฐมวัยดีเด่น ของชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี ปี 2551 ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย จึงเป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์ประสานงานให้บริการทางวิชาการ เป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง พัฒนาการศึกษาปฐมวัยของการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอื่น ๆ จากข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย จึงควรมีการศึกษาว่า พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนเป็นอย่างไร และเป็นไปตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หรือไม่ อย่างไร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนให้มีคุณภาพต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เยาวภา รัตนธรรม (2542) ได้ศึกษาพฤติกรรมการประเมินผลการเรียนของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ใน 3 ลักษณะ คือ การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน และการประเมินผลหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำนวน 115 คน จาก 227 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ได้มาจากการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูลที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และใช้การสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการใช้ในการเก็บข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 สัปดาห์ ผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่รายงานพฤติกรรมการประเมินผลเป็นไปตามหลักการวัดและประเมินผล แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการปฏิบัติ พบว่า ครูมีพฤติกรรมการประเมินผลการเรียนไม่เป็นไปตามหลักการประเมินผล คือ ครูขาดการวางแผนการประเมินขาดทักษะในการสร้างและใช้เครื่องมือ ทำการประเมินไม่ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ในหลักสูตร โดยเฉพาะพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย ครูใช้ผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ปฏิบัติน้อยครั้ง และไม่นำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาการสอนของตนเอง สำหรับปัญหาการประเมิน พบว่า สาเหตุที่ครูมีการปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักการประเมินของการประเมินผลเป็นเพราะ 2 สาเหตุ คือ 1. ปัญหาที่เกิดจากตัวครูเอง คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจด้านการประเมินผลขาดทักษะการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และไม่สามารถจัดการกับภาระหน้าที่ในด้านอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และ 2. ปัญหาที่เกิดจากการบริหารงาน คือ มีการนิเทศติดตามผลไม่ต่อเนื่องและมีงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรจำกัด

สุธีวรรณ แก้วมณี (2547) ได้ศึกษาการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดสงขลา จำนวน 375 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วย แบบประเมินความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินเจตคติ และแบบประเมินการปฏิบัติต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ผลการศึกษา พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจต่อการปฏิบัติต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านเจตคติโดยภาพรวมครูเห็นด้วยกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เมื่อพิจารณาพบว่า ครูเห็นด้วยกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ไม่แน่ใจกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการปฏิบัติในภาพรวม ก็อยู่ในระดับดีเช่นกัน

อัมพรรัตน์ โสพิกุล (2548) ได้ศึกษาพฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาการใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษา โดยใช้กรอบโครงสร้างการประเมินเพื่อพัฒนาในการอธิบายพฤติกรรมของครูผู้สอนใน 4 มิติ ดังนี้ มิติที่ 1 การใช้ผลการประเมินให้เกิดคุณค่า มิติที่ 2 ความเป็นไปได้ของระบบการประเมินผล มิติที่ 3 ความเหมาะสมของเทคนิควิธีการประเมินผล มิติที่ 4 ความถูกต้องของผลการประเมิน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในโรงเรียน ต้นแบบการพัฒนาการใช้ ICT ระดับมัธยมศึกษา 5 โรงเรียน จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจเอกสาร เกณฑ์ประเมินพฤติกรรมการวัดและประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่พฤติกรรมตามมิติการประเมินระดับพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนโดย Kruskal Wallis Test ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการวัดและประเมินผลในมิติที่ 1 ครูผู้สอนจำนวน 11 คนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนจนบรรลุผลสำเร็จ มิติ ที่ 2 ครูผู้สอนทุกคนปฏิบัติการวัดและประเมินผลในห้องเรียนได้สอดคล้องกับระเบียบของโรงเรียน มิติที่ 3 ครูผู้สอนครึ่งหนึ่ง (13 คน ใน 25 คน) ใช้เครื่องมือได้เหมาะสมกับทักษะและความรู้ที่ต้องการวัด เครื่องมือที่ใช้มีความน่าเชื่อถือ มิติที่ 4 ครูผู้สอนมากกว่าครึ่งหนึ่งของครูทั้งหมด (16 ใน 25 คน) ปฏิบัติการวัดและประเมินผลได้ถูกต้องตามหลักการประเมินผลตามสภาพจริงและหลากหลายตามคุณลักษณะที่ประเมิน

จากการศึกษาวิจัยพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการวัดและประเมินผลการเรียน ผู้เรียนของครูผู้สอนนั้น มุ่งศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนในด้านการวางแผนการประเมิน วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้ โดยนำมาเปรียบเทียบกับหลักการวัด และประเมินผลหรือเปรียบเทียบกับกรอบการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจเอกสาร และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ กำหนดขอบเขตในการศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การศึกษาจากรายงาน เอกสาร แผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอน และการสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของ ครูผู้สอน เกี่ยวกับวิธีการหรือการปฏิบัติของครูผู้สอนที่แสดงออกให้เห็นถึงการกำหนดสิ่งที่จะ ประเมิน วิธีการที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ขั้นตอนการประเมิน การสรุปผล การประเมิน การรายงานผลการประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตาม สภาพจริงและครอบคลุมพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักการประเมิน พัฒนาการเด็กปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล เกี่ยวกับพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยว่าเป็นอย่างไรและเป็นไปตามหลักการ ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546หรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการปฐมวัยได้เข้าใจและส่งเสริมให้ ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็น การเผยแพร่ให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการประเมินพัฒนาการ เด็กให้มีคุณภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเลือกกรณีศึกษา

ในเบื้องต้นผู้วิจัยตัดสินใจที่จะทำการวิจัยในครั้งนี้ที่ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ โรงเรียนที่มีการเปิดสอนระดับชั้นปฐมวัยจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และศึกษาจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2 เพื่อตรวจสอบรายชื่อ ประวัติและผลงาน พบว่า โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นโรงเรียนที่มีครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่ได้รับรางวัลครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่น รางวัลบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2544) และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนนี้ เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์ประสานงานให้บริการทางวิชาการ เป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง พัฒนาการศึกษাপฐมวัยของการจัดการศึกษাপฐมวัยของโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยรู้จักและคุ้นเคยกับสถานที่และบุคลากรมาก่อน เพราะผู้วิจัยเคยเข้าช่วยเหลืองานครูผู้สอนระดับปฐมวัยในหน้าที่ผู้แนะนำกิจกรรมให้กับผู้ปกครองในโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี และเป็นผู้ฝึกซ้อมการแสดงให้กับเด็กอนุบาล 2 ในงานครบรอบ 80 ปี ของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย และเมื่อผู้วิจัยพิจารณาถึงประวัติ ผลงาน และความเป็นไปได้ ในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นกรณีศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อชี้แจงกับผู้อำนวยการ โรงเรียนถึงเหตุผลในการทำวิจัย ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเต็มใจและยินดีให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ และให้ผู้วิจัยเข้าพบ ผู้อำนวยการ โรงเรียนเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยให้ทราบ ในวันอังคาร ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551 เวลา 09.00 น.

การกำหนดกรอบแนวคิดและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ครอบคลุมเพียงพอที่จะตอบคำถามการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 7 กรอบแนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
1. ครูผู้สอนมี พฤติกรรม การประเมิน พัฒนาการ เด็กปฐมวัย เป็นอย่างไร	1. ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการ เด็ก -ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้าง หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	1.อธิบายหรือ ยกตัวอย่างเนื้อหา โครงสร้าง หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้และนำมาใช้ ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก ได้อย่างถูกต้อง	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และแผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ 2. ครูผู้สอน	1. ศึกษาเอกสาร ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษา แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ 1. สัมภาษณ์ ความเข้าใจใน เนื้อหาโครงสร้าง หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 และการนำมาใช้ ประเมิน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
- ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ พัฒนาการเด็ก แต่ละช่วงอายุใน ทุกพัฒนาการเด็ก		1.อธิบายหรือ ยกตัวอย่าง เกี่ยวกับ พัฒนาการเด็ก แต่ละช่วงอายุใน ทุกพัฒนาการเด็ก ได้และนำมาใช้ ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก ได้อย่างถูกต้อง	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการและ แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ 2. ครูผู้สอน	1. ศึกษาเอกสาร ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษา แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ 1. สัมภาษณ์ เกี่ยวกับ พัฒนาการเด็ก แต่ละช่วงอายุ ทุกพัฒนาการเด็ก
		1. อธิบายขั้นตอน การประเมิน พัฒนาการเด็ก ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และนำมาใช้ใน การประเมิน พัฒนาการเด็กได้	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน การประเมิน พัฒนาการและ แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้	1. ศึกษา เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษา แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก
	2. การเตรียมตัว ของครูผู้สอนใน การประเมิน พัฒนาการเด็ก - การหาความรู้ เกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก จากแหล่งอื่น เพิ่มเติม	1. หาความรู้ เกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก จากแหล่งอื่น เพิ่มเติมด้วย ตนเองและ หน่วยงานจัดให้	1. วุฒิปัตร์หรือ ประกาศนียบัตร และหนังสือ เอกสารเกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก 2. ครูผู้สอน	1. ศึกษาวุฒิปัตร์ ประกาศนียบัตร และหนังสือ เอกสารเกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก 1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การหาความรู้ เพิ่มเติมในเรื่อง การประเมิน พัฒนาการเด็ก จากแหล่งความรู้ อื่น ๆ

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
	- การเตรียม วิธีการและ เครื่องมือที่ใช้ใน การประเมิน พัฒนาการเด็ก	1. เลือกวิธีการ และเครื่องมือที่ ใช้ในการ ประเมิน พัฒนาการเด็ก ครบทุก พัฒนาการ เลือก วิธีการและ เครื่องมือได้ เหมาะสมกับ ช่วงอายุของเด็ก และพัฒนาการ เด็กแต่ละด้าน	1. เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการหรือ กิจกรรมที่ ครูผู้สอนจัดขึ้น	1. ศึกษา เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการหรือ ศึกษากิจกรรมที่ ครูผู้สอนจัดขึ้น
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์วิธีการ และเครื่องมือที่ ใช้ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก
	- การเตรียม แผนการประเมิน พัฒนาการเด็ก	1. วางแผนและ จัดทำแผน การประเมิน พัฒนาการเด็ก อย่างเป็นขั้นตอน ไว้ล่วงหน้า	1. แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ และเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก	1. ศึกษาแผน การจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ และเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การวางแผน การประเมิน พัฒนาการเด็ก
	3. การดำเนิน การประเมิน พัฒนาการเด็ก - ความสอดคล้อง ของสิ่งที่ประเมิน	1. วิธีการและ เครื่องมือที่ใช้ใน การประเมิน พัฒนาการเด็กได้ เหมาะสมกับสิ่งที่ จะประเมิน	1. แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ และเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก	1. ศึกษาแผน การจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้และ เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติ งานประเมิน พัฒนาการเด็ก
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
	- การนำผล การประเมินไป ใช้	1. มีการรายงาน ผลการประเมิน ไปยังผู้บริหาร และผู้ปกครอง	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก แฟ้มสะสม ผลงานของเด็ก และสมุดสื่อถึง ผู้ปกครอง	1. ศึกษาเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก แฟ้มสะสม ผลงานของเด็ก และสมุดสื่อถึง ผู้ปกครอง
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การรายงานผล การประเมิน พัฒนาการเด็ก
			3. ผู้บริหาร โรงเรียนและ ผู้ปกครอง นักเรียน	1. สัมภาษณ์ เกี่ยวกับ การรายงานผล การประเมิน พัฒนาการเด็ก ของครูผู้สอน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
		2. มีการนำข้อมูล ที่ได้จาก การประเมินมา แก้ไข ข้อบกพร่องของ เด็กหรือปรับปรุง การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับ ความต้องการ ของเด็ก	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการหรือ กิจกรรมที่ ครูผู้สอนจัดขึ้น 2. ครูผู้สอน 3. ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ปกครอง นักเรียน	1. ศึกษาเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการหรือ กิจกรรมที่ ครูผู้สอนจัดขึ้น 1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การนำผล การประเมินไป ใช้ 1. สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการนำ ผลการประเมิน ไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
2. ครูผู้สอนมี พฤติกรรม การประเมิน พัฒนาการ เด็กปฐมวัย เป็นไป ตามหลัก การประเมิน พัฒนาการ เด็กปฐมวัย ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หรือไม่ อย่างไร	1. ประเมิน พัฒนาการเด็ก ครบทุกด้าน	1. มีการประเมิน พัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ไม่แยกประเมิน เฉพาะด้านใด ด้านหนึ่ง	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และแผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ และบันทึก หลังสอน	1. ศึกษาเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษา แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ และบันทึก หลังสอน
	2. ประเมิน พัฒนาการเด็ก เป็นรายบุคคล สม่ำเสมอ ต่อเนื่อง ตลอดทั้งปี	1. ประเมิน พัฒนาการเด็ก เป็นรายคน และประเมิน อย่างสม่ำเสมอ ทุกระยะของ การจัดการศึกษา	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และแฟ้มสะสม ผลงานของเด็ก	1. ศึกษาเอกสาร การประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษาแฟ้ม สะสมผลงาน ของเด็ก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก
		2. ประเมิน พัฒนาการเด็ก หลาย ๆ ครั้ง อย่างต่อเนื่อง ก่อนจะสรุปผล	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก	1. ศึกษา เอกสารรายงาน การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก
			2. ครูผู้สอน	2. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การประเมิน พัฒนาการเด็ก
	3. ประเมิน พัฒนาการเด็ก ตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เหมาะสมกับเด็ก และการใช้ แหล่งข้อมูล หลาย ๆ ด้าน	1. ประเมิน พัฒนาการเด็ก จากการกระทำ การแสดงออก ของเด็กโดยใช้ เหตุการณ์ใน การประเมินให้ เป็นส่วนหนึ่ง ของกิจกรรมปกติ	1. ห้องเรียนและ สถานที่ที่ใช้ใน การประเมิน พัฒนาการเด็ก	1. สังเกตสภาพ ห้องเรียนและ สถานที่ที่ใช้ใน การประเมินด้าน บรรยากาศและ สภาพแวดล้อม

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อม การประเมิน พัฒนาการเด็ก
		2. มีการกำหนด วิธีการประเมิน พัฒนาการเด็กที่ หลากหลายตาม ลักษณะเฉพาะ ของเด็กแต่ละคน และพัฒนาการ แต่ละด้าน	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และแผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้	1.ศึกษาเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษา แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้
			2. ครูผู้สอน	1. สังเกตและ สัมภาษณ์ เกี่ยวกับวิธีการ และเครื่องมือที่ ใช้ในการ ประเมิน พัฒนาการเด็ก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
		2. ประเมิน พัฒนาการเด็ก จากแหล่งข้อมูล หลายแหล่ง ประกอบกัน	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติ การประเมิน พัฒนาการและ กิจกรรมที่ ครูผู้สอนจัดขึ้น	1. ศึกษา เอกสารรายงาน การประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษา กิจกรรมที่ ครูผู้สอนจัดขึ้น
		3. จัดเวลาและ โอกาสให้ ผู้ปกครองมี ส่วนร่วมใน การพัฒนาเด็ก	1. หนังสือ ราชการหรือ บันทึกข้อความที่ แสดงถึงการเปิด โอกาสให้ ผู้ปกครองมี ส่วนร่วม 2. ครูผู้สอน	1. ศึกษาหนังสือ ราชการหรือ บันทึกข้อความที่ เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองมี ส่วนร่วม 2. สังเกตและ สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การจัดเวลาและ โอกาสให้ ผู้ปกครองมี ส่วนร่วมกับ การนำผล การประเมิน มาพัฒนาเด็ก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คำถามการวิจัย	พฤติกรรม การประเมิน	คุณลักษณะตาม		
		หลักการประเมิน พัฒนาการเด็ก ปฐมวัย	แหล่งข้อมูล / หลักฐาน	วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล
	4. วางแผน การประเมินอย่าง เป็นระบบ และ การจดบันทึกไว้ เป็นหลักฐาน	1. มีการวางแผน การเตรียม การประเมิน อย่างเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของ เรื่องที่ประเมิน และพัฒนาการ ของเด็กและมี การบันทึกผล การประเมินไว้ เป็นลายลักษณ์ อักษร	1.เอกสารรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และแผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ 2. ครูผู้สอน	1. ศึกษาเอกสาร รายงานผล การปฏิบัติงาน ประเมิน พัฒนาการเด็ก และศึกษา แผนการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้ 1. สังเกตและ สัมภาษณ์ เกี่ยวกับ การวางแผน การประเมิน พัฒนาการเด็ก

สภาพทั่วไปของโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลทั่ว ๆ ไปที่สามารถเปิดเผยได้ ซึ่งบางข้อมูลมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตและการศึกษาเอกสารเป็นหลัก และมีการสัมภาษณ์บุคคลเพิ่มเติมบางประเด็น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และผลงานวิจัย ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเรื่องที่ศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แนวสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับปฐมวัย แนวสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน แนวการสำรวจเอกสาร และแนวสังเกตพฤติกรรมครูผู้สอนระดับปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. สังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนามาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ได้ตรงและครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ

2. ดำเนินการสร้างแนวการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน แนวการสำรวจเอกสาร และแนวการสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนตามโครงสร้างและรายละเอียดที่กำหนดขึ้น โดยผู้วิจัยจะเขียนเป็นประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอน ในประเด็นที่เกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก การวางแผนการประเมิน การกำหนดสิ่งที่จะประเมิน วิธีการที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ขั้นตอนการประเมิน การสรุปผลการประเมิน การรายงานผลการประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการประเมินพัฒนาการเด็ก

- 2.2 แนวสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดโดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอน ในประเด็นที่เกี่ยวกับ การรายงานผลการประเมินการนำผลการประเมินไปใช้ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการประเมินพัฒนาการเด็ก

2.3 แนวสังเกตพฤติกรรมครูผู้สอนระดับปฐมวัย มีลักษณะเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ผู้สังเกตบันทึกพฤติกรรมการประเมินและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกต

2.4 แนวสำรวจเอกสาร มีลักษณะเป็นแบบบันทึกที่ให้ผู้สังเกตบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับหลักฐาน เอกสารการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน

3. นำแนวการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน แนวการสำรวจเอกสารและแนวการสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอข้อเสนอแนะ ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คือ เครื่องมือทุกชนิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ที่ใช้และปรับให้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล แหล่งข้อมูล และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเอง ซึ่งผู้วิจัยสามารถปรับแก้ได้มากตราบเท่าที่ไม่ทำให้หลักการสำคัญของการวิจัยนั้นเสียไป ผู้วิจัยจึงดำเนินการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่เป็นครูที่มาช่วยราชการในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุงภาษาที่ใช้ใน แนวการสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลมากที่สุดแล้วจึงนำไปใช้กับสถานการณ์จริง

อุปกรณ์สำหรับการวิจัย ได้แก่

1. สมุดบันทึกและเครื่องเขียน
2. อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น แถบบันทึกเสียงพร้อมเครื่องเล่น กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือสำหรับการวิจัยไว้ล่วงหน้า ทำการศึกษาและทดลองใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ จนมั่นใจว่าสามารถใช้งานได้อย่างถูกต้อง หมั่นตรวจสอบให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และเตรียมอุปกรณ์สำรองไว้เพื่อป้องกันความผิดพลาด เช่น แถบบันทึกเสียง ถ่านไฟฉาย ปากกา ดินสอ ฯลฯ

การกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามไว้เป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงแรก เดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือน เมษายน 2551 รวมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในสนามวิจัย ซึ่งในช่วงนี้ผู้วิจัยมุ่งเก็บข้อมูลจากครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สลับกับการสัมภาษณ์ และการสำรวจเอกสาร

ช่วงที่สอง เดือนพฤษภาคม 2551 รวมระยะเวลาประมาณ 1 เดือน การศึกษาในช่วงนี้ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มอื่น เช่น สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารร่วมด้วยอยู่ตลอดเวลา ในระหว่างนี้ผู้วิจัยยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนด้วย เพื่อตรวจสอบข้อมูลในส่วนที่ยังเป็นข้อสงสัยและหาข้อสรุปไม่ได้ ซึ่งเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการตีความมากยิ่งขึ้น

การเริ่มต้นเข้าสู่สนามวิจัย

ขั้นการติดต่อ

ผู้วิจัยติดต่อไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อนัดหมายการขอเข้าพบเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยวิธีการติดต่อทางโทรศัพท์ ซึ่งผู้วิจัยติดต่อไปที่โทรศัพท์มือถือของผู้อำนวยการโรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักกับผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นการส่วนตัวมาก่อน และมีบุคคลที่เป็นคนนำทางซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาซึ่งผู้นำทางได้เคยเกริ่นนำถึงการทำให้วิจัยของผู้วิจัยมาคร่าว ๆ แล้ว การติดต่อระหว่างผู้วิจัยและผู้อำนวยการโรงเรียนในครั้งแรกนี้ เป็นการพูดคุยสั้น ๆ อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้สอบถามถึงรายละเอียดของระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจึงแจ้งให้ทราบในวันอังคาร ที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551 ผู้วิจัยจะนำหนังสือราชการเรื่องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปให้ด้วยตนเอง และแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยให้ทราบ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนยินดีให้ผู้วิจัยเข้าพบเวลา 09.00 น.

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551 ผู้วิจัยเดินทางไปถึงสนามวิจัยเวลา 08.45 น. ผู้อำนวยการโรงเรียนได้ให้ผู้วิจัยเข้าไปนั่งรอที่ห้องทำงานของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งโดยปกติแล้วหากเป็นบุคคลภายนอกมาติดต่อขอเข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียน จะต้องนั่งรอที่ห้องประชุมของโรงเรียน หรือห้องทำงานของรองผู้อำนวยการโรงเรียน แต่เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนิมสนมคุ้นเคยกับผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนมาก่อน ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนจึงได้ให้ผู้วิจัยเข้าไปรอพบที่ห้องทำงานของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้วิจัยได้เข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อนำหนังสือราชการเรื่องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปให้ และแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนทราบด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายถึงเหตุผลในการเลือกกรณีศึกษาและรายละเอียดงานวิจัยให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนทราบ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนยินดีและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีที่ผู้วิจัยจะเข้ามาเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า “...เต็มที่เลยจะช่วยให้ช่วยเหลืออะไรก็บอกและยินดีที่จะเข้ามาทำวิจัยในครั้งนี้...” ผู้วิจัยจึงได้กล่าวว่า “...การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและจะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ในด้านลบต่อตัวครูผู้สอนและโรงเรียนนี้ แม้แต่น้อยรวมทั้งผู้วิจัยยินดีที่จะให้ความช่วยเหลืองานของทางโรงเรียนและครูผู้สอนอย่างเต็มที่...”

ขั้นการแนะนำตัว

เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัยเป็นการส่วนตัวมาก่อน ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ผู้อำนวยการโรงเรียนให้ช่วยนัดหมายครูผู้สอนระดับปฐมวัยให้ผู้วิจัยเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการทำวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้นัดหมายครูผู้สอนระดับปฐมวัยจำนวน 6 ท่านและรองผู้อำนวยการโรงเรียนมาร่วมรับฟังรายละเอียดในครั้งนี้ด้วย ผู้วิจัยแนะนำตัวกับครูผู้สอนทุกท่าน จากนั้นจึงขอความร่วมมือในการทำวิจัยโดยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยอย่างละเอียดตามความเป็นจริง แจ้งถึงวัตถุประสงค์และลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งต้องใช้การสังเกต การสำรวจเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ รวมถึงการที่ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปอยู่ในสนามวิจัยเป็นเวลาอย่างน้อย 4 เดือน และผู้วิจัยได้กล่าวกับครูผู้สอนว่า

...การที่ผู้วิจัยเข้ามาเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้มาจับผิดโรงเรียนและการทำงานของครูผู้สอน ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับจะ

ไม่มีการนำไปเปิดเผยจนทำให้โรงเรียนและครูผู้สอนได้รับความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานต่อผู้ให้ข้อมูลอย่างเด็ดขาด และถ้าข้อมูลใดที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกจะเปิดเผยให้ผู้วิจัยทราบ ผู้ให้ข้อมูลก็สามารถสงวนไว้เป็นข้อมูลส่วนตัวได้เช่นกัน...

พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้มอบสำเนาโครงร่างการวิจัยให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนไว้ 1 ชุด เพื่อเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจของผู้วิจัยและช่วยตอบคำถามบางประการที่ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียนและครูผู้สอนเกิดความสงสัย ซึ่งผลจากการพูดคุย ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้กล่าวกับครูผู้สอนว่า “...ขอให้ทุกคนให้ความร่วมมือและให้ความสะดวกแก่ผู้วิจัยด้วย เพราะเป็นลูกหลานของพวกเราเอง...”

การสร้างความสัมพันธ์

เนื่องจากผู้วิจัยจะมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกับครูผู้สอนในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงไม่มีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยสามารถเข้ากับครูผู้สอนทุกคนรวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ของผู้วิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ในระหว่างที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ช่วยเหลือครูผู้สอนทำงานบางอย่าง เช่น ช่วยทำความสะอาดห้องเรียน ช่วยดูแลนักเรียนเวลาเข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธง ช่วยสอนและดูแลชั้นเรียน ช่วยตรวจการบ้านและให้การบ้านนักเรียน

2. ครูผู้สอนทุกท่าน แนะนำผู้วิจัยกับนักเรียนว่าเป็นคุณครูคนใหม่ ซึ่งในช่วงแรกนักเรียนไม่เชื่อและคิดว่าผู้วิจัยเป็นลูกสาวหรือญาติของครูผู้สอน แต่ภายหลังผู้วิจัยได้สนิทสนมและเข้าไปเก็บข้อมูลเป็นเวลานาน นักเรียนก็เข้าใจและถือว่าผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนคนหนึ่ง

3. การเข้าถึงข้อมูลของผู้ปกครองนักเรียน เนื่องจากผู้วิจัยเคยเข้าช่วยเหลืองานครูผู้สอนระดับปฐมวัยในหน้าที่ผู้แนะนำกิจกรรมให้กับผู้ปกครองในโครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี และเป็นผู้ฝึกซ้อมการแสดงให้กับเด็กอนุบาล 2 ในงานครบรอบ 80 ปี ของโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย ผู้วิจัยจึงมีความคุ้นเคยและรู้จักกับผู้ปกครองเป็นอย่างดีมาก่อน ผู้วิจัยจึงสามารถเข้ามาเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ปกครองได้อย่างง่ายและได้รับการต้อนรับจาก

ผู้ปกครองนักเรียนเป็นอย่างดี ดังนั้น การเข้าถึงข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเข้าถึงโดยการเปิดเผยสถานภาพ (Overt Role) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการทักทายพูดคุยเมื่อพบกันในช่วงเวลาที่ผู้ปกครองมารับ ส่งนักเรียนและช่วงกิจกรรมการประเมินแฟ้มสะสมงานเด็กของผู้ปกครองนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและการสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ขั้นตอนการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล เช่น ประวัติของผู้ให้ข้อมูล กำหนดวัน เวลาที่จะสัมภาษณ์ เลือกประเภทการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ เตรียมแนวคำถามการสัมภาษณ์ เตรียมอุปกรณ์ประกอบ การสัมภาษณ์ ทั้งยังมีการทดลองใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์ล่วงหน้า ซึ่งในการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้ปกครองนักเรียน ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ส่วนการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน มีเวลาอย่างจำกัด ผู้วิจัยจึงต้องขอนัดหมายล่วงหน้า เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีภาระงานมากและจะต้องออกไปปฏิบัติภารกิจนอกโรงเรียนอยู่เสมอ

2. ขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยบรรยากาศที่เหมาะสมและสุภาพ โดยพยายามสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกตัวว่าตนเองถูกจับผิดหรือซักถามมากเกินไป และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบตามแนวการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ลักษณะเน้นการพูดคุยแบบเป็นกันเอง โดยพูดคุยในเรื่องทั่วไป หรือพูดคุยถึงกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ในขณะนั้นก่อน จากนั้นจึงพยายามโยงเข้าเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการถามในภายหลัง และหากผู้ให้ข้อมูลเริ่มรู้สึกว่ากำลังถูกสัมภาษณ์ ผู้วิจัยก็จะพยายามพูดคุยในเรื่องอื่นเพื่อไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลรู้ตัว

การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน ผู้วิจัยมีโอกาสดูคุยกับผู้ปกครองอย่างเต็มที่ในช่วงที่ผู้ปกครองมาประชุมเพื่อประเมินแฟ้มสะสมงานของเด็ก ซึ่งผู้วิจัยจะเข้าไปพูดคุยในเรื่องของนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนก่อน แล้วจึงค่อยโยงเข้าเรื่องที่คุณวิจัยต้องการถามในภายหลัง

3. การบันทึกการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการบันทึกผลการสัมภาษณ์ในทันทีด้วยเครื่องบันทึกเสียง และทำการบันทึกลงแบบบันทึกการสัมภาษณ์ภายหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง มีการทบทวนผลการสัมภาษณ์และสรุปการสัมภาษณ์ทุกครั้งที่จะทำการสัมภาษณ์ให้ผู้ให้ข้อมูลฟังคำตอบอีกครั้งหนึ่ง หากต้องการแก้ไขคำตอบเพิ่มเติม ผู้วิจัยก็จะบันทึกคำตอบเพิ่มลงไป โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะมีการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องบันทึกเสียงก่อนเสมอและเตรียมอุปกรณ์สำรองไว้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

การเก็บรวบรวมโดยการสังเกต

การสังเกตพฤติกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในการสังเกตผู้วิจัยจะทำตัวเสมือนเป็นผู้ช่วยครูผู้สอน โดยจะร่วมทำทุกกิจกรรมที่ครูผู้สอนทำร่วมกับเด็ก เช่น เตรียมอุปกรณ์การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็ก การตรวจการบ้านและให้การบ้านนักเรียน เพราะครูผู้สอนจะได้ไม่รู้สึกรำคาญและทำตามสบายเหมือนที่ตนเองเคยทำมา และมีการบันทึกเสียงประกอบการสังเกตทุกครั้ง เพื่อทำการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดทุกขั้นตอน โดยในการสังเกตพฤติกรรมของครูผู้สอนนั้น ผู้วิจัยได้จัดตารางเวลาที่จะทำการสังเกตครูผู้สอนแต่ละคน เพื่อไม่ให้เวลาในการสังเกตซ้ำซ้อนกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสังเกตและด้วยตัวเอง โดยเวลาที่ใช้ในการสังเกตจะใช้เวลา 1 วัน ต่อครูผู้สอนแต่ละคน

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจเอกสาร

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นการหาร่องรอยหลักฐานในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน แหล่งเอกสารได้แก่ สมุดบันทึกปฏิบัติงาน สมุดแบบฝึกหัดของเด็ก แฟ้มสะสมงานของเด็ก หลักฐานสมุดภาพแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฯลฯ และทำการบันทึกผลการวิเคราะห์ลงแบบบันทึกข้อมูลการศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูล โดยตรวจสอบในด้านความครบถ้วนของข้อมูลตามความเป็นจริงของข้อมูล และความถูกต้องของที่น่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลโดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ ด้วยการเปรียบเทียบข้อมูลเดียวกันที่เก็บมาจากเวลาหรือบุคคลที่แตกต่างกัน ด้วยวิธีการที่หลาย ๆ วิธี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล ซึ่งได้แก่ แหล่งเวลา และแหล่งบุคคล เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่า เมื่อเวลาต่างกัน และผู้ให้ข้อมูลต่างกัน ข้อมูลที่ได้มาจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้านแหล่งเวลา เช่น ผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็ก ผู้วิจัยจะสนทนากับเรื่องการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กกับครูผู้สอนในช่วงแรกของการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเข้าสนามเพื่อเก็บข้อมูลรอบที่สอง ผู้วิจัยจะสนทนากับครูผู้สอนเกี่ยวกับเรื่องการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยแนวคำถามเดิม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่า เมื่อเวลาเปลี่ยนไปข้อมูลจะยังเหมือนเดิมอยู่หรือไม่ การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้านแหล่งบุคคล เช่น ผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการประเมินพัฒนาการเด็ก ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์กับครูผู้สอนเกี่ยวกับการเปิด โอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการประเมินพัฒนาการเด็กและผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามเดิมกับผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่า เมื่อบุคคลเปลี่ยนไป ข้อมูลที่ได้จะยังเหมือนเดิมอยู่หรือไม่

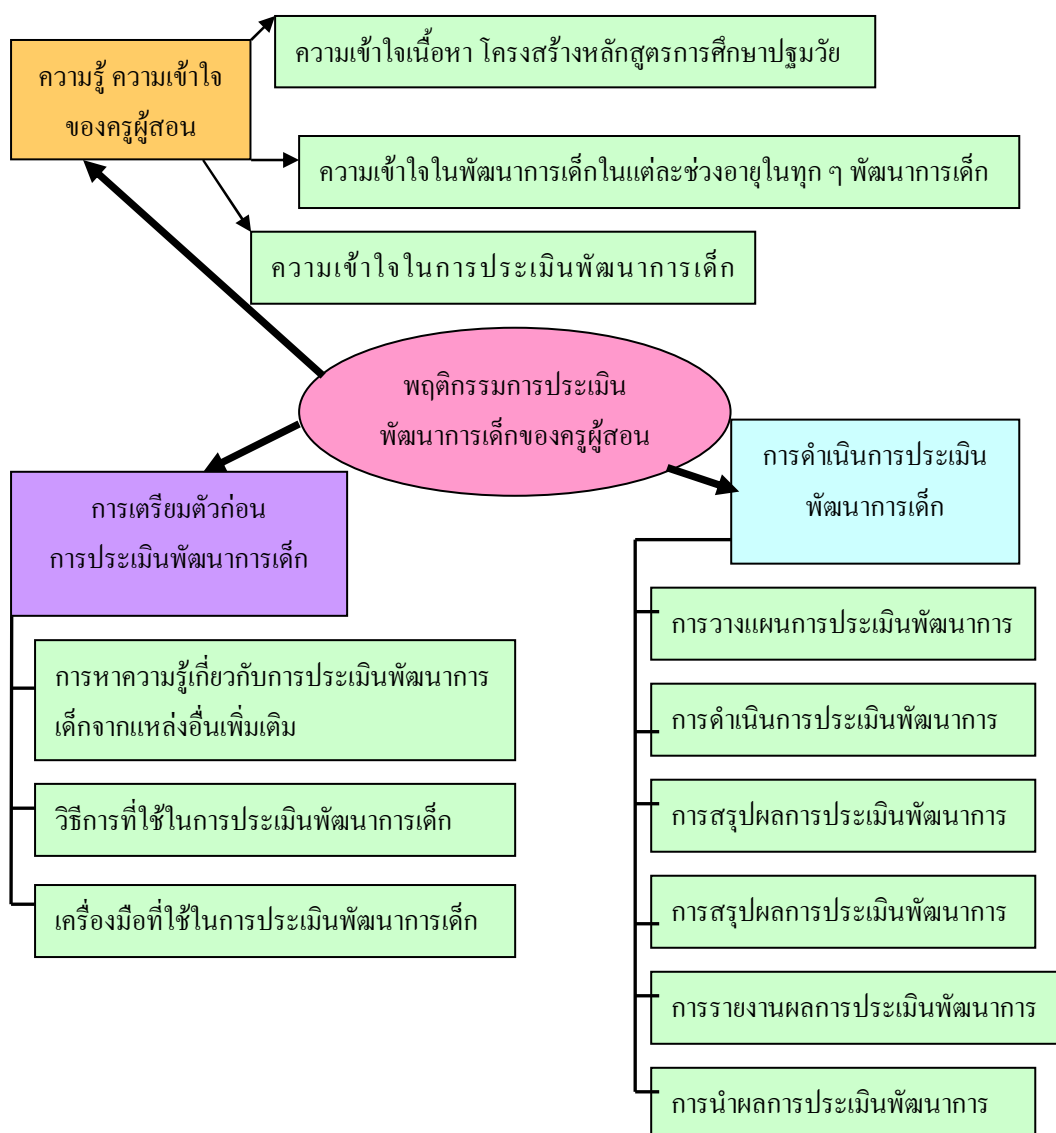
1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อบรรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสามแบบประกอบกัน คือ วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสาร เช่น ผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ผู้วิจัยจะสนทนากับครูผู้สอนเกี่ยวกับการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กและผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและสำรวจเอกสารของ

ครูผู้สอนในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าเมื่อใช้วิธีการต่างกัน เก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นเดียวกัน ข้อมูลที่ได้จะตรงกันหรือไม่

1.3 การตรวจสอบจากการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการกลับไปตรวจสอบกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้วยว่าผู้วิจัยมีการตีความถูกต้องหรือไม่ ผู้วิจัยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยหลังจากที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะอ่านข้อมูลที่รวบรวมได้ให้ครูผู้สอนฟังอีกครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจระหว่างตัวผู้วิจัยและตัวผู้ให้ข้อมูลให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน นอกจากนี้ยังใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบถามซ้ำ คือ การพิจารณาข้อมูลที่เก็บมาได้ หากข้อมูลใดเป็นที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความตรงภายในด้วยการสอบถามซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และการตรวจสอบการจดบันทึกให้เป็นระบบ ละเอียดและครอบคลุม

ผลของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนั้นครอบคลุมทุกประเด็นของคำถามการวิจัย และมีความถูกต้อง ชัดเจนตามความเป็นจริง

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งเป็นการสร้างข้อสรุปของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต มาแยกออกเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น กับความคิดเห็นของผู้วิจัย และหาคำสำคัญ (Key Words) ของเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยก็นำข้อเท็จจริงที่ได้มาจัดกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การสร้างเป็นข้อสรุป และเพื่อตอบคำถามตามประเด็นที่ต้องการ พร้อมกันนี้ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นแผนผังความคิด (Concept Mapping) เพื่อให้เห็นภาพของข้อสรุปได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็นความเรียงประกอบกับข้อความสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตมาใส่เพื่อสนับสนุนข้อมูลที่ผู้วิจัยวิเคราะห์

ภาพที่ 2 แผนผังความคิด (Concept Mapping) เพื่อแสดงการจัดกลุ่มของข้อมูล

3. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาของเอกสาร รูปภาพที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วนและไม่ซ้ำซ้อนกัน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการจำแนกแยกแยะรายละเอียดของเนื้อหาทั้งหมดออกเป็นกลุ่ม เพื่อจัดลำดับเนื้อหาตามประเด็นที่ต้องการ โดยผลการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียงตามประเด็นคำถามการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลการวิจัยที่ได้มาทำการวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาประกอบกันเพื่อให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นั้นครอบคลุมคำถามการวิจัยและเป็นข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

4. เมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำรายงานการวิจัยไปให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาว่า รายงานการวิจัยมีความถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริงหรือไม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจระหว่างตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน และจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการพิจารณาของผู้ให้ข้อมูลมาแก้ไข ซึ่งผลการนำรายงานการวิจัยไปให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลยืนยันว่ารายงานการวิจัยมีความถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริงในทุกประเด็น ผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดพิมพ์รายงานการวิจัยเป็นฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม การประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน การสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามคำถามการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลของครูผู้สอนระดับปฐมวัย
2. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน
3. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แบ่งออกเป็น
 - 3.1 พฤติกรรมด้านการประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
 - 3.2 พฤติกรรมด้านการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
 - 3.3 พฤติกรรมด้านการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน
 - 3.4 พฤติกรรมด้านการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
4. ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนระดับปฐมวัย

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษานี้ มีจำนวน 6 คน การศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระดับชั้น คือชั้นอนุบาล 1 และชั้นอนุบาล 2 ครูผู้สอนจะแบ่งออกเป็นระดับชั้นละ 3 คน ซึ่งมีรายละเอียดของครูผู้สอนแต่ละคน ดังนี้

ครูผู้สอนคนที่ 1 เป็นเพศหญิง อายุ 45 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสาขาบัญชี มีอายุราชการ 29 ปี มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 8 ปี ในปีการศึกษา 2550 รับผิดชอบสอนในชั้นอนุบาล 1/1 มีเด็กนักเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 37 คน

ครูผู้สอนคนที่ 2 เป็นเพศหญิง อายุ 51 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาจิตวิทยา มีอายุราชการ 31 ปี มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 15 ปี ในปีการศึกษา 2550 รับผิดชอบสอนในชั้นอนุบาล 1/2 มีเด็กนักเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 37 คน

ครูผู้สอนคนที่ 3 เป็นเพศหญิง อายุ 51 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาสุขศึกษา มีอายุราชการ 31 ปี มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 17 ปี ในปีการศึกษา 2550 รับผิดชอบสอนในชั้นอนุบาล 1/3 มีเด็กนักเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 37 คน

ครูผู้สอนคนที่ 4 เป็นเพศหญิง อายุ 54 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาอุตสาหกรรมศิลป์ มีอายุราชการ 33 ปี มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 10 ปี ในปีการศึกษา 2550 รับผิดชอบสอนในชั้นอนุบาล 2/1 มีเด็กนักเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 34 คน

ครูผู้สอนคนที่ 5 เป็นเพศหญิง อายุ 54 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาพลศึกษา มีอายุราชการ 28 ปี มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 3 ปี

ในปีการศึกษา 2550 รับผิดชอบสอนในชั้นอนุบาล 2/2 มีเด็กนักเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 31 คน

ครูผู้สอนคนที่ 6 เป็นเพศหญิง อายุ 50 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาประถมศึกษา มีอายุราชการ 31 ปี มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 3 ปี ในปีการศึกษา 2550 รับผิดชอบสอนในชั้นอนุบาล 2/3 เด็กนักเรียนในความรับผิดชอบ จำนวน 30 คน

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ครูผู้สอนทุกคนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้หญิง มีจำนวน 6 คน ครูผู้สอน 5 คน มีอายุมากกว่า 50 ปี ครูผู้สอนอีก 1 คน มีอายุ 45 ปี ครูผู้สอน 5 คนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูผู้สอนอีก 1 คน มีวุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ปวช.) ครูผู้สอนทุกคนจบในสาขาต่างกันและไม่ได้จบในสาขาการศึกษาปฐมวัย ครูผู้สอน 4 คน มีอายุราชการมากกว่า 30 ปี ครูผู้สอน 2 คน มีอายุราชการ 28 และ 29 ปี ครูผู้สอน 3 คน มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยมากกว่า 10 ปี ครูผู้สอน 3 คนมีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยระหว่าง 3 - 8 ปี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กพบว่า สามารถแบ่งความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 พบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นอย่างดี โดยสามารถอธิบาย ยกตัวอย่างประกอบถึงรายละเอียดที่ระบุในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้อย่างละเอียด ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า

...สาระการเรียนรู้เป็นความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการที่ครูจะต้องจัดให้กับเด็ก ความรู้ที่เรียกว่าสาระการเรียนรู้จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เกี่ยวข้องกับ บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวเด็ก และสิ่งต่างๆ รอบตัวที่เด็กมี โอกาสใกล้ชิดในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ โดยสาระการเรียนรู้ดังกล่าว จะไม่นำเนื้อหา หรือการท่องจำ และขณะเดียวกันครูผู้สอนควรปลูกฝังให้เด็กมี คุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัยด้วย...

...การจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์ให้กับเด็กอนุบาล จะไม่ได้จัดเป็นรายวิชานะ แต่จะจัดในรูปของกิจกรรมผ่านการเล่น เด็กก็จะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยที่ ครูจะมุ่งให้เด็กเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม หลักการของการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ สำคัญอย่างเช่น ต้องจัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ คือกิจกรรมต้องสนองความ ต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างของเด็ก หรือครูต้องให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมใน การพัฒนาเด็ก...

1.2 ความรู้ ความเข้าใจพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุก ๆ พัฒนาการ พบว่า ครูผู้สอนทุกคนเข้าใจพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นอย่างดี ทั้งพัฒนาการเด็กในช่วงอายุ ต่ำกว่า 3 ปี และพัฒนาการเด็กในช่วงอายุ 3 – 5 ปี ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร พัฒนาการเด็กจะ พัฒนาต่อเนื่องในลักษณะไหน หรือทราบสาเหตุที่พัฒนาการเด็กจะช้ากว่าเกณฑ์มาตรฐานตามวัย และครูผู้สอนทุกคนสามารถอธิบาย ยกตัวอย่างถึงพัฒนาการเด็กแต่ละด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาได้อย่างชัดเจน ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า “...พัฒนาการ ด้านร่างกายจะเป็นพวกกล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น การหยิบ การจับ การร้อยลูกปัด การตัดกรรไกร กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การกระโดด การโยนลูกบอล ตา มือ สัมผัสกัน เรื่องการแต่งกาย ความสะอาดของเล็บมือ เล็บเท้า ผม ตา หู...”

...พัฒนาการของเด็กจะเป็นไปแบบต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ คือจะพัฒนาเป็นขั้นตอน พร้อมๆ กันในทุกพัฒนาการ อย่างเช่น ตอนเด็กอยู่อนุบาล 1 เด็กจะสามารถระบายสี ตามรูปภาพที่กำหนดให้ได้ วาดรูปก็วาดแบบง่าย ๆ ได้ เช่น วงกลม สี่เหลี่ยม พอเด็ก ขึ้นอนุบาล 2 เด็กก็วาดรูปตามจินตนาการได้ วาดรูปเป็นเรื่องเป็นราวได้ เช่น วาดรูป บ้าน ทะเล หรือแต่งเป็นเรื่องราวได้ พัฒนาการมันจะพัฒนาไปตามวัยเรื่อย ๆ...

1.3 ความรู้ ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยนั้น พบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างดี โดยครูผู้สอนทุกคนเข้าใจว่าการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมประจำวันการประเมินพัฒนาการเด็กจะต้องประเมินทุกพัฒนาการ ลักษณะการประเมินพัฒนาการเด็กควรประเมินเป็นรายบุคคล การเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการประเมินควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเครื่องมือกับพัฒนาการเด็ก รวมทั้งทราบถึงหลักการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ว่าประกอบด้วยอะไรและควรดำเนินการอย่างไรถึงจะบรรลุตามหลักการประเมินที่ระบุไว้ สิ่งที่ครูผู้สอนระบุว่านำมาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กคือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่โรงเรียนได้ระบุไว้ 12 ข้อ (ดังรายละเอียดในหน้า 33)

จากการสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน ทำให้ทราบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการและการประเมินพัฒนาการเด็กในระดับดีมาก เพราะนอกจากครูผู้สอนจะสามารถอธิบาย ยกตัวอย่างถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการและการประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างละเอียดแล้ว ครูผู้สอนทุกคนสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง และสามารถปรับใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการของเด็กได้ดีอีกด้วย

2. ด้านการเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก

จากการสัมภาษณ์ด้านการเตรียมตัวของครูผู้สอนก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กนั้น พบว่าครูผู้สอนทุกคนได้ปฏิบัติเหมือนกัน ซึ่งสามารถแบ่งการเตรียมตัวของครูผู้สอนก่อนการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 การเตรียมหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งความรู้อื่นเพิ่มเติม พบว่า ครูผู้สอนทุกคนได้เตรียมหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กเพิ่มเติมจากการศึกษาหาจากการเข้ารับการอบรม สัมมนาของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนที่จัดขึ้นในช่วง

วันเสาร์ อาทิตย์และช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งหน่วยงานที่ครูผู้สอนเคยเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สำนักพัฒนาหน่วยงานคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ครูผู้สอนได้ศึกษาจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีชื่อเสียงหรือเพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกันที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยมาก่อน และการศึกษาด้วยตนเองจากการซื้อหนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งความรู้ที่ครูผู้สอนศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัย ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า

...ครูเพิ่งลงมาสอนอนุบาลได้ 3 ปี ในช่วง 2 ปีแรกครูไม่ประทับใจเลย ครูก็จำได้ว่าครุมีจุดบกพร่องหรือปัญหาอะไรบ้าง สอนอะไรไม่ดีก็ไม่เอามาใช้อีก อะไรที่ดีก็เอามาใช้ต่อ ช่วงก่อนเปิดเทอมก็จะเป็นช่วงที่ครูหาความรู้ให้ตัวเองให้มากที่สุด ครูก็อาศัยดูเอาจากเพื่อนครูที่เขาสอนมาก่อน เขาก็จะช่วยแนะนำว่าควรสอนยังไง ประเมินยังไง หนังสือเล่มไหนดี อบรมที่ไหนดีครูก็ไปจนครูดีขึ้นเรื่อย ๆ ปีที่สามก็รู้สึกพอใจกับผลงานตัวเอง ครูก็ต้องทำอย่างนี้ ทุกๆ ปีเพราะครูไม่ได้จบมาทางอนุบาล ประสบการณ์สอนอนุบาลก็ไม่มีก็เลยอาศัยประสบการณ์จากการเลี้ยงหลาน แล้วก็ความรู้จากทางอื่นช่วยด้วย...

...เราก็พยายามหาภาพ ครูก็ศึกษาด้วยตนเอง เพราะที่นี้เขาไม่มีหนังสือให้ในห้องสมุดก็มี แต่เป็นแบบเก่า เราก็เลยต้องทำขึ้นมาเอง แต่เราก็ต้องวางแผนตั้งแต่ก่อนเปิดเทอมเพราะเดี๋ยวจะหาไปงานไม่ทันและไม่ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ ครูจะศึกษาจากครูโรงเรียนอื่นบ้างที่เขาเก่ง ๆ จะดูว่าเขาทำไปงานยังไง เขามีวิธีคิดยังไง น่าสนใจดีนะ เราก็ได้เรียนรู้ไปด้วย...

...เปิดเทอมครูจะไปอบรม เรื่องการสร้างสื่อและนวัตกรรมของเด็กปฐมวัย อบรมนี้นะ ถ้าครูมีโอกาสจะไปทันที เขาเรียกว่าเจ้าแม่อบรม ใครว่าที่ไหนดี ครูเอาหมด แต่ไม่ได้ไปในเวลาราชการนะจะไปวันหยุดหรือปิดเทอม ครูอยากพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าครูดีเด็กก็ต้องดีด้วย ได้รับผลต่อกันไป...

2.2 การเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ พบว่า วิธีการประเมินพัฒนาการเด็กที่ครูผู้สอนทุกคนเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา การใช้สังคมมิติ การใช้แฟ้มสะสมผลงานเด็ก เกมและกิจกรรมที่จะใช้ประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งครูผู้สอนจะจัดเตรียมรายละเอียดที่จะนำไปใช้ในแฟ้มสะสมผลงานเด็ก เช่น การเตรียมจัดทำรูปแบบของแฟ้มสะสมผลงานเด็ก ในส่วนของหน้าปก คำนำ ประวัติส่วนตัวของเจ้าของแฟ้มสะสมผลงานเด็ก แบบประเมินแฟ้มสะสมผลงานเด็ก นอกจากนี้ครูผู้สอนจะกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ครูจะประเมินพัฒนาการเด็กในเรื่องใดและจะประเมินด้วยเกม หรือกิจกรรมใด และพบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก แบบฝึกทักษะต่าง ๆ เช่น แบบฝึกทักษะที่เป็นรูปภาพที่ทำในหลายลักษณะ โดยให้เติมส่วนที่ขาดหายไป ให้โยงเส้นจับคู่ ให้กาบาททภาพที่เลือกไว้ให้ตัด ปะเศษวัสดุ เศษกระดาษสีลงบนภาพที่กำหนดให้ ให้เด็กระบายสีลงในภาพให้สวยงาม โดยพบว่า เครื่องมือที่ทางโรงเรียนเป็นผู้กำหนดให้ครูผู้สอนใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ แบบบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย แบบบันทึกสุขภาพเด็กปฐมวัย ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า “...แต่ทุกครั้งก่อนจะมีการประเมินเด็ก ครูก็จะเตรียมพวกเอกสารใบงาน แบบฝึกต่าง ๆ กิจกรรม เกมการศึกษา ไว้ล่วงหน้า อย่างน้อยสักวันสองวัน ก่อนที่จะมีการประเมิน...”

...สิ่งที่ต้องเตรียมอีกอย่างก็เครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก เราก็เตรียมไว้ เวลาจะใช้จริงจะได้ทันที ที่ครูเตรียมหลัก ๆ ก็อย่างแบบฝึกทักษะ ครูก็จะเตรียมเยอะมาก ทั้งที่เป็นรูปภาพ เป็นตัวหนังสือ เป็นแบบโยงเส้น หลักๆ ก็จะเป็นพวกนี้แหละ นอกนั้นก็เตรียมเกม บัตรคำ...

2.3 การเตรียมแผนการประเมินพัฒนาการเด็ก พบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีการวางแผนและจัดทำแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการศึกษารายละเอียดของเนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงอายุ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็ก จากนั้นก็เริ่มวิเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ออกมาเป็นจุดประสงค์ของการเรียนรู้ จากนั้นก็ทำการกำหนดแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยกำหนดขึ้นเป็นไว้ล่วงหน้าเป็นรายปีการศึกษา ซึ่งจากสัมภาษณ์และสำรวจเอกสารครูผู้สอน พบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้สอนจะจัดทำเป็นรายสัปดาห์ โดยจัดทำภาคเรียนละ 20 แผน รายละเอียดภายในแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบด้วย

ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ประสพการณ์สำคัญ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์
การประเมินพัฒนาการเด็ก

ตัวอย่างแผนการจัดประสพการณ์การเรียนรู้ เช่น

แผนการจัดประสพการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย (อนุบาล) ปีที่ 1

สัปดาห์ที่ 12 วันที่ 4 สาระการเรียนรู้ย่อย การรักษาความสะอาด

ชื่อกิจกรรม กิจกรรมเสรี

จุดประสงค์ 1. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการได้
3. รู้จักการแบ่งปันและการรอคอย
4. รู้จักการสังเกต คิดและแก้ปัญหาได้

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรรู้ การเล่นตามศูนย์ประสพการณ์ต่าง ๆ อย่างอิสระ ซึ่งจะช่วยพัฒนาความคิดและจินตนาการของเด็กควบคู่ไปกับการรับผิดชอบ การรอคอย การแบ่งปันและการอยู่ร่วมกันเพื่อพัฒนาการเข้าสู่สังคม

2. ประสพการณ์สำคัญ ช่วยพัฒนาความคิดและจินตนาการของเด็กควบคู่ไปกับการรับผิดชอบ

วิธีดำเนินกิจกรรม 1. ครูแนะนำชื่อและวิธีการเล่นศูนย์การเรียนรู้
2. ให้เด็กเลือกเล่นตามศูนย์การเรียนรู้ตามความสนใจของเด็ก
3. ครูให้สัญญาณหมดเวลาเล่นและให้เด็กช่วยกันเก็บของเข้าที่

สื่อ/อุปกรณ์ ศูนย์การเรียนรู้

การประเมินพัฒนาการ 1. สังเกตการณ์เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
2. สังเกตความคิดสร้างสรรค์ในการเล่น
3. สังเกตความรับผิดชอบในการเก็บสิ่งของต่าง ๆ เข้าที่

ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า

...พอจะเปิดเทอม ครูก็ต้องเตรียมแผนงานของตัวเองไว้ล่วงหน้าว่าจะจัดกิจกรรมอะไร ให้เด็ก ใช้เวลาเท่าไร จะประเมินพัฒนาการแต่ละด้านอย่างไร ครูก็กำหนด

แผนงานไว้ทุกปี แล้วก็จะเขียนเป็นแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูก็เขียนแผนครั้งเดียว พอปีถัดมา ก็พิจารณาว่าแผนเดิมมีจุดบกพร่องตรงไหน ควรจะเพิ่มอะไรลงไปไหนบ้าง จะใช้กิจกรรมอะไร วิธีการประเมินยังไง...

หลังจากที่ครูผู้สอนมีการกำหนดแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าในแต่ละปีการศึกษาแล้ว ครูผู้สอนทุกคนก็จะนำแผนงานที่กำหนดไว้มาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ด้วยการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองมาปรับใช้ โดยนำเอาข้อบกพร่องหรือปัญหา อุปสรรคที่พบในปีการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ในการปรับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งในส่วนของกิจกรรมที่ใช้ วิธีดำเนินกิจกรรม วิธีการประเมินและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งครูผู้สอนจะกระทำตั้งแต่ต้นปีการศึกษา

...การเตรียมแผนของครูส่วนมาก ครูจะสอนเหมือนเดิมทุกปีเพียงแต่ว่าครูจะปรับปรุงยังงัย เหมือนกับว่าครูจะพิจารณาว่าการประเมินพัฒนาการเด็กในปีที่ผ่านมาเป็นยังงัย แล้วครูก็ดูว่าเด็กปีนี้มีลักษณะยังงัย ครูก็ค่อยปรับเปลี่ยนแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบเก่าครูก็ยึดไว้แล้วปรับเปลี่ยนตามลักษณะของเด็กในปีนั้นๆ...

...พอจะเปิดเทอมก็รื้อฟื้นแผนกันใหม่ตามที่เรามีเราสร้างไว้ ครูก็จะดูว่าเทอมที่ผ่านมามีปัญหาตรงไหน ครูก็ปรับเอา เสริมเอา พัฒนาจุดบกพร่องของแผนครั้งก่อนให้ดีขึ้น อย่างครูปีแรกที่สอนยอมรับเลยว่าไม่พอใจกับการทำงานของตัวเอง พอปีที่สองก็จะรู้แล้วว่าเรามีจุดบกพร่องตรงไหน ปีที่สองก็จะดีขึ้นแล้วครูก็ทำแบบนี้ทุกปี คือไม่เปลี่ยนแผนแต่ปรับเอา เสริมเอา...

จากการสังเกตพฤติกรรมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน ทุกคนทำให้ทราบว่า ครูผู้สอนทุกคนจะให้ความสำคัญกับการเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างมาก โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้เตรียมหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งความรู้อื่นเพิ่มเติม เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก และเตรียมแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าด้วยตนเอง ทางโรงเรียนจะเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กให้กับครูผู้สอนไว้ 2 อย่าง คือ แบบบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย แบบบันทึกสุขภาพเด็กปฐมวัย ซึ่งสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนให้ความสำคัญ

การเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างมาก คือ การที่ครูผู้สอนจะหมั่นศึกษาค้นคว้าข้อมูล เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากเอกสารเชิงบูรณาการเข้าร่วมอบรม สัมมนาที่ครูผู้สอนเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรมต่าง ๆ จากการศึกษาข้อมูลจากครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนอื่นอย่างสม่ำเสมอ และจากการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนจะมีหนังสือ เอกสารแบบฝึกทักษะต่าง ๆ เก็บใส่กล่องผลงาน ชิ้นใส่เอกสาร ตู้เก็บเอกสารเพื่อนำมาใช้ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นจำนวนมาก ซึ่งตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ครูผู้สอนจะกล่าวถึงและนำเครื่องมือที่ตนนำมาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมาแสดงให้ผู้วิจัยรับทราบอยู่เสมอ รวมทั้งการพิจารณาจากประกาศนียบัตร วุฒิบัตรที่แสดงให้เห็นถึงการเข้ารับการอบรม หรือสัมมนาในเรื่องของการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีการและเครื่องมือที่นำมาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยเกณฑ์ที่ครูผู้สอนใช้ในการเลือกเครื่องมือมาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กเพิ่มเติม นั้น ครูผู้สอนจะเลือกเครื่องมือที่มีผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอนที่ได้รับรางวัลครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นแนะนำ หรือเครื่องมือที่ได้จากการเข้ารับการอบรม สัมมนาประชุมวิชาการของหน่วยงานราชการ เอกชน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ครูผู้สอนระบุว่า สามารถประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างครอบคลุมทุกพัฒนาการ สามารถใช้ได้ง่ายเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเด็กได้ประเมินพัฒนาการเด็กร่วมกับครูผู้สอน และช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนมีความน่าสนใจ สามารถกระตุ้นเด็กให้มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษาจึงสรุปได้ว่า ครูผู้สอนทุกคนมีการเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งการเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนจะประกอบด้วยการเตรียมหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งความรู้อื่นเพิ่มเติม การเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก และการเตรียมแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบไว้ล่วงหน้าด้วยตนเอง

3. การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ผลปรากฏดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและการแปลความหมาย	การนำผลไปใช้
พัฒนาการด้านร่างกาย - กล้ามเนื้อมัดเล็ก การหยิบ การจับสิ่งของ การร้อยลูกปัด การระบายสี การโยงเส้นจับคู่ การเขียนตัวอักษร	ครูผู้สอนทุกคนใช้การสังเกตการทำกิจกรรมของเด็กเป็นหลัก แล้วบันทึกลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็กและสมุดบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องการประเมิน คือ ปฏิบัติได้ /ปฏิบัติได้เป็นครั้งคราว / ควรส่งเสริม โดยครูผู้สอนทุกคนจะประเมินอย่างน้อย 3 ครั้ง ก่อนจะสรุปผลการแปลความหมาย เช่น ถ้าเด็กระบายสีออกนอกภาพทุกครั้ง ครูผู้สอนประเมินลงในช่องควรปรับปรุง แสดงว่า เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กช้ากว่าเกณฑ์มาตรฐานตามวัย	- นำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละคน
- กล้ามเนื้อมัดใหญ่ การโยนลูกบอล การกระโดด การวิ่ง การก้าวขึ้นลงบันได	ครูผู้สอนทุกคนใช้การสังเกตการทำกิจกรรมของเด็กเป็นหลักแล้วบันทึกลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็กและสมุดบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องการประเมิน คือ ปฏิบัติได้ /ปฏิบัติได้เป็นครั้งคราว / ควรส่งเสริม โดยครูผู้สอนทุกคนจะประเมินอย่างน้อย 3 ครั้ง ก่อนจะสรุปผลการแปลความหมาย เช่น ถ้าเด็กโยนบอลตรงตามที่ครูบอกได้เป็นบางครั้ง ครูประเมินลงในช่องปฏิบัติได้เป็นครั้งคราว แสดงว่า เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในระดับพอใช้	- นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการติดตาม คัดกรองหรือวินิจฉัยเด็กโดยวางแผนให้ความช่วยเหลือ ดูแลเด็กที่เป็นปัญหาเป็นพิเศษ

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและการแปลความหมาย	การนำผลไปใช้
- สุขภาพอนามัยของเด็ก การแปร่งฟัน ความสะอาด ของผม เล็บ การแต่งกาย การขับถ่าย การตรวจ สุขภาพ ชั่งน้ำหนัก การวัด ส่วนสูง (การประเมิน การเจริญเติบโต)	ครูทุกคนใช้การสังเกตการทำกิจกรรม ของเด็กเป็นหลัก แล้วบันทึกลงใน แบบบันทึกสุขภาพและบันทึกลงกราฟ แสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของ กระทรวงสาธารณสุข สุข โดยทำ เครื่องหมายถูก/ผิด เครื่องหมายถูก หมายถึงผ่าน เครื่องหมายผิด หมายถึง ไม่ผ่าน และวิธีการประเมินการลง กราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของ กระทรวงสาธารณสุขคือการจุด เครื่องหมายกากบาทลงบนกราฟและ แปลความหมายแบบบันทึกสุขภาพจาก เครื่องหมายที่ให้เช่น การประเมินความ สะอาดสุขภาพช่องปากและฟัน ครูผู้สอนประเมินโดยให้เครื่องหมาย ถูก หมายถึง ผ่าน แปลได้ว่า เด็กมี การแปร่งฟันหลังอาหาร มีการวาง แปรงสีฟันและถูแปรงได้ถูกต้องและ แปลความหมายจากกราฟ จะดูว่า เครื่องหมายกากบาทอยู่ในแถบสีใดซึ่ง แถบสีแบ่งเป็นภาวะโภชนาการ 3 กลุ่ม คือ เกณฑ์ปกติ มากเกินเกณฑ์ และน้อย กว่าเกณฑ์	- นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการ การติดตามคัดกรองหรือ วินิจฉัยเด็กโดยวางแผนให้ ความช่วยเหลือ ดูแลเด็กที่ เป็นปัญหาเป็นพิเศษ - นำข้อมูลที่ได้สื่อสารถึง ผู้ปกครองเพื่อร่วมกัน ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการ ด้านร่างกายของเด็ก เช่น เมื่อ เด็กมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐานเด็กไทย

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และการแปลความหมาย	การนำผลไปใช้
พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ		
- การแสดงความรู้สึก เช่น ดีใจ เสียใจ การควบคุมอารมณ์	ครูผู้สอนทุกคนใช้การสังเกตเป็นหลัก แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก และใช้การสนทนาพูดคุยกับเด็ก	- นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองเพื่อใช้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถความสนใจของเด็กแต่ละคน
- การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หลีกเลี่ยงการทำผิด	ประกอบด้วยและแปลความหมายด้วยการตีความและสรุปพฤติกรรมจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกต	
พัฒนาการด้านสังคม		
- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือเพื่อน การรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ และการแบ่งปัน	ครูผู้สอนทุกคนใช้การสังเกตจากการทำงานกิจกรรมแล้วบันทึกแบบบันทึกพฤติกรรม ประกอบการสนทนากับเด็ก และการทำสังคมมิติร่วมด้วยในกรณีที่ต้องการทราบเหตุผลของการแสดงพฤติกรรมของเด็ก และแปลความหมายด้วยการตีความ และสรุปพฤติกรรมจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสนทนากับเด็ก ครูผู้สอนทุกคนจะแปลความหมายจะใช้วิธีการตีความและพยายามทำความเข้าใจเด็กแต่ละคนโดยไม่มีการให้เป็นคะแนนและสังคมมิติครูผู้สอนทุกคนจะแปลความหมายจากแผนภาพที่เด็กเขียนขึ้น เพื่อประเมินความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้ปกครองเพื่อรายงานและบทบาทของเด็กแต่ละคน เช่น ความก้าวหน้าของเด็กให้เด็กที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน เด็กที่ผู้ปกครองทราบแยกจากคนอื่น ๆ	- นำข้อมูลที่ได้สื่อสารถึงผู้ปกครองเพื่อร่วมกันปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเด็ก
		- นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถความสนใจของเด็กแต่ละคน

ตารางที่ 8 (ต่อ)

สิ่งที่ประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และการแปลความหมาย	การนำผลไปใช้
พัฒนาการด้านสติปัญญา		
- การรู้ค่าจำนวน การนับเลข การเขียนหนังสือเป็น สัญลักษณ์ เป็นคำ เป็น ข้อความโดยการลอก การจำ มาเขียนและการ สะกด ด้วยตนเอง	ครูผู้สอนทุกคนตรวจสอบนักเรียน และการตรวจแบบฝึกทักษะ (การเขียน การคำนวณ การวาดรูป ระบายสี การเติมส่วนที่หายไป การกากบาท ทับภาพที่เลือก) โดยครูจะประเมินและ แปลความหมายตามระดับคุณภาพที่ให้ ซึ่งมี 4 อันดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง ปรับปรุง หรือให้เป็นสัญลักษณ์ เช่น ดาว แต่การประเมินและแปล ความหมายก็เหมือนกัน	- นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการ การติดตาม หรือวินิจฉัยเด็ก และให้ความช่วยเหลือ ดูแล เด็กที่เป็นปัญหาเป็นพิเศษ
- การเข้าใจตำแหน่ง ทิศทาง การเรียงลำดับ - การอ่านหนังสือแบบง่าย ๆ ได้ การทำท่าทางการอ่าน หนังสือ	ครูผู้สอนทุกคนใช้การสังเกตจาก การทำกิจกรรมของเด็กแล้วบันทึก ข้อมูลลงในแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก และแปลความหมายด้วยการตีความ และสรุปพฤติกรรมจากข้อมูลที่ได้ จากการสังเกต	- นำข้อมูลที่ได้สื่อสารถึง ผู้ปกครองเพื่อรายงาน ความก้าวหน้าของเด็กให้ ผู้ปกครองทราบ

3.1 ความสอดคล้องของสิ่งที่ประเมิน จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรม การประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า วิธีการและเครื่องมือที่ครูผู้สอนทุกคนใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีความสอดคล้องกับสิ่งที่ครูผู้สอนประเมิน ซึ่งครูผู้สอนทุกคนจะนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เขียนไว้เรียบร้อยแล้ว มาศึกษาก่อนที่จะมีการประเมินพัฒนาการเด็กล่วงหน้า 1- 2 วัน โดยศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ วิธีดำเนินกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยครูผู้สอนทุกคนระบุว่า ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการศึกษาและตรวจสอบถึงความเหมาะสมของจุดประสงค์ของการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้

กับวิธีดำเนินกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็กที่จะใช้ หากครูผู้สอนพบว่า วิธีการดำเนินกิจกรรม วิธีการ เครื่องมือที่วางแผนไว้ไม่เหมาะสมกับการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนจะได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมินได้อย่างทันทั่วทั้งที่

3.2 การนำผลการประเมินไปใช้ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนถึงการนำผลการประเมินไปใช้ พบว่า ครูผู้สอนทุกคนระบุว่านำผลไปใช้พัฒนาเด็กทุกคนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยที่ครูผู้สอน 2 คน ระบุว่า นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่ได้มาเป็นข้อมูลในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะทำให้ตนเองสามารถวางแผนและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของเด็กแต่ละคน ครูผู้สอน 3 คน ระบุว่า นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่ได้มาเป็นข้อมูลในการติดตาม คัดกรอง หรือวินิจฉัยเด็ก เพื่อให้ความช่วยเหลือ ดูแลเด็กที่เป็นปัญหาเป็นพิเศษ เช่น เด็กพูดติดอ่าง เด็กชอบแกล้งเพื่อน เด็กที่นอนจับอวัยวะเพศ และครูผู้สอน 1 คน ระบุว่า นำผลการประเมินไปใช้ในการรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองเด็ก เพื่อรายงานความก้าวหน้าและร่วมกันวางแผน ส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเด็กให้เหมาะสมตามวัย แต่จากการสังเกตและสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอน 4 คน นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ตรงตามข้อมูลที่ให้ไว้ โดยมีหลักฐานต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงการกระทำ เช่น ข้อมูลในบันทึกหลังสอนของครูผู้สอน การบันทึกข้อมูลเด็กลงในสมุดบันทึกของครูผู้สอนการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กด้วยการทำวิจัยหน้าเดียว การจัดทำนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาทักษะทางวิทยาศาสตร์ เช่น นวัตกรรมชุดทักษะทางวิทยาศาสตร์ เด็กน้อยน่ารู้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาพัฒนาการเด็ก เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยเด็ก โครงการคาราวานผู้ปกครอง โครงการเฝ้าอ่าน และพบว่า ครูผู้สอน 2 คน นำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กตามที่ให้ข้อมูลไว้จริงแต่ไม่ได้นำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กทุกคน ยังมีเด็กบางคนที่ไม่ได้รับการพัฒนา หรือการปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมให้มีความเหมาะสม ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า

...คนนี้นะ (เด็กผู้หญิงที่นอนห่างจากเด็กคนอื่นออกไป) เขาจะไม่ค่อยมาโรงเรียน นานๆ มาที บางทีก็หายไปเลย ปัญหาที่ครอบครัวเขาเอง พ่อแม่เขามีลูกมาก ไม่ได้ดูแล คือคุณภาพชีวิตเขาแย่ พ่อแม่ไม่ได้สนใจใส่ใจ บางวันนะไม่ได้อาบน้ำมาโรงเรียน ใส่ชุดอยู่บ้าน แล้วก็เอาชุดนักเรียนทับมาชุดนักเรียนก็ไม่ได้ซัก น้ำก็ไม่ได้อาบ จะเหม็นฉี่มาเลย แล้วเขาจะมีเหาเยอะมาก ในห้องนี้ เขาจะแตกต่างที่สุด คือเขาจะไม่ทำอะไรเลย พอคุณครูให้ทำอะไรเขาก็จะไม่ทำ ยืนมองเฉยๆ บางทีก็ยืนรูดเขา

ให้ทำอะไรก็ไม่ทำ แรก ๆ ก็ตื่น ตีบ้าง คุบ้างแต่เขาก็เฉย แล้วเขาก็จะหายไปเลย ไม่มาโรงเรียน หายไป 4-5 วัน บางทีก็เป็นอาทิตย์ ตอนหลังครูก็เลยยอมแล้ว ไม่ทำก็ไม่ทำ ครูรู้สึกผิดนะ ถ้าถามว่าผิดไหม ก็ยอมรับ คือไม่ได้สนใจใส่ใจเขาเลย พอเขาไม่อยากทำ ครูก็ไม่ทำก็ไม่ทำ เหมือนปล่อยเขานะ แต่ก็ทำอย่างไ้ได้เขาไม่รับเลย จะให้ครูมาเสียเวลากับเด็กคนเดียวแล้วทั้งคนอื่น ครูทำไม่ได้หรอก ครูขอเลือกเด็กส่วนใหญ่ไว้ดีกว่า...

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน สรุปได้ว่า ครูผู้สอนทุกคนนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ใน 3 ประการ คือ 1. นำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง 2. นำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กในการส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเด็กให้เหมาะสมตามวัย และ 3. นำผลการประเมินไปใช้ในการรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครอง ซึ่งการรายงานผลการประเมิน ไปยังผู้บริหารและผู้ปกครองนักเรียนนั้น เป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ครูผู้สอนปฏิบัติอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนสามารถ แบ่งการรายงานออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การรายงานต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ครูวิชาการปฐมวัย หัวหน้าสายชั้น ตามลำดับ โดยครูรายงานด้วย สมุดรายงานประจำตัวเด็ก สมุดบันทึกพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย ซึ่งจะรายงานภาคเรียนละครั้งเมื่อสิ้นภาคเรียน

2. การรายงานต่อผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอนทุกคน ระบุว่า รายงานด้วยการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเมื่อเวลาที่ผู้ปกครองมารับเด็ก ส่วนการรายงานด้วยเอกสารมีการรายงานด้วย สมุดรายงานประจำตัวเด็ก สมุดบันทึกพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย และแฟ้มสะสมงานเด็ก ซึ่งจะรายงานภาคเรียนละครั้งเมื่อสิ้นภาคเรียนเช่นกัน ดังเช่นคำกล่าวของครูวิชาการปฐมวัยและครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า

...ครูทุกคนจะรายงานผลการประเมินเด็กด้วยสมุดประจำตัวนักเรียน บันทึกพัฒนาการเด็กไปที่หัวหน้าสายชั้นก่อน จากนั้นหัวหน้าสายชั้นจะส่งผลการประเมินไปยังหัวหน้าสายปฐมวัย ส่งต่อไปที่ครูวิชาการปฐมวัย ครูวิชาการโรงเรียนและรายงานผลการประเมินมาที่ผู้อำนวยการโรงเรียนสำหรับผู้ปกครองก็จะใช้เครื่องมือรายงานผลตัวเดียวกันแต่จะรายงานผลหลังจากส่งให้กับทางโรงเรียนแล้ว...

...ครูจะรายงานผลการประเมินไปที่ผู้บริหารด้วย อบ. ที่โรงเรียนเขาให้มาทั้ง 3 แบบ ครูจะรายงานให้ผู้บริหารก่อนแล้วถึงรายงานไปที่ผู้ปกครองทราบ ถ้าเป็นผู้ปกครองก็จะรายงานด้วยสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน อบ.01 นั้นแหละ แล้วก็เพิ่มสะสมงาน ก็รายงานเทอมละครั้ง...

...ก็รายงานไปที่ผอ. ผู้ปกครอง ก็อย่างโรงเรียนเราก็จะรายงานเป็นรายงานประจำตัวเด็กพวก อบ. เช่น เราต้องรายงานพวกน้ำหนัก ส่วนสูง ทั้งหมดแหละ ทุกด้านของเด็ก ผู้ปกครองเราก็รายงานเป็นเพิ่มสะสมงาน ปีหนึ่งเราก็รายงานผู้ปกครองครั้งหนึ่ง...

นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอน 4 คน จะมีการรายงานผลด้วยวิธีอื่นควบคู่ไปด้วย ในกรณีที่เด็กมีปัญหาพิเศษหรือเด็กที่ต้องการรับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เช่น เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เก็บตัว หรือชอบทำร้ายเพื่อนซึ่งจะรายงานผู้ปกครองด้วยวาจา พบปะพูดคุย รายงานทางโทรศัพท์ หรือการเยี่ยมบ้านนักเรียนด้วย ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า “...บางครั้งครูก็จะรายงานผู้ปกครองด้วยการพูดคุยกันทางโทรศัพท์ เพราะผู้ปกครองบางคนเขาไม่ได้มารับ ส่งลูกด้วยตัวเอง นั่งรถรับส่งบ้าง ให้พี่มารับบ้าง ครูก็ต้องติดต่อและรายงานผู้ปกครองด้วยวิธีอื่น...”

...เด็กบางคนที่มีพฤติกรรมแปลกไปจากเดิม ครูก็เรียกมาถามก่อน พอครูรู้สาเหตุครูก็เริ่มหาทางแก้ไขแต่ครูก็ต้องให้พ่อแม่คอยช่วยเหลือ ครูก็จะพูดคุยกับพ่อแม่ก่อน อย่างบางคนไม่ค่อยมีเวลา ครูก็เขียนจดหมายไปบอกบ้าง ถ้าไม่ติดต่อกลับบางครั้งก็ไปที่บ้านก็มี ก็ต้องทำทุกทางเพื่อช่วยเหลือเด็ก...

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

จากผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

1. การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน อยู่ในระดับดีมาก โดยครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการด้านสังคมและ พัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งพบว่าครูผู้สอนทุกคนไม่ได้มุ่งประเมินเฉพาะพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษหรือมากกว่า

2. การประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

จากการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมการประเมินและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี อยู่ในระดับปานกลาง โดยครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินเด็กเป็นรายบุคคล แต่ไม่สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี ครูผู้สอนจะประเมินเด็กเป็นรายบุคคล เฉพาะในช่วงเปิดเทอมใหม่ ๆ เท่านั้นเพราะช่วงเปิดเทอมนั้นครูผู้สอนต้องการที่จะรู้จักเด็กทุกคนให้มากที่สุด และจะมีการประเมินเด็กรายบุคคลเฉพาะเด็กที่มีปัญหาหรือต้องการการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเท่านั้น โดยที่ครูผู้สอนให้เหตุผลว่า ตนเองรู้จักเด็กทุกคนเป็นอย่างดี จึงไม่ต้องการมีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลตลอดทั้งปีการศึกษา ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอนบางคนที่ว่า

...เรารู้จักเด็กของเราดีอยู่แล้ว เราอยู่กับเขาเกือบทุกวัน ครูเลยไม่เห็นความจำเป็นว่า จะต้องมีการประเมินเด็กเป็นรายคนทุกครั้งที่มีการประเมิน บางเรื่องเราก็สามารถประเมินเป็นภาพรวมทั้งห้องได้ เช่น พัฒนาการด้านสังคม เราก็ใช้แบบสังคมมิติมา

ประเมินเด็ก แบบนี้เราก็ประเมินเป็นภาพรวมทั้งห้องเลย แล้วคิดว่าเด็กคนไหนที่มีพฤติกรรมต่างจากพวก อย่างนั้นเราถึงจะต้องประเมินเป็นรายคน...

...จริง ๆ ครูก็ควรจะประเมินเด็กเป็นรายบุคคลทุกครั้ง เป็นระยะ ๆ ตลอดทั้งเทอม แต่มาลองดูสภาพความเป็นจริงก็เห็นใช้ใหม่ ว่ามันเป็นไปได้ครูมีแค่คนเดียวเด็กสามสิบสี่สิบ มันยากมาก เป็นไปไม่ได้เลยที่จะทำอย่างนั้นตลอด ถามใครก็เถอะก็ต้องบอก ถ้าไม่โกหกนะว่าประเมินเป็นรายคนแค่ช่วงแรกเท่านั้นแหละ ไม่งั้นก็ประเมินจากงาน อย่างนั้นเป็นรายคนได้ ครูก็เป็นคนหนึ่งที่ประเมินเด็กเป็นรายคนและเป็นรายกลุ่ม ประกอบกัน เด็กคนไหนทำไม่ได้ หรืออ่อนกว่าคนอื่น ครูถึงจะประเมินเป็นรายคนอีกที ช่วยจนกว่าเด็กจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้น...

3. พฤติกรรมการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน

จากการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมการประเมินของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน อยู่ในระดับดีมาก โดยครูผู้สอนทุกคนประเมินพัฒนาการเด็กในบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์เช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก เป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก เช่น เมื่อมีการประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนจะไม่ได้แจ้งให้เด็กนักเรียนทราบว่ามีการประเมินพัฒนาการเด็กขึ้น ครูผู้สอนจะประเมินพัฒนาการเด็กในขณะที่เด็กทำกิจกรรม ในขณะที่เด็กเล่นกับเพื่อนหรือปฏิบัติตามกิจกรรมที่ครูกำหนด โดยครูผู้สอนให้เหตุผลว่า เพราะจะไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาถูกจับตามองหรือกำลังถูกประเมินจากครูผู้สอนอยู่ และเด็กจะแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด รวมทั้งเด็กก็จะแสดงความรู้ความสามารถโดยแท้จริงของตนเองออกมา ดังเช่นคำถามของครูผู้สอนบางท่านที่กล่าวว่า “...ครูก็ไม่ได้ทำอะไรพิเศษก็ทำเหมือนทุกวันคือไม่ต้องจัดสภาพห้องเรียนให้สวยงามกว่าเดิม หรือแปลกไปจากเดิมก็เป็นแบบนี้แหละ...”

...ครูไม่ได้เตรียมสภาพแวดล้อมให้แปลกใหม่อะไร เด็กเขาไม่รู้ตัวหรอกว่าครูประเมินเขา เด็กไม่รู้จักรอกว่าอะไรคือการประเมิน ครูก็จะทำทุกวันเหมือนกันหมด เคยบอกแล้ว แล้วเด็กก็เกร็งทำได้ไม่ดี ถ้าเราพูดแบบนั้นจากที่เคยเขียนชื่อสวยๆ ก็เขียนไม่ดี

บอกไปแล้วเขาก็ไม่เข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง เด็กบางคนก็เปลี่ยนไป ครูก็เลยไม่บอกว่า
จะประเมินเขา...

...ครูทำตัวปกติ ห้องเรียนก็ปกติ ไม่มีหอรกบรรยากาศการประเมิน ครูจะประเมินเวลาที่
เด็กเขาทำกิจกรรมประจำวันนี้แหละ ครูไม่ต้องทำอะไรให้เปลี่ยนไป ยังไงเด็กก็ไม่รู้อยู่ดี
แต่ถึงครูจะบอกไปก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น เด็กคนไหนที่เขียนชื่อให้ยังงี้ ก็ยังเขียนชื่อให้อย่าง
นั้น ถ้าจะจัดก็จัดเวลามีกิจกรรมวันสำคัญ วันปีใหม่เท่านั้น...

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรมการประเมินและการสำรวจเอกสาร
ของครูผู้สอน พบว่า วิธีการที่ครูผู้สอนทุกคนใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีความหลากหลายซึ่ง
ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ การสนทนา การสัมภาษณ์
การตรวจผลงาน การใช้แฟ้มสะสมงานเด็ก การสังเกตพฤติกรรมเด็ก ซึ่งวิธีการที่ครูผู้สอนใช้เป็น
หลักในการประเมินพัฒนาการเด็ก คือ การสังเกตพฤติกรรมเด็ก ครูผู้สอนระบุว่า เหตุที่ต้องใช้
วิธีการหลายชนิดก็เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและตรงกับศักยภาพของเด็กมากที่สุด และที่สำคัญ
วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กนั้น ครูผู้สอนก็จะเลือกใช้ให้เหมาะกับลักษณะเฉพาะของ
เด็กแต่ละคนและพัฒนาการแต่ละด้าน ซึ่งก็ศึกษาจากเอกสาร เนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช 2546 และยังพบอีกว่าการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนนั้น ครูผู้สอน
ทุกคนจะนำข้อมูลที่ได้อจากการสัมภาษณ์ การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองหรือบุคคลใกล้ชิดกับเด็ก
มาร่วมพิจารณาประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ซึ่งจะประเมิน
พัฒนาการเด็กอย่างน้อย 3 ครั้งถึงจะมีการสรุปผลการประเมินโดยจะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง
มีส่วนร่วมในการประเมินและสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีการจัดเวลาอย่าง
เป็นทางการ ภาคเรียนละ 1 ครั้งในช่วงปลายภาคเรียน ซึ่งครูผู้สอนจะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบทาง
หนังสือเชิญผู้ปกครอง ในช่วงแรกผู้ปกครองจะพบผู้อำนวยการโรงเรียนและครูประจำชั้นเพื่อ
รับฟังวัตถุประสงค์ของการเชิญผู้ปกครอง เกณฑ์การประเมินและการสรุปผลการประเมิน
พัฒนาการเด็กและรายละเอียดของเด็กแต่ละคนว่ามีข้อดี ข้อบกพร่องตรงจุดไหนควรส่งเสริมหรือ
พัฒนาเด็กอย่างไร ช่วงที่สองจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมประเมินแฟ้มสะสมงานเด็ก
กิจกรรมนี้เรียกว่า การรวมนผู้ปกครอง โดยครูผู้สอนให้เหตุผลที่มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมี
ส่วนร่วมในการประเมินและสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก ก็เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับ
ข้อเท็จจริงและเพื่อให้ผลการประเมินที่ได้นั้นถูกต้อง เชื่อถือได้ ดังเช่นคำกล่าวของครูผู้สอน
บางท่านที่กล่าวว่า

...การสรุปผลการประเมินของเด็ก ครูจะประเมินเป็นระยะ ๆ ก่อน แล้วครูก็จัดเวลาให้ผู้ปกครองมาประชุม ครูจะเชิญผู้ปกครองมาเพื่อแจ้งให้ทราบว่าลูกของท่านเป็นอย่างไร แล้วก็ให้เขามาประเมินเพิ่มของลูก เพื่อเป็นการประเมินหลายๆ ครั้ง ก่อนที่สรุปผลพัฒนาการของเด็ก...

...คือครูจะเรียกมาเวลาเขามารับลูก ก็วันละ 4-5 คน ก็เรียกมาว่าลูกคุณเป็นยังไง ต้องแก้ไขตรงไหน เช่น ลูกคุณคิดเลขไม่ได้นะ ให้ช่วยสอนด้วย เขาก็จะทราบ ครูจะทำอย่างนี้ประจำ แล้วเขาก็จะสอนลูกนะ ลูกก็จะดีขึ้น กลัวครูว่าแต่ลูกจะดีขึ้นไง แต่ถ้าจัดเวลาที่เป็นทางการก็ไม่มีนะ...

...ผู้ปกครองทุกคนจะมีส่วนร่วมกับการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพราะเขาต้องมาประเมินเพิ่มสะสมผลงานของลูกเขา เวลานั้นครูก็จะได้พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างเป็นทางการแล้ว ถ้าไม่เป็นทางการก็จะมีพูดคุยเวลาที่เขามารับมาส่งลูกตอนเช้า ตอนเย็น เราจะสื่อสารกันตลอด...

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน ทำให้ทราบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจกับการที่ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการประเมินและการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก รวมทั้งผู้ปกครองมีความพึงพอใจกับพัฒนาการของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไปและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ดังเช่นคำกล่าวของผู้ปกครองนักเรียนบางท่านที่กล่าวว่า “...เทอมหนึ่งครูก็จะให้พี่มาครั้งหนึ่ง มาช่วยกันดูเพิ่มของน้อง แล้วก็ประเมินตามความเป็นจริง พี่ว่าก็ดีนะ ทำให้พี่ได้รู้ว่าน้องเก่ง อ่อนเรื่องไหน...”

...น้องเขามีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นนะ จากแต่ก่อนงอแง ทำอะไรเองไม่ได้ เขียนไม่เป็น ตัว แต่ตอนนี้เขาดีขึ้นนะ งอแงกับแม่บ้างแต่ไม่มากแล้ว ยิ่งถ้าอยู่โรงเรียนไม่มีเลยนะ เขาทำอะไรเองได้แล้ว เก็บที่นอนเองได้ กินข้าวเองได้ อาบน้ำ แต่งตัวเองได้ เขียนหนังสือก็ดี เขียนสวยด้วยนะ แม่ละภูมิใจ...

...ครูเขาใส่ใจลูกดี มีอะไรเขาก็จะบอกตลอด ว่าแม่น้องแบบยังต้องให้อ่านหนังสือเยอะ ๆ ยังอ่านไม่เก่ง ให้อ่านหนังสือนิทานบ้าง เขาจะบอกตลอดว่าลูกเป็นยังไง เราก็ทำตามที่คุณครูเขาบอก ลูกเราก็ดีขึ้นจริง จะปิดเทอมก็มาอย่างนี้ครั้งหนึ่ง มาคุยกันว่าลูกเป็นยังไง

อย่างวันนี้ ครูเขาก่อนหน้าน้องเบม่อนวิชาภาษาไทย บอกว่าปิดเทอมอย่าทิ้งนะ ให้สอนลูกให้อ่านหนังสือ เขียนหนังสือ เดี่ยวเปิดเทอมลูกจะลืมหมด ตอนนี้เลยไม่ค่อยห่วงเท่าไร น้องเบมเรียนรอกแล้ว ถ้าครูไม่บอกคงงงทำอะไรไม่ถูก...

...เมื่อก่อนลูกจะไม่มีเพื่อนเล่น จะเล่นคนเดียวเพราะพี่มีลูกคนเดียว ลูกจะไม่เคยเล่นกับใคร เขาจะชอบอยู่กับคนเดียว เล่นคนเดียว ตอนมาโรงเรียนแรก ๆ คุณครูบอกว่า เขาจะเล่นคนเดียวนะ คุณครูก็มาคุยกับพี่ คุณครูก็จะบอกเขาว่า เล่นคนเดียวไม่สนุกเลยนะ แล้วก็ดึงให้เล่นกับเพื่อนคนอื่น เดี่ยวนี้เพื่อนเยอะ คุณเขามีชีวิตชีวาขึ้น สนตามประสาเด็ก...

...หลานยายมันคือ พ่อแม่มันไม่ได้มาสนใจ ยายเป็นคนเลี้ยงมันมาเอง พอมาส่งให้ครูเขามันก็ไม่ยอมจะกลับบ้านทำเดี่ยว หนังสือก็อ่านไม่ได้ เขียนไม่เป็น ครูเขาก็เรียกยายมาคุยให้มาช่วยกันดูมัน ตอนนี้นั้นดีกว่าเดิมเยอะ รู้ภาษา พูดเก่ง รู้จักคุยกับคนรุ่นคนนี้ แต่ครูเขาก่อนหน้านั้นยังขึ้นอนุบาล 2 ไม่ได้ เพราะมันทำอะไรไม่ไม่ได้เหมือนคนอื่นเขา ปีหน้าเลยต้องเรียนอนุบาล 1 อีก...

4. พฤติกรรมการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยครูผู้สอนทุกคนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมินและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนสามารถสรุปได้ 4 ประการ คือ การวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมความพร้อมการประเมินพัฒนาการเด็ก การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้พัฒนาเด็ก และพบว่า ครูผู้สอนทุกคนจะมีการเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะกับช่วงอายุของเด็ก และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้าน ซึ่งเครื่องมือที่ทางโรงเรียนกำหนดมาให้ ได้แก่ แบบบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย และแบบบันทึกสุขภาพเด็กปฐมวัย โดยครูผู้สอนระบุว่า เครื่องมือที่ทางโรงเรียนกำหนดมาให้ นั้น เป็นเครื่องมือที่ครูผู้สอนเป็นผู้ลงมือประเมินพัฒนาการเด็กเพียงคนเดียว ครูผู้สอนจึงนำเครื่องมือที่ได้จากการเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุมวิชาการ

ของหน่วยงานราชการ เอกชนหรือเครื่องมือที่ได้จากการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือครูผู้สอนที่ได้รับรางวัลระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นมาใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก เพราะเครื่องมือที่จะนำมาใช้เพิ่มเติมนี้ เพราะเป็นเครื่องมือที่สามารถประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างครอบคลุมทุกพัฒนาการ สามารถใช้ได้ง่าย เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและเด็กได้ประเมินพัฒนาการเด็กร่วมกับครูผู้สอน และช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนมีความน่าสนใจ สามารถกระตุ้นเด็กให้มีความร่วมมือในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอน 3 คน จะจดบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานนั้น โดยจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กไว้เป็นระยะ ๆ ที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก และครูผู้สอน 3 คน ไม่ได้มีการจดบันทึกข้อมูลไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก จะมีการบันทึกข้อมูลลงแบบประเมินพัฒนาการเด็กตอนปลายภาคเรียนเมื่อต้องมีการรายงานผลการประเมินไปยังผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โดยครูผู้สอนจะใช้วิธีการประมวลเป็นภาพรวมตามความทรงจำของตนเอง และจะบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานเฉพาะเด็กที่มีปัญหาหรือเด็กที่ต้องการการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเท่านั้น โดยครูผู้สอน 3 คน ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเด็กมีจำนวนมาก ครูผู้สอนไม่สามารถจะบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกคนในทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็กได้

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กและการสำรวจเอกสารของครูผู้สอน พบว่า ในการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนทุกคนนั้น มีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งสาเหตุของปัญหาได้ 2 ด้าน คือ

4.1 ปัญหาที่เกิดมาจากตัวครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนทุกคนจะมีภาระงานในความรับผิดชอบมากกว่า 1 หน้าที่ คือนอกจากจะมีหน้าที่เป็นครูประจำชั้น และครูผู้สอนในห้องเรียนของตนเองแล้วยังมีหน้าที่รับผิดชอบอีก เช่น งานด้านงบประมาณ งานด้านบุคลากร งานสหกรณ์ โรงเรียน งานด้านอาหารกลางวันนักเรียน ซึ่งทำให้ครูผู้สอนมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น ครูผู้สอนจึงต้องมีการแบ่งเวลาที่ควรใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการเด็ก ไปใช้ในการทำงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอื่น การประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ในบางครั้งจึงไม่

เป็นไปแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็กที่วางไว้ ด้วยเหตุของระยะเวลา และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ครูผู้สอนต้องเข้าร่วมประชุมในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ ครูผู้สอนก็ไม่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในเวลานั้นได้ เด็กก็ไม่มีคนดูแล และเด็กจะต้องทำงานที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ ซึ่งก็พบว่าเกิดปัญหาเด็กทะเลาะกัน หรือหนีกลับบ้านก่อนเวลา

จากปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนทุกคน เสนอแนะว่า ควรมีการกำหนดภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอนทุกคนอย่างชัดเจน และเท่าเทียมกัน เพื่อให้ครูผู้สอนจะสามารถวางแผนจัดการเวลาให้มีความเหมาะสมและลงตัวมากที่สุด และนอกจากนี้ ครูผู้สอนยังเสนอแนะว่า ควรมีครูผู้ช่วย ที่ทำหน้าที่ ช่วยเหลือครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ โดยควรมีครูผู้ช่วยสอนห้องเรียนละ 1 คน ด้วย เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของครูผู้สอนอีกทางหนึ่งด้วย

4.2 ปัญหาที่เกิดมาจากตัวเด็กเด็ก พบว่า จำนวนเด็กในความรับผิดชอบของครูผู้สอนมีจำนวนมาก ห้องเรียนหนึ่งมีเด็กห้องละ 35 – 45 คน ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยพบว่า ยังมีเด็กบางคนที่ครูผู้สอนไม่ได้เอาใจใส่ดูแลเท่ากับเด็กคนอื่น ๆ จึงเป็นเหตุให้ครูผู้สอน ระบุว่า จำนวนเด็กในความรับผิดชอบของตนเองมีมาก ครูผู้สอนจึงไม่สามารถที่จะประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ไม่สามารถจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กได้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก และไม่สามารถนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปพัฒนาเด็กได้ครบทุกคน

จากปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนทุกคน เสนอแนะว่า ควรมีการกำหนดจำนวนเด็กนักเรียน 25 คนต่อครูผู้สอน 1 คน ซึ่งครูผู้สอน เสนอแนะว่า หากสามารถกำหนดจำนวนเด็กในห้องได้ ก็จะช่วยให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และครูผู้สอนจะสามารถประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี สามารถจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กได้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก และสามารถนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปพัฒนาเด็กได้ครบทุกคน

ข้อวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2 ผู้วิจัยจึงขอวิจารณ์ตามข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนระดับปฐมวัย

เมื่อศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า ครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยจบในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เช่น ครูผู้สอนจบการศึกษาในสาขาพลศึกษา สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ สาขาสุขศึกษา สาขาจิตวิทยา ส่งผลให้ครูผู้สอนแต่ละคนพยายามพัฒนาตนเองตลอดเวลาด้วยการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งศึกษาจากหนังสือ ตำรา การเข้าร่วมประชุม สัมมนาอยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา การประเมินพัฒนาการเด็กของตนให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าและครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนอื่น จึงเป็นที่มาของการได้รับรางวัลครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นและบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2544) และเป็นที่มาของสถานศึกษาที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ศูนย์ประสานงานให้บริการทางวิชาการ แหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง พัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ที่เสนอว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องเป็นบุคคลที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นผู้นำทางวิชาการโดยนำเทคนิค นวัตกรรมใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน การทำวิจัยเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนา ส่งเสริมด้านการศึกษาระดับปฐมวัย สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองของครูผู้สอน เป็นการส่งผลดีกับครูผู้สอนเป็นอย่างมาก เพราะคุณลักษณะเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพของตนให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ยัง พบว่า ครูผู้สอน 5 คน มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ส่งผลให้ครูผู้สอนแต่ละคนมีความรอบรู้ในด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก และมีพฤติกรรมประเมินพัฒนาการเด็กที่คำนึงถึงความสามารถ ความต้องการ ความสนใจและ

ความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ซึ่งเกิดมาจากการที่ครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยมานาน ครูผู้สอนทุกคนจึงมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละคน สามารถให้ความรู้ความรักแก่เด็ก รวมทั้งสามารถที่จะจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพของเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเยาพา เดชะคุปต์ (2542) ที่กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลนั้น ครูมีความสำคัญมาก เพราะเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ซึ่งบทบาทของครูอนุบาลที่พึงมี ได้แก่ เข้าใจธรรมชาติของเด็กปฐมวัย รู้ความต้องการของเด็ก ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก จัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก และประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็ก

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก

ครูผู้สอนทุกคนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กในเรื่องเนื้อหาโครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการ และความรู้ ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างดี โดยครูผู้สอนทุกคนสามารถอธิบาย ยกตัวอย่างประกอบถึงรายละเอียดที่ระบุในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้อย่างละเอียด สามารถอธิบายความแตกต่างของพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงอายุและแต่ละด้านว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร พัฒนาการเด็กจะพัฒนาต่อเนื่องในลักษณะไหนหรือทราบสาเหตุที่พัฒนาการเด็กจะช้ากว่าเกณฑ์มาตรฐานตามวัย สามารถอธิบาย ยกตัวอย่างถึงพัฒนาการเด็กแต่ละด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาได้อย่างชัดเจน รวมทั้งครูผู้สอนทุกคนทราบถึงหลักการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ว่าประกอบด้วยอะไรและควรดำเนินการอย่างไรถึงจะบรรลุตามหลักการประเมินที่ระบุไว้ ซึ่งสอดคล้องกับระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 (2550) ที่ระบุว่า ครูผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัย จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คุณลักษณะตามวัยของเด็ก สามารถอธิบายความเชื่อมโยงของสาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวันและการประเมินพัฒนาการของเด็ก และสอดคล้องกับแนวคิดของอัชฌดา หอยสกุล (2551) ที่ระบุว่า ครูผู้สอนต้องมีคุณสมบัติในการสอนระดับปฐมวัยมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย เข้าใจหลักสูตร เข้าใจพัฒนาการเด็ก คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมปอง สีนวน (2546) ที่พบว่า ครูอนุบาลควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการประเมินพัฒนาการเด็ก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คุณลักษณะตามวัยของเด็กเป็นอย่างดี

เพราะจะทำให้ครูผู้สอนเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น ทำให้ครูได้รู้จักเด็กแต่ละคนว่ามีความพร้อมด้านใดหรือไม่พร้อมด้านใด และสามารถมองเห็นปัญหาของการพัฒนา เกี่ยวกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา รวมถึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการ สามารถกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการได้

การประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2546

การประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนนั้น พบว่า ครูผู้สอน 4 คน จะประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานการประเมินพัฒนาการเด็ก 4 ประการ คือ การวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมความพร้อมการประเมินพัฒนาการเด็ก การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้พัฒนาเด็ก ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนที่ได้ดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยนั้น จะมีความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างมาก โดยครูผู้สอนได้รับรางวัลเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพ เช่น ครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นและบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2544) นอกจากนี้ครูผู้สอนยังได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งทุกปีการศึกษา และที่สำคัญคือ เด็กที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอน ยังมีพัฒนาการเด็กอยู่ในระดับดี คือสามารถผ่านการพัฒนาการเด็กและเลื่อนขั้นต่อไปได้ร้อยละ 95 ของเด็กทั้งหมด (รายงานการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของนักเรียนอนุบาล 1 และนักเรียนอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2550) และในทางตรงกันข้าม ครูผู้สอนที่นำหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ไปใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กแต่ไม่สม่ำเสมอหรือไม่ได้นำไปใช้ในการประเมินประเมินพัฒนาการเด็กทุกครั้ง จะพบว่า ครูผู้สอนกลุ่มนี้จะไม่ได้รับรางวัลหรือการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งเพื่อยืนยันความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพแต่อย่างใด นอกจากนี้เด็กในความรับผิดชอบยังมีพัฒนาการที่ล่าช้าและมีเด็กที่ไม่สามารถผ่านเลื่อนขั้นต่อไปได้ (รายงานการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของนักเรียนอนุบาล 1 และนักเรียนอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2550) ซึ่งมีความสอดคล้องกับระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่ระบุว่า ครูควรเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ เป็นผู้ดูแลช่วยเหลือการประเมินพัฒนาการของเด็ก และนำหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยใจที่เป็นธรรม ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

กระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน

กระบวนการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนทุกคน สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประการ คือ 1) เตรียมการวางแผนก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก เป็นการกำหนดแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าเป็นปีการศึกษา โดยครูผู้สอนจะนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองมาปรับใช้โดยนำเอาข้อบกพร่องหรือปัญหา อุปสรรคที่พบในปีการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ใน การปรับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นการเตรียมหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น เช่น การหาความรู้จากการเข้ารับการอบรม สัมมนาจากหน่วยงานราชการ การเตรียมวิธีการและเครื่องมือที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนการประเมิน ได้แก่ การเตรียมที่จะใช้แฟ้มสะสมผลงานเด็ก การเตรียมใบงาน แบบฝึกทักษะต่าง ๆ ล่วงหน้าในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กนั้นครูผู้สอนทุกคนได้ดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กตามแผนงานการประเมินพัฒนาการเด็กที่กำหนดไว้ ลักษณะการประเมินพัฒนาการเด็กจะเป็นรายบุคคล โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ที่คล้ายกับการจัดกิจกรรมปกติประจำวัน เป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก เช่น การประเมินพัฒนาการเด็กในระหว่างที่เด็กทำกิจกรรมอยู่กับเพื่อน การสรุปผลการประเมิน ครูผู้สอนจะประเมินพัฒนาการเด็กหลายครั้งก่อนการสรุปผลการประเมินอย่างน้อย 3 ครั้งถึงจะสรุปผลการประเมิน และนอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง การรายงานผลการประเมิน ครูผู้สอนจะรายงานผลไปยังหัวหน้าสายชั้น ครูวิชาการปฐมวัย ครูวิชาการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้รายงานผลการประเมิน ได้แก่ สมุดรายงานประจำตัวเด็ก สมุดบันทึกพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย และแบบบันทึกพัฒนาการเด็กปฐมวัย และครูผู้สอนได้รายงานผลการประเมินไปยังผู้ปกครองเด็กด้วย เครื่องมือที่ใช้รายงานผลการประเมิน ได้แก่ สมุดรายงานประจำตัวเด็ก สมุดบันทึกพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยและแฟ้มสะสมงานเด็ก และ 4) การนำผลการประเมินไปใช้ ครูผู้สอน 4 คนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเด็ก ซึ่งการนำผลการประเมินไปใช้นั้นสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่ได้มาเป็นข้อมูลในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะทำให้ตนเองสามารถวางแผนและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถความสนใจ

ความต้องการของเด็กแต่ละคน กลุ่มที่สอง คือ นำผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่ได้มาเป็นข้อมูลในการติดตาม คัดกรองหรือวินิจฉัยเด็ก โดยการวางแผนเพื่อให้ความช่วยเหลือ ดูแลเด็กที่เป็นปัญหาเป็นพิเศษ และกลุ่มที่สามนำผลการประเมินมาใช้ในการสื่อสารถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานความก้าวหน้าพัฒนาการของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการประเมินพัฒนาการเด็กของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2546) ที่ประกอบด้วย การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก การวางแผนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปข้อมูล การแปลความหมายข้อมูล การรายงานผลการประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้

การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกพัฒนาการ

ในด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก พบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการด้านสังคมและ พัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งพบว่าครูผู้สอนทุกคนได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาการทุกด้าน ไม่ได้มุ่งประเมินเฉพาะพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษหรือมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Joanne Hendrick (1991) ที่กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งตามภารกิจหลักของผู้ดำเนินการ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการทุกด้านเหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นความพร้อมอันเป็นฐานสำหรับการพัฒนาในขั้นต่อไป

การนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ในการพัฒนาเด็ก

ครูผู้สอน 4 คนนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่ได้มาเป็นข้อมูลในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะทำให้ตนเองสามารถวางแผนและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ ของเด็กแต่ละคนนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่ได้มาเป็นข้อมูลในการติดตาม คัดกรองหรือวินิจฉัยเด็กโดยการวางแผนเพื่อให้ความช่วยเหลือ ดูแลเด็กที่เป็นปัญหาเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่พูดติดอ่าง เด็กที่ชอบแกล้งเพื่อน เด็กที่นอนจับอวัยวะเพศ รวมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กในการส่งเสริมปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเด็กให้เหมาะสมตามวัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเกรียงศักดิ์ เรืองศรี (2544) ที่พบว่า ครูนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กและสอดคล้องกับแนวคิดของ Hills (1993)

ที่กล่าวว่า ผลการประเมินพัฒนาการเด็กจะนำไปช่วยครูในการประเมินการสอนของตน ช่วยครูในการวางแผน พัฒนาและปรับปรุงตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน และช่วยครูให้ทราบถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินเด็กเป็นรายบุคคล แต่ไม่สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยที่ครูผู้สอนจะประเมินเด็กเป็นรายบุคคลเฉพาะในช่วงเปิดเทอมใหม่ เท่านั้นเพราะช่วงเปิดเทอมนั้นครูผู้สอนต้องการที่จะรู้จักเด็กทุกคนให้มากที่สุด และจะมีการประเมินเด็กรายบุคคลเฉพาะเด็กที่มีปัญหาหรือต้องการการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเท่านั้น ซึ่งนันทิยา น้อยจันทร์ (2549) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ครูควรมีการประเมินผลพัฒนาการเด็กและจดบันทึกข้อมูลอย่างสม่ำเสมอในขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรมในชั้นเรียน ข้อมูลที่ดีและมีประโยชน์ที่สุดบางอย่างนั้นได้มาในขณะที่เด็กกำลังทำกิจวัตรประจำวันในชั้นเรียน ซึ่งการจดบันทึกข้อมูลเด็กอย่างสม่ำเสมอ นั้น นอกจากจะช่วยให้ครูปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ดำเนินการให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนแล้วยังช่วยให้ครูไม่หลงลืมข้อมูลที่สำคัญได้ เพราะการที่ครูไม่ได้มีการบันทึกข้อมูลเด็กอย่างต่อเนื่องนั้น อาจทำให้ข้อมูลที่ครูมีอยู่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้

การประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆ ด้าน

จากผลการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนทุกคนจะตัดสินความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ ของเด็กในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ใช้เรื่องราว เหตุการณ์ที่คล้ายจริงเช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ปกติ เป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก เช่น ช่วงที่เด็กทำกิจกรรมกลุ่ม ช่วงที่เด็กเล่นกับเพื่อน เพราะครูผู้สอนต้องการที่จะให้เด็กได้แสดงความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของตนออกมา ซึ่งครูผู้สอนจะประเมินพัฒนาการเด็กควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรม ประสบการณ์ให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ McAfee and Leong (2002) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพการประเมินให้มีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะจะไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาถูกจับตามองหรือกำลังถูกประเมินจากครูผู้สอนอยู่ สภาพการประเมินจึงควรเป็นธรรมชาติ เป็นสภาพแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคย เพราะเด็กจะแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด เมื่อเขาอยู่ท่ามกลางเพื่อน ผู้ใหญ่และสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย เมื่อเด็กรู้สึกตัวว่าไว้วางใจ

คนรอบข้างได้ และได้ทำกิจกรรมที่ทำให้ตนเองรู้สึกสบายใจ เด็กก็จะแสดงความรู้ความสามารถ โดยแท้จริงของตนเองออกมา ในทางตรงกันข้าม เมื่อเด็กรู้สึกอยู่ท่ามกลางบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคยในสิ่งแวดล้อมแปลกใหม่และต้องทำกิจกรรมที่จำกัดพฤติกรรม โดยธรรมชาติของตนเองแล้ว ผลงานหรือการเรียนรู้ของเด็กที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะผิดพลาดมาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สภาพการประเมินที่ได้นั้นควรจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันจึงจะทำให้ครูผู้สอนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการเด็กที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และครูผู้สอนทุกคนได้กำหนดวิธีการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ตามลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน พัฒนาการแต่ละด้าน วัตถุประสงค์ของการประเมินและวิธีการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งวิธีการที่ครูผู้สอนใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ การสนทนา การสัมภาษณ์ การพิจารณาจากผลงาน การใช้แฟ้มสะสมงานเด็ก การสังเกต โดยวิธีการที่ครูผู้สอนใช้เป็นหลักในการประเมินพัฒนาการเด็กคือ การสังเกต นอกจากนี้ครูผู้สอนยังสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งข้อมูลหลายๆ ด้านประกอบกัน ซึ่งแหล่งข้อมูลที่ครูผู้สอนนำมาร่วมพิจารณาด้วยคือ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองหรือบุคคลใกล้ชิดกับเด็ก แล้วนำพิจารณาประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ตรงกับข้อเท็จจริงและเพื่อให้ผลการประเมินที่ได้นั้นถูกต้อง เชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นันทิยา น้อยจันทร์ (2549) ที่กล่าวว่า การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องมีการวางแผนการเลือกวิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งควรใช้วิธีการประเมินผลอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีด้วยกันหลายวิธี เช่น การสังเกตและบันทึก การสนทนา การตรวจผลงาน การใช้ข้อสอบปากเปล่า และควรสรุปผลการประเมินโดยดูจากผลการประเมินหลาย ๆ ครั้ง มิใช่เพียงครั้งเดียว หรือ นำผลจากการประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุป อาจทำให้ผิดพลาดได้

การจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

จากผลการศึกษา พบว่า ครูผู้สอน 3 คน ไม่ได้มีการจดบันทึกข้อมูลไว้ทุกครั้ง ที่มีการประเมินเด็ก โดยครูผู้สอนจะบันทึกข้อมูลลงแบบประเมินพัฒนาการเด็กตอนปลายภาคเรียน เมื่อต้องมีการรายงานผลการประเมินไปยังผู้บริหารและผู้ปกครอง โดยครูผู้สอนจะใช้วิธีการประมวลเป็นภาพรวมตามความทรงจำของตนเอง และจะบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน เฉพาะเด็กที่มีปัญหาหรือเด็กที่ต้องการการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเท่านั้น และครูผู้สอน 3 คน จะมีการบันทึกข้อมูลไว้เป็นระยะ ๆ ที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ

สมปอง สีนวน (2546) ที่พบว่า ครูมิได้มีการจดบันทึกข้อมูลของผลการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ เมื่อมีการประเมินพัฒนาการเด็ก ตอนปลายภาคเรียน โดยประเมินลงในแบบบันทึกพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา หรือแบบประเมินอื่น ๆ ครูจะทำการประมวลภาพรวมของเด็กเท่าที่จำได้แล้วประเมินลงไป ซึ่งสาเหตุของการไม่ได้จดบันทึกข้อมูลไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินเด็กนั้น ครูผู้สอนระบุว่า เป็นการยากสำหรับครูผู้สอนที่จะจดบันทึกทุก ๆ อย่างที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของตน บางครั้งครูผู้สอนสามารถใช้ข้อมูลที่ตนสังเกตเห็นแต่ไม่ได้มีการจดบันทึกในเอกสาร รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กมาใช้แทนได้ และเนื่องจากอัตราส่วนระหว่างเด็กต่อครูผู้สอนนั้นไม่สมดุลกัน จึงส่งผลโดยตรงต่อการจดบันทึกข้อมูลไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งครูผู้สอนระบุว่า หากแต่ละห้องมีครูผู้ช่วยสอนเพิ่มขึ้น ห้องละ 1 คน หรืออัตราส่วนระหว่างเด็กต่อครู เป็น เด็ก 25 คนต่อ ครูผู้สอน 1 คน ครูผู้สอนก็จะสามารถดำเนินการจดบันทึกผลการประเมินไว้ได้อย่างเป็นระบบและทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็ก การแปลความหมายการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างชำนาญและมีเกณฑ์ในการประเมินและแปลความหมายอย่างชัดเจน มีความเป็นมาตรฐาน

ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็ก การแปลความหมายอย่างชำนาญสามารถอธิบายขั้นตอนการประเมิน การแปลความหมายได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถประเมินพัฒนาการเด็กด้วยความเที่ยงตรง ในด้านการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการเด็ก พบว่าครูผู้สอนทุกคน มีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการเด็ก การแปลความหมายอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 (2550) ที่ระบุว่า ครูควรที่จะกำหนดเกณฑ์การประเมินก่อนที่นักเรียนจะลงมือปฏิบัติตามที่ครูกำหนด ซึ่งการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินและแปลความหมาย จะทำให้มีความชัดเจนในการประเมิน ทำให้รู้ว่าคุณนักเรียนเรียนรู้อะไรและทำอะไรได้บ้าง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของการประเมิน คือความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นคุณภาพทั้งสององค์ประกอบนี้จะมีผลถึงศักยภาพของผู้เรียนในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงาน ผลิตผลงานตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรนอกจากนี้ยังแสดงถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครูผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร การสัมภาษณ์ผู้ปกครองและการสำรวจเอกสาร ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัย สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นก่อนลงสนามวิจัย ในขั้นนี้เป็นการเลือกกรณีศึกษา ซึ่งในเบื้องต้นผู้วิจัยตัดสินใจที่จะทำการวิจัยที่จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โรงเรียนที่มีการเปิดสอนระดับชั้นปฐมวัย จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และศึกษาจากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2 เพื่อตรวจสอบรายชื่อ ประวัติและผลงาน พบว่าโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นโรงเรียนที่มีครูระดับปฐมวัยที่ได้รับรางวัลครูระดับก่อนประถมศึกษาดีเด่นและบุคลากรต้นแบบการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี, 2544) และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนนี้ เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์ประสานงานให้บริการทางวิชาการ เป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง พัฒนาการศึกษাপฐมวัยของการจัดการศึกษাপฐมวัยของโรงเรียนอื่น ๆ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยรู้จักและคุ้นเคยกับสถานที่และบุคลากรมาก่อนและเมื่อผู้วิจัยพิจารณาถึงประวัติ ผลงาน และความเป็นไปได้ ในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยเป็นกรณีศึกษา

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบคลุมเพียงพอมากที่สุดและนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย ซึ่งกำหนดเป็นพฤติกรรมที่ครูผู้สอนควรปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็ก ดังนี้ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก การเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็กและการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมิน

พัฒนาการเด็กของหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และกำหนดสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดดังกล่าว

2. ขั้นลงสู่สนามวิจัย ผู้วิจัยได้เริ่มติดต่อทางโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาผ่านทางผู้นำทางซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าว เพื่อเป็นการตรวจสอบความต้องการของทางโรงเรียนว่ายินดีที่จะให้ผู้วิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลหรือไม่ จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตัวเอง เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนิทสนมคุ้นเคยมาก่อน ด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์และเดินทางไปพบเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยด้วยตนเอง และดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 6 คน ผ่านการนัดหมายโดยผู้อำนวยการโรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนนี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงไม่มีปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่อย่างใด

3. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลตามความเป็นจริงของข้อมูล ความถูกต้องของที่น่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ ซึ่งผลของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า พบว่า ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนั้นครอบคลุมทุกประเด็นของคำถามการวิจัย และมีความถูกต้อง ชัดเจนตามความเป็นจริง นอกจากนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งเป็นการสร้างข้อสรุปของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนาม โดยนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียงประกอบกับข้อความสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตมาใส่เพื่อสนับสนุนข้อมูลที่ผู้วิจัยวิเคราะห์รวมทั้งใช้การวิเคราะห์เนื้อหาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร ซึ่งนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียงตามประเด็นคำถามการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน ประกอบด้วย

1.1 ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการและการ ประเมินพัฒนาการเด็กในระดับดีมาก เพราะครูผู้สอนจะสามารถอธิบาย ยกตัวอย่างถึงความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 พัฒนาการ เด็กในแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการและการประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างละเอียด และครูผู้สอน ทุกคนสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง และสามารถปรับ ใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการของเด็กได้ดีอีกด้วย

1.2 ครูผู้สอนทุกคนมีการเตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วย การเตรียมหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กจากแหล่งความรู้อื่นเพิ่มเติม การเตรียม วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก และการเตรียมแผนการประเมินพัฒนาการ เด็กอย่างเป็นระบบ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้เตรียมตัวไว้ล่วงหน้าด้วยตนเองทั้งหมด

1.3 ครูผู้สอนมีการดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก

1.3.1 ครูผู้สอนทุกคนใช้วิธีการและเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็ก ที่มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ประเมินในระดับดีมาก โดยศึกษาและทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ วิธีดำเนินการกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็ก ล่วงหน้า 1- 2 วัน ก่อนที่จะมีการประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อเป็นการศึกษาและตรวจสอบถึงความเหมาะสมของ จุดประสงค์ของการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กับวิธีดำเนินการกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็กที่ จะใช้ หากครูผู้สอนพบว่า วิธีการดำเนินการกิจกรรม วิธีการ เครื่องมือที่วางแผนไว้ไม่เหมาะสมกับ การประเมินพัฒนาการเด็ก ครูผู้สอนจะได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสิ่งที่ประเมิน ได้อย่างทันท่วงที

1.3.2 ครูผู้สอนนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปใช้ใน 3 ประการ คือ 1) นำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง 2) นำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กในการส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเด็กให้เหมาะสมตามวัย และ 3) นำผลการประเมินไปใช้ในการรายงานต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองนักเรียน

2. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

จากผลการศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านและนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็ก อยู่ในระดับดีมาก โดยพบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งครูผู้สอนทุกคนได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาการทุกด้าน โดยไม่ได้มุ่งประเมินเฉพาะพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง

2.2 ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินเด็กเป็นรายบุคคล แต่ไม่สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยที่ครูผู้สอนจะประเมินเด็กเป็นรายบุคคล เฉพาะในช่วงเปิดเทอมใหม่ ๆ เท่านั้น โดยที่ครูผู้สอนให้เหตุผลว่าตนเองรู้จักเด็กทุกคนเป็นอย่างดี จึงไม่จำเป็นต้องมีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี และจำนวนเด็กมีจำนวนมาก จึงไม่สามารถที่จะประเมินเด็กเป็นรายบุคคลได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปีเช่นกัน

2.3 ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้ แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน อยู่ในระดับดีมาก โดยพบว่า ครูผู้สอนทุกคนประเมินพัฒนาการเด็กในบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่มีลักษณะสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์เช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็ก เป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก โดยครูผู้สอนให้เหตุผลว่า เพราะจะไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาถูกจับตามองหรือกำลังถูกประเมินจากครูผู้สอนอยู่ และเด็กจะแสดงออกถึง ความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด รวมทั้งเด็กก็จะแสดงความรู้ความสามารถโดยแท้จริงของตนเองออกมา

วิธีการประเมินพัฒนาการเด็กที่ครูผู้สอนใช้มีความหลากหลาย ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนทุกคนใช้วิธีการที่ใช้ในการประเมินมากกว่า 3 ชนิด วิธีการที่ครูผู้สอนทุกคนใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์ การสนทนากับผู้เพิ่มสะสมผลงานเด็ก การใช้สังเกตมิติ วิธีการที่ครูผู้สอนใช้เป็นหลักในการประเมินพัฒนาการเด็ก คือ การสังเกตพฤติกรรมเด็ก และพบว่าวิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กนั้น ครูผู้สอนก็จะเลือกใช้ให้เหมาะกับลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนและพัฒนาการแต่ละด้าน

การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กนั้น พบว่า ครูผู้สอนทุกคนจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองหรือบุคคลใกล้ชิดกับเด็ก มาร่วมพิจารณาประกอบการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน โดยจะเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินและสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก

2.4 ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานในระดับปานกลาง ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ประเมินและพัฒนาการของเด็กไว้ล่วงหน้า มีการเลือกใช้เครื่องมือได้เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละด้าน แต่ไม่ได้มีการบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยครูระบุว่า เป็นเพราะเด็กมีจำนวนมาก ครูผู้สอน ไม่สามารถจะบันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กทุกคนในทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็กได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน มีพฤติกรรมประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน และมีพฤติกรรมประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับเด็กรวมทั้งใช้ แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งกรมวิชาการได้กำหนดให้ครูผู้สอนต้องมีพฤติกรรมประเมินพัฒนาการเด็กเป็นไปตามหลักการประเมิน

พัฒนาการเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ครูผู้สอนจึงควรรักษาพฤติกรรมในด้านดังกล่าวให้คงอยู่ต่อไปในการประเมินพัฒนาการเด็กต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล แต่ไม่สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี ครูผู้สอนทุกคนไม่ได้มีการจดบันทึกข้อมูลไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก และครูผู้สอน 2 คน ไม่ได้นำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กทุกคน โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในกลุ่มปานกลางและอ่อนมาก ถูกละเลย ซึ่งสาเหตุอาจมาจากการที่ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบหลายงาน และเด็กมีจำนวนจำนวนมาก ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถดูแลเด็กและประเมินเด็กได้อย่างทั่วถึง ทำให้ครูขาดการส่งเสริมเด็กกลุ่มปานกลางและอ่อนมากให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย เหมาะสมกับความสามารถของเด็กได้เท่าที่ควรที่จะเป็น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็กไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนได้ดีทุกภาระหน้าที่ และครูผู้สอนควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อหาข้อสรุปและแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็กร่วมกัน และนำข้อสรุปที่ได้มาปรับใช้ในการพัฒนาการประเมินพัฒนาการเด็กตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

จากผลการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนทุกคนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล แต่ไม่สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี ครูผู้สอนทุกคนไม่ได้มีการจดบันทึกข้อมูลไว้ทุกครั้งที่มีการประเมินพัฒนาการเด็ก และครูผู้สอน 2 คน ไม่ได้นำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กทุกคน ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนและครูวิชาการปฐมวัย ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นไปตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพราะจะทำให้คาดการณ์ได้ว่า เด็กนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอน จะมีพัฒนาการอยู่ในระดับที่ดี และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งหวังให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย เหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย พบว่า ควรมีการนำวิธีดำเนินการวิจัยแบบกรณีศึกษาไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป เพราะวิธีดำเนินการวิจัยแบบกรณีศึกษา จะช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกรณี

2. จากผลการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอยมีพฤติกรรมเป็นไปตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แต่ยังคงขาดพฤติกรรมในด้านการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี ด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กทุกคน และด้านจัดบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กในด้านดังกล่าวให้มีคุณภาพต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. คู่มือดำเนินการประเมินพัฒนาการนักเรียนชั้นอนุบาล
ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.

_____. 2546. คู่มือการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

_____. 2546. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กิตติ ชนิกุล. 2541. วันสำคัญไทย. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. 2544. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับก่อน
ประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุไรพร เสนาะ. 2545. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาล
ในโรงเรียนเมืองพัทยา สังกัดเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉัตรชуда เขียวปรีชา. 2548. ความต้องการของเด็กปฐมวัย. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จันทระเกษม.

นภเนตร ธรรมบวร. 2546. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2549. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทิยา น้อยจันทร์. 2549. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

นิตยา คชภักดี. 2542. เอกสารประกอบการประชุมระดมความคิด เรื่อง กรอบนโยบายการพัฒนา
เด็กปฐมวัย 0-5 ปี. กรุงเทพมหานคร.

พรทิพย์ ไชยโส. 2546. หลักการและแนวทางในการวัดและการประเมินผล. ใน พรทิพย์ ไชยโส
(บรรณาธิการ). 60 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: ประมวลบทความทางการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ พี เอส พรินท์.

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2549. หลักการวัดและ
ประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เยาวภา รัตนธรรม. 2542. พฤติกรรมการประเมินผลการเรียนของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดจันทบุรี.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย. 2550. รายงานการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของนักเรียนอนุบาล 1
และนักเรียนอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2550. กาญจนบุรี.

วราภรณ์ รักวิจัย. 2540. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: แสงศิลป์การพิมพ์.

ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. 2544. การพัฒนาโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่าง
ผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมปอง สีนวน. 2546. การศึกษาการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาล ในโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2. 2550. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Online). www.kan.go.th, 2 พฤษภาคม 2551.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. แนวการดำเนินงานศูนย์ เด็กปฐมวัยต้นแบบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545. การวัดและประเมินผลแนวใหม่: เด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุชา จันทรเฒ. 2540. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สุธีวรรณ แก้วมณี. 2547. การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาใน จังหวัดสงขลาเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวัดการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อัมมดา หอยสกุล. 2551. ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนระดับปฐมวัย (Online). www.school.net.th/webboard/webboard_read.php?board_id=82, 2 พฤษภาคม 2551.

อัมพรรัตน์ โสพิกุล. 2548. พฤติกรรมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนของครูผู้สอน : กรณีศึกษา โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาการใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกรินทร์ สัมหาศาล. 2546. **แนวปฏิบัติกระบวนการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บู๊ค พอยท์ จำกัด

Hills, T. W. 1993. "Assessment in Context: Teachers and Children at Work." **Young Children**.
48(5): 20 – 28

Horton, C. and B. B. Thomas. 2002. **Child Assessment at the Preprimary Level: Expert
Opinion and State Trends** (Online). www.erikson.edu, December 23, 2007.

Janet, K. B. and M. B. Puckett. 1989. **Authentic Assessment of the Young Child**. New York:
Macmillan College Publishing Company.

Joanne, H. 1991. **Total Learning Development Curriculum for the Young Child**. New York:
Macmillan College Publishing Company.

Katz, L. G. 1997. **A Developmental Approach to Assessment of Young Children** (Online).
<http://ericps.ed.uiuc.edu/eece/pubs/digests/1997/katz97.html>, December 23, 2007.

McAfee, O. and D. J. Leong. 2002. **Assessing and Guiding Young Children's Development
and Learning**. Boston: Allyn and Bacon, A Viacon Company.

National Association for the Education of Young Children & the National Association Of Early
childhood Specialists in State Departments of Education (NAEYC and NAECS/ SDE).
1991. "Guidelines for Appropriate Curriculum Content and Assessment in Programs
Serving Children Ages 3 through 8." **Young Children**. 46(3): 21-38.

The Learning Disabilities Association of Canada. 2005. **Early Childhood Assessment: Birth to
Three Years** (Online). www.Idec-taac.ca/indepth/identify-early-e.asp, December 23,
2007.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือสำหรับการวิจัย

แนวการสัมภาษณ์ครูผู้สอน

เกี่ยวกับพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2

คำชี้แจงก่อนการสัมภาษณ์

แนวการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่สร้างขึ้นมานี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ” โดยแนวการสัมภาษณ์จะครอบคลุมการถามในประเด็นที่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน ลักษณะพฤติกรรมในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน และปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ท่านช่วยตอบคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ จะไม่มีการนำข้อมูลไปเปิดเผยจนทำให้ท่านได้รับความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อการทำงานของท่านอย่างเด็ดขาด และถ้าข้อมูลใดที่ท่านไม่สะดวกที่จะเปิดเผยให้ผู้วิจัยฟังได้ ท่านก็มีสิทธิที่จะสงวนไว้เป็นข้อมูลส่วนตัวของท่านได้เช่นกัน โดยหลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจะอ่านข้อมูลที่ได้อ่านให้ท่านฟังก่อน เพื่อเป็นการทบทวนคำตอบและทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตัวอย่างคำถามสำหรับใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์.....สัมภาษณ์ครั้งที่.....

วันที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น.ถึงเวลา.....น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด
☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
4. สาขาวิชาเอกที่จบการศึกษา
☐ การสอนปฐมวัย ☐ หลักสูตรและการสอน ☐ การสอน
5. ประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย
☐ 1 – 5 ปี ☐ 5 – 10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปี
6. ระดับชั้นที่สอน ☐ อนุบาล 1 ☐ อนุบาล 2

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน

1. ความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็ก

- หลักที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กคืออะไรและเป็นอย่างไร
- ได้นำหลักการประเมินพัฒนาการเด็กของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

มาใช้หรือไม่ อย่างไร

- ความเข้าใจเนื้อหา โครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546
- ความเข้าใจพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุก ๆ พัฒนาการ
- ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2. การเตรียมตัวของการประเมินพัฒนาการเด็ก

- เตรียมตัวก่อนการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างไรและเตรียมตัวในเรื่องใดบ้าง
- อาศัยข้อมูลหรือปัจจัยใดบ้างในการเตรียมตัวในการประเมินพัฒนาการเด็ก

3. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน

- การประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละปีการศึกษาได้กำหนดสิ่งใดไว้ล่วงหน้าบ้าง
- แผนงานที่ท่านกำหนดขึ้นครอบคลุมระยะเวลาเท่าไร
- เมื่อประเมินพัฒนาการเด็กท่านได้ใช้แผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร
- ประเมินพัฒนาการเด็กด้านใดบ้าง
- ประเมินพัฒนาการเด็กแต่ละด้านครอบคลุมเรื่องใด และมีวิธีการประเมินพัฒนาการ

เด็กแต่ละด้านอย่างไร

- ลักษณะการประเมินพัฒนาการเด็กของท่านเป็นอย่างไร
- ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างไร
- ความถี่และช่วงเวลาที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างไร
- การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการประเมินพัฒนาการเด็กควรจัดอย่างไร
- บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างไร
- วิธีการที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีอะไรบ้างและใช้วิธีการดังกล่าวอย่างไร
- เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กมีอะไรบ้างและเครื่องมือดังกล่าวมีลักษณะ
- อย่างไร และมีวิธีการใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างไร

- สรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กจากข้อมูลที่ได้จากแหล่งใดบ้างและมีวิธีการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างไร
- นำผลการประเมินไปใช้ในด้านใดและมีวิธีการอย่างไร
- ได้จัดเวลาและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กหรือไม่ อย่างไร
- รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กต่อใครบ้าง
- วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการรายงานผลพัฒนาการเด็กมีอะไรบ้าง และมีลักษณะการรายงานผลอย่างไร

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1. ในการประเมินพัฒนาการเด็ก มีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร และแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร (ปัญหาที่เกิดมาจากตัวครูผู้สอน ปัญหาที่เกิดมาจากตัวเด็กเด็ก ปัญหาที่เกิดมาจากผู้บริหาร ปัญหาที่เกิดมาจากผู้ปกครอง)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างไรบ้าง

แนวการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน
เกี่ยวกับพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2

คำชี้แจงก่อนการสัมภาษณ์

แนวการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่สร้างขึ้นมานี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2” โดยแนวการสัมภาษณ์จะครอบคลุมการถามในประเด็นที่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ลักษณะพฤติกรรมในการนำผลการประเมินไปใช้ การรายงานผลการประเมินของครูผู้สอน และปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ท่านช่วยตอบคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ จะไม่มีการนำข้อมูลไปเปิดเผยจนทำให้ท่านได้รับความเสียหายอย่างเด็ดขาด และถ้าข้อมูลใดที่ท่านไม่สะดวกที่จะเปิดเผยให้ผู้วิจัยฟังได้ ท่านก็มีสิทธิที่จะสงวนไว้เป็นข้อมูลส่วนตัวของท่านได้เช่นกัน โดยหลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจะอ่านข้อมูลที่ได้อ่านให้ท่านฟังก่อน เพื่อเป็นการทบทวนคำตอบและทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นมีความตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตัวอย่างคำถามสำหรับใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ – สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
 ตำแหน่ง.....สถานที่สัมภาษณ์.....
 สัมภาษณ์ครั้งที่.....วันที่สัมภาษณ์.....
 เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น.ถึงเวลา.....น.

ตอนที่ 2 การนำผลการประเมินไปใช้และการรายงานผลการประเมินของครูผู้สอน

1. การนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็ก

- ครูผู้สอนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กหรือไม่ ประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างไร
- ครูผู้สอนได้จัดเวลาและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กหรือไม่ อย่างไร

2. การรายงานผลการประเมิน

- ครูผู้สอนรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กต่อใครบ้าง
- วิธีการและเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ในการรายงานผลพัฒนาการเด็กต่อท่านมีอะไรบ้าง และมีลักษณะการรายงานผลอย่างไร
- วิธีการและเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ในการรายงานผลพัฒนาการเด็กต่อผู้ปกครองมีอะไรบ้าง และมีลักษณะการรายงานผลอย่างไร

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1. ในการประเมินพัฒนาการเด็ก มีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร และครูผู้สอนแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร (ปัญหาที่เกิดมาจากตัวครูผู้สอน ปัญหาที่เกิดมาจากตัวเด็ก ปัญหาที่เกิดจากผู้ปกครอง)
2. ท่านพึงพอใจในพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
3. ท่านอยากให้ครูผู้สอนปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนในเรื่องใด
4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างไรบ้าง

แนวการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

เกี่ยวกับพฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2

คำชี้แจงก่อนการสัมภาษณ์

แนวการสัมภาษณ์ครูผู้สอนที่สร้างขึ้นมานี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2” โดยแนวการสัมภาษณ์จะครอบคลุมการถามในประเด็นที่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ลักษณะพฤติกรรมในการนำผลการประเมินไปใช้ในการรายงานผลการประเมินของครูผู้สอน และปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ท่านช่วยตอบคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ จะไม่มีการนำข้อมูลไปเปิดเผยจนทำให้ท่านได้รับความเสียหายหรือส่งผลกระทบต่อบุตรหลานของท่านอย่างเด็ดขาด และถ้าข้อมูลใดที่ท่านไม่สะดวกที่จะเปิดเผยให้ผู้วิจัยฟังได้ ท่านก็มีสิทธิที่จะสงวนไว้เป็นข้อมูลส่วนตัวของท่านได้เช่นกัน โดยหลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจะอ่านข้อมูลที่ได้ให้ท่านฟังก่อน เพื่อเป็นการทบทวนคำตอบและทำความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตัวอย่างคำถามสำหรับใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ – สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....เพศ.....
อายุ.....ปี วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
สถานที่สัมภาษณ์.....สัมภาษณ์ครั้งที่.....
วันที่สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....น.ถึงเวลา.....น.

ตอนที่ 2 การนำผลการประเมินไปใช้และการรายงานผลการประเมินของครูผู้สอน

1. การนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็ก

- ครูผู้สอนได้นำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็กหรือไม่ ประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างไร
- ครูผู้สอนได้จัดเวลาและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กหรือไม่ อย่างไร

2. การรายงานผลการประเมิน

- ครูผู้สอนรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กต่อใครบ้าง
- วิธีการและเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ในการรายงานผลพัฒนาการเด็กต่อท่านมีอะไรบ้าง และมีลักษณะการรายงานผลอย่างไร
- วิธีการและเครื่องมือที่ครูผู้สอนใช้ในการรายงานผลพัฒนาการเด็กต่อผู้ปกครองมีอะไรบ้าง และมีลักษณะการรายงานผลอย่างไร

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1. ในการประเมินพัฒนาการเด็ก มีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ถ้ามีคืออะไร และครูผู้สอนแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร (ปัญหาที่เกิดมาจากตัวครูผู้สอน ปัญหาที่เกิดมาจากตัวเด็ก ปัญหาที่เกิดจากผู้ปกครอง)
2. ท่านพึงพอใจในพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
3. ท่านอยากให้ครูผู้สอนปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนในเรื่องใด
4. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างไรบ้าง

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

ชนิดของข้อมูล..... วันที่เก็บข้อมูล.....
 สถานที่..... เวลาเริ่ม..... เวลาสิ้นสุด.....
 บันทึกเวลา.....

บรรทัด	ข้อมูล	การวิเคราะห์

ประเด็นในการเข้าสนามครั้งต่อไป

.....

แนวการสังเกต

พฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอนและสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน

คำชี้แจงก่อนการสังเกต

แนวการสังเกตครูผู้สอนที่สร้างขึ้นมานี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสังเกตพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน ว่ามีลักษณะประเมินพัฒนาการเด็กเป็นอย่างไร และครูผู้สอนมีพฤติกรรมกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กสอดคล้องกับหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ทางกระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อสังเกตว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนอย่างไร มีพฤติกรรมในข้อใดที่ครูผู้สอนขาดหรือต้องเพิ่มเติมในการประเมินพัฒนาการเด็ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสังเกต

1. ชื่อ – สกุลผู้ถูกสังเกต.....
2. สถานที่สังเกต.....
3. สังเกตเวลา.....ถึงเวลา.....น.ครั้งที่สังเกต.....
4. ระดับชั้นที่สังเกต.....

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

1. ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546, พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุในทุกพัฒนาการและการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
2. การเตรียมตัวของครูผู้สอนก่อนการประเมินพัฒนาการเด็ก
3. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอน
 - 3.1 การวางแผนการประเมินพัฒนาการเด็ก
 - 3.2 การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก
 - 3.3 การสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก
 - 3.4 การรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็ก
 - 3.5 การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาเด็ก
4. พฤติกรรมการประเมินพัฒนาการเด็กตามหลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
 - 4.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
 - 4.2 ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
 - 4.3 ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน
 - 4.4 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. จุดเด่นการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนมีอะไรบ้างและข้อจำกัดในการประเมินพัฒนาการเด็กของครูผู้สอนมีอะไรบ้าง

แบบบันทึกข้อมูลการศึกษาเอกสาร

ชนิดการเก็บข้อมูล..... สถานที่.....
 วันที่เข้าสนาม..... เวลา.....
 เวลาบันทึก.....

ข้อมูล	เอกสาร / หลักฐาน
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมิน พัฒนาการเด็ก - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้าง หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กแต่ละ ช่วงอายุในทุกพัฒนาการเด็ก - ความรู้ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการ เด็ก 2. การเตรียมตัวของครูผู้สอนในการประเมิน พัฒนาการเด็ก - การหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ เด็กจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม - วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก 3. การดำเนินการประเมินพัฒนาการเด็ก 4. การรายงานผลการประเมินไปยังผู้บริหาร และผู้ปกครอง 5. การนำผลการประเมินไปใช้	

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างบันทึกภาคสนาม

NO. _____

DATE ____/____/____

วันจันทร์ ที่ 18 ก.พ. 51

ก่อนเข้าสู่สนามวิจัย

ขั้นการติดต่อ

ผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยวิธีการติดต่อทางโทรศัพท์ เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักกับผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นส่วนตัวมาก่อน และมีบุคคลที่เป็นคนนำทางได้เคยเกริ่นนำถึงบทบาทวิจัยของผู้วิจัยมาคร่าวๆ แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อไปอีกครั้งเพื่อแจ้งให้ทราบว่า วันพรุ่งนี้ผู้วิจัยจะนำหนังสือราชการ เรื่องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยไปส่งให้ท่านด้วย โดยผู้อำนวยการโรงเรียนได้นัดหมายกับผู้วิจัยในวันพรุ่งนี้ เวลาใดก็ได้ตามความสะดวกของผู้วิจัยเอง (17:30 น.)

หมายเหตุ: ผู้วิจัยได้ตัดสินใจเดินทางไปพบผู้อำนวยการโรงเรียนเวลาประมาณ 09.00 น. เพราะทราบจากคนนำทางไปส่งเอกสารมาวิจัยในวันจันทร์และวันอังคารที่ 11-12 ก.พ. 51 และทราบจากคนนำทางที่ผู้อำนวยการจะเดินทางมาถึงโรงเรียนเวลาประมาณ 07.00-07.30 น. และในทุกๆ เช้าเวลา 08.00 น. มีเจ้าหน้าที่แอดมินพบหน้า ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนจะกล่าวและให้ข้อมูลเบื้องต้นใช้เวลาประมาณ 09.00 น. เป็นต้นไป

วันอังคารที่ 19 ก.พ. 51

เวลาประมาณ 08.30 น. ผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อนัดหมายเวลาที่ผู้วิจัยจะไปพบอีกครั้ง ผู้อำนวยการฯ ได้บอกให้ผู้วิจัยว่า สามารถเดินทางมาขอพบท่านได้ ผู้วิจัยจึงแจ้งให้ทราบว่า จะไปพบผู้อำนวยการฯ เวลา 09.00 น. ซึ่งผู้อำนวยการฯ ก็ได้ยินยอมและให้ผู้วิจัยมารอพบที่ห้องผู้อำนวยการได้ทันทีเมื่อมาถึงสนามวิจัย

ภาพผนวกที่ 1 บันทึกภาคสนาม ก่อนการเข้าสู่สนามวิจัย (ขั้นการติดต่อ)

[illegible]

ภาพผนวกที่ 2 บันทึกภาคสนาม แผนที่ทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลป๋อพลอย

NO. _____
DATE ____/____/____

แผนที่ทางสังคมของผู้บริหารและครูผู้สอนปฐมวัย

ผู้บริหารโรงเรียน
(ผอ. เรวดี ปานธรรม)

↓

รองผู้อำนวยการโรงเรียน
(นางวรรณดี ฉะสมบุญ)

งานบริหารทั่วไป	งานบริหารบุคลากร	งานบริหารงบประมาณ	งานบริหารทั่วไป
นางสาวศิริ อัครสิทธิ์	นางสุทธภาณี เพชรคงศักดิ์	นางปรานี ปัวว่อน	นางทองเจือ ร่มบุญชู
หัวหน้าฝ่ายงาน อ. 1 นางวิภาวี สุนทร		หัวหน้าฝ่ายงาน อ. 2 นางปรานี ปัวว่อน	
1/1 นางพิมพ์ เสงี่ยม		2/1 นางปรานี ปัวว่อน	
1/2 นางวิภาวี สุนทร		2/2 นางทองเจือ ร่มบุญชู	
1/3 นางพรนิลา ไชยศรีสุภัท		2/3 นางสุทธภาณี เพชรคงศักดิ์	

ภาพผนวกที่ 3 บันทึกภาคสนาม แผนที่ทางสังคมของระดับปฐมวัย

		NO.
		DATE
วันที่เก็บใบ	หนองไผ่ - จันทบุรี	
① 9.18 ก.พ. 51	ก่อนเข้าสู่วัสนาบริเวณบ้านเกิดตอ ~ คิดต่อกับผู้บริหาร	
8.19 ก.พ. 51	ชี้แจงรายละเอียดการเข้ามาเก็บข้อมูลวิจัยกับผู้อำนวยการโรงเรียน	
ศ. 23 ก.พ. 51	ส่งเอกสาร 2/1 + ชี้แจงกับครูผู้สอน	
9.25 ก.พ. 51	สัมภาษณ์ + สัมภาษณ์ 2/1	
9.26 ก.พ. 51	ส่งเอกสาร 1/2	
พ. 27 ก.พ. 51	ส่งเอกสาร + สัมภาษณ์ 1/2	
พ. 28 ก.พ. 51	ดูแลเด็กแทนคุณครู 4/1	
ศ. 29 ก.พ. 51	ส่งเอกสาร 1/1	
จ. 3 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร 2/3	
อ. 4 มี.ค. 51	สัมภาษณ์ + สัมภาษณ์ 2/3	
พ. 5 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร 1/3	
พ. 6 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร 2/1	
ค. 7 มี.ค. 51	ผู้วิจัยไม่ได้ลงสนามวิจัยเนื่องจากไข้สูง	
② 9.10 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร + สัมภาษณ์ + สัมภาษณ์ 2/2	
อ. 11 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร + สัมภาษณ์ + สัมภาษณ์ 1/3	
พ. 12 มี.ค. 51	ผู้วิจัยไม่ได้ลงสนามวิจัยเนื่องจากมีธุระ	
พ. 13 มี.ค. 51	สรุปข้อมูล + สัมภาษณ์ผู้ปกครอง	
ศ. 14 มี.ค. 51	ส่งเอกสารทุกฉบับในโครงการประเมินและประเมินผล + สัมภาษณ์ผู้ปกครอง	
อ. 15 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร 1/1	
จ. 16 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร 2/1	
พ. 17 มี.ค. 51	ส่งเอกสาร 2/3	
พ. 18 มี.ค. 51	ส่งเอกสารทั้งหมด	} เก็บไว้
ค. 19 มี.ค. 51	สัมภาษณ์ผู้ปกครอง	

ภาพผนวกที่ 4 บันทึกภาคสนาม กำหนดการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

NO.

DATE

ซึ่งตรงกับวันที่ 11 มี.ค. 51

ผู้วิจัยเดินทางออกจากบ้านเวลา 07.30 น. ถึงสำนักงานวิจัยเวลา 07.35 น. หลังจากนั้นผู้วิจัยก็เดินทางไปทำทบทวนคุณครูที่พาแล้ว ต่อหน้าผู้วิจัย 3 ท่านที่มาร่วมกันดูแล้ว ผู้วิจัยจึงช่วยคุณครูทำความเข้าใจบริเวณหน้าห้องเรียนและพื้นที่รอบโรงเรียน เมื่อทำความเข้าใจแล้ว ผู้วิจัยก็เดินทางไปแจ้งให้คุณครูห้อง 18 และห้อง 19 ผู้วิจัยจะเข้ามาเก็บข้อมูลกับคุณครู คุณครูก็บอกว่า ด้วยความเต็มใจที่จะให้ความสนับสนุนกันเป็นอย่างดี คุณครูจึงยินดีที่จะให้ผู้วิจัยเข้ามาเก็บข้อมูล (ขอข้อมูล) ผู้วิจัยจึงช่วยคุณครูเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้วันนี้ คือ เทปบันทึกเสียง ฟิล์ม ฟิล์มสี จากสถานีสี 8 ภาพบ้าน 5 ภาพ และเขียนคำกล่าวต้อนรับบนกระดาน คุณครูบอกกับผู้วิจัยว่าวันนี้คุณครูจะให้นักเรียนดูภาพบ้าน สิ่งของตกแต่งบริเวณบ้าน จากคำกล่าวต้อนรับ และวาดรูประบายสีบ้านในฝัน การประเมินของคุณครูคือครูสังเกตเด็กที่เข้ามา ภาพตลิ่งที่อยู่ที่อยู่บริเวณบ้าน ความแข็งแรงของกำแพงไม้

วันนี้คุณครูบอกว่าไม่ไปคุมแถวเด็กเพราะคุณครูจะเตรียมการสอน แล้วก็ให้คุณครูคอยคุมแถวเด็กแล้ว

เมื่อเด็กเข้าแถวเสร็จแล้วเดินเข้าห้องมา คุณครูก็บอกให้เด็กนักเรียนนั่งเรียงแถวตอนหลัง โดยแยกหญิงชาย เพื่อนั่งสมาธิ 5 นาที เมื่อนั่งสมาธิเสร็จเรียงบ๊อง คุณครูก็ให้เด็กนักเรียนทำทบทวนผู้วิจัยในฐานะคุณครูนิวด้วยการสวัสดี และให้เด็กดูไปจนถึงเรื่องเขียน และสีไม้ที่โต๊ะแถว จากนั้นก็ให้หัดอ่านคุณครู แล้วคุณครูก็บอกให้วันนี้เราจะทำกิจกรรมเรื่องพื้นที่และบริเวณรอบบ้าน

เริ่มกิจกรรมด้วยทบทวนที่คุณครูนำภาพบ้านมาให้เด็กดู และร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับภาพที่คุณครูนำมาให้เด็กนักเรียนดู เรื่องที่ร่วมกันสนทนาคือการให้เด็ก

NO. _____
DATE _____

กร:จากเวลา	บอสดตัวเลข 1-100	กระตบะไรกับบอสด
	○ ผู้ปกครอง	
ผู้ปกครอง	○	NR =
	○	
	○	
	○	
	○	
	○	○ ผู้วิจัย
ผู้วิจัย	○	
	เด็กชาย	เด็กหญิง
ผู้วิจัย	○ คุณครู	
ผู้วิจัย		ผู้วิจัย
ผู้วิจัย	ห้องใต้	โต๊ะทำงาน
		โต๊ะครู
		ผู้วิจัย

บันทึกข้อมูล

แผนผังห้องเรียน อ. 1/1

(๑๑. ๒/๖) จำนวนที่ ที่ ร. ๖. ๑.

ผู้วิจัยเดินทางออกจากบ้านเวลา ๐๖.๐๐ น. และเดินทางไปโรงเรียนวิจัยและ
เมื่อไปถึงผู้วิจัยก็ตรงที่ไปห้อง ๑. ๒/๖ เพื่อพบคุณครูและขอเข้ามามีส่วนร่วมในการ
๑. ๒/๖ ซึ่งคุณครูก็ยินดีที่จะให้ผู้วิจัยเข้ามาเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ตอนที่ผู้วิจัยมา คุณครู
ตกใจเล็กน้อย และถามผู้วิจัยว่าคุณครูต้องทำตัวอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยจึงบอกไว้ก่อน
ไม่ต้องเกร็งและไม่ต้องเครียด ไม่ทำตัวแปลกๆ เป็นปกติเหมือนเดิมทุกวัน และผู้วิจัย
สังเกตว่าคุณครูกำลังลงคะแนนลงในแบบประเมิน ผู้วิจัยจึงถามว่าคุณครูกำลังทำอะไร
จึงทราบว่า คุณครูกำลังทำเรื่องมาลงในช่องการประเมิน เรื่องความสนใจและตอบรับ
กิจกรรมกันเองที่ ๑ สมมติฐานที่ ๑ เรื่องสุขภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ และตอบรับ

ภาพผนวกที่ 5 (ต่อ)

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบการวิจัย

ภาพผนวกที่ 6 ครูผู้สอนให้เด็กรับลมหายใจเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจที่ดี และเหมาะสมกับวัย

ภาพผนวกที่ 7 ครูผู้สอนร่วมทำกิจกรรมเคลื่อนไหวจังหวะกับเด็ก

ภาพผนวกที่ 8 ครูผู้สอนสาธิตการไหว้ให้เด็กนักเรียนดูเป็นตัวอย่าง

ภาพผนวกที่ 9 ครูผู้สอนกำลังเล่านิทานให้เด็กฟังเพื่อพัฒนาพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และพัฒนาการด้านสติปัญญา

ภาพผนวกที่ 10 เด็กกำลังปฏิบัติกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ

ภาพผนวกที่ 11 ครูผู้สอนประเมิณกล้ามเนื้อมัดใหญ่

ภาพที่ 12 ครูผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของแบบฝึกทักษะให้เด็กฟัง

ภาพผนวกที่ 13 ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและพัฒนาการด้านอารมณ์
จิตใจของเด็กด้วยการให้ทำแบบฝึกทักษะที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น

ภาพผนวกที่ 14 ครูผู้สอนประเมินพัฒนาการเด็กในด้านการช่วยเหลือตนเอง
(พัฒนาการด้านสังคม)

ภาพผนวกที่ 15 ผู้อำนวยการโรงเรียนจี๊แจงวัดอุประสงค์ที่เชิญผู้ปกครองมาประชุม

ภาพผนวกที่ 16 ครูผู้สอนชี้แจงเกณฑ์การประเมินพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบ

ภาพผนวกที่ 17 ครูผู้สอนชี้แจงการประเมินเพิ่มสะสมงานเด็กให้ผู้ปกครองทราบ

ภาพผนวกที่ 18 ผู้ปกครองดูเพิ่มสะสมงานเด็กและประเมินพัฒนาการเด็ก

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล
วัน เดือน ปี ที่เกิด
สถานที่เกิด
ประวัติการศึกษา

นางสาวนพมล บัวซ้อน
วันที่ 2 เดือนมกราคม พ.ศ. 2527
จังหวัดกาญจนบุรี
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มหาวิทยาลัยทักษิณ